Patericul georgian

http://www.pateric.ro/category/patericul-georgian/

Fratele ajutat de frate este ca o cetate tare, spune înțeleptul Solomon (Pilde 18, 19). Cu o cetate întărită, cu o cetate de necucerit se aseamănă fiecare Biserică Ortodoxă locală atunci când este susținută şi primeşte ajutorul şi sprijinul unei alte Biserici locale. Şi dacă aceasta se întâmplă între toate Bisericile Ortodoxe surori, atunci vom avea pe pământ icoana vie a sobornicității dar şi a tăriei celei Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică.
În mod deosebit astăzi, în zilele de criză pe care le trăim, este nevoie grabnică de comuniune adevărată şi ajutor reciproc între Bisericile surori, de dezvoltarea unor legături calde şi neprefăcute între ortodocşi, pentru a înfrunta cu succes săgețile vicleanului cele aprinse (Efes. 6, 16), pe care le slobozeşte din toate părțile asupra trupului teandric al lui Hristos. Nu trebuie să uităm că „un popor sunt toți cei ce nădăjduiesc în Hristos, şi o Biserică a lui Hristos, chiar dacă ia diferite numiri după locul unde se află“ (Sfântul Vasile cel Mare).
Însă pentru a înțelege aceasta, este nevoie mai întâi de cunoaşterea reciprocă a membrilor Bisericilor Ortodoxe „de pretutindeni“. Acestui scop doreşte să îi slujească şi publicarea cărții de față. Deoarece credem că această cunoaştere reciprocă a popoarelor ortodoxe se săvârşeşte mai adânc şi mai adevărat prin sfinții lor.

Continut:

I. INTRODUCERE

Capitolul precedent

Urmatorul capitol

Georgia

Georgia este **Kolhida** din mitul Greciei antice, mitul argonauților, ținutul lui Iason şi al „lânii de aur“. Se află între Caucaz, Pontul Euxin (Marea Neagră), Armenia, Azerbaidjan şi Marea Caspică. Vechea capitală a țării era Mțheta, aflată la confluența râurilor Mtkvari şi Aragvi.
În anul 455 d.Hr., regele Vahtang I Gorgasali (446–499) stabileşte capitala la Tbilisi, aflată la 20 de kilometri de mers pe jos înspre sud-est de Mțheta. Numele de Georgia l-a luat în secolul XI d.Hr. Până atunci, țara se numea Iviria (în special partea ei de răsărit).
Primele contacte stabilite între iviriți şi elini consemnate de istorie s-au înfiripat în secolul al VIII-lea î.Hr. Legăturile dintre cele două popoare au devenit mai strânse din secolul al VI-lea, o dată cu întemeierea coloniilor greceşti pe țărmurile ivirite ale Mării Negre.

Iviria era aservită perşilor atunci când a fost cucerită de **Alexandru cel Mare** (secolul al IV-lea î.Hr.). Mai ales de atunci a primit influența civilizației elene, ale cărei urme rămân neşterse până astăzi.

Prin domnia lui Parnavaz I, iviriții s-au eliberat de sub stăpânirea macedoneană în anul 302 î.Hr.
În secolul I î.Hr. Iviria a căzut în mâinile romanilor, dar în anul 265 d.Hr. i s-a oferit o oarecare independență. A primit creştinismul în secolul al IV-lea, pe vremea când în Imperiul Roman împărățea Constantin cel Mare, iar în Iviria (Georgia de răsărit), regele Mirian. De atunci, între cele două părți s-au dezvoltat diverse relații, ce au evoluat în calde legături de prietenie, grație neobositelor eforturi ale împăraților romani de a proteja Iviria de năvălirile succesive ale perşilor, mai ales în secolele al VI-lea şi al VII-lea. În anul 629, împăratul romanilor Iraclie (610–641) a restabilit, de data aceasta definitiv, independența țării față de perşi. Din secolul al VII-lea până în secolul al IX-lea, Iviria a suferit cumplit din pricina invadatorilor arabi şi a devenit câmpul ciocnirilor sângeroase dintre arabi şi romani. În acea epocă, o parte din populația țării trecuse la Islam, şi urma cu credincioşie această cale. În cele din urmă, în secolul al IX-lea, împăratul Mihail al III-lea (842–867) i-a învins pe arabi şi i-a pus pe fugă din ținutul Iviriei.

În anul 1008, regele Iviriei – Bagrat al III-lea (975–1014) – a organizat un stat național creştin, după ce a unificat Georgia de răsărit cu cea de apus (Kolhida, Lazeti şi Abhazia) şi a întemeiat o dinastie care a durat mulți ani, însă care, din pricina felurițilot vrăjmaşi şi a diverselor împrejurări, a putut stăpâni doar parțial țara.

În secolul al XI-lea, Georgia a suferit mult de pe urma turcilor selgiucizi. Un conducător însemnat în această perioadă de criză a fost Sfântul David al II-lea Agmaşenebeli (ceea ce înseamnă „Constructorul“) (1089–1121),

care, după ce i-a biruit pe selgiucizi în lupta legendară de la Didgori (12 august 1121), a pus bazele unui stat puternic. A izbutit să pună pe picioare ţara din punct de vedere economic şi militar. A favorizat dezvoltarea literaturii şi artelor. A înălţat biserici şi a întărit mănăstiri. A întemeiat vestita mănăstire Ghelati1 (Mănăstire de monahi, cu hramul Naşterea Maicii Domnului. Aparţine de eparhia Imeretiei şi se află la o distanţă de aproximativ opt kilometri de Kutaisi.), şi academia cu acelaşi nume (1106), cu un nivel foarte înalt, unde se studiau dialectica (teologia), retorica, gramatica, aritmetica, geometria, astronomia, muzica, poezia şi dreptul. Fiind el însuşi un literat, a alcătuit „Psalmul pocăinţei", una dintre capodoperele imnografiei georgiene.
Georgia va ajunge la culmea înfloririi civilizaţiei sale în zilele Sfintei regine Tamara (1184–1212), strănepoata lui David al II-lea. Aceasta a reorganizat administraţia şi armata ţării, a îmbunătăţit situaţia comerţului exterior, a întărit pacea dinlăuntrul ţării şi i-a îndepărtat pe vrăjmaşi.

Ţara a cunoscut un impresionant progres pe plan duhovnicesc, care se reflectă în marea lucrare a lui Şota Rustaveli – „Viteazul în piele de tigru".
Merită a fi menţionat faptul că, datorită ajutorului dat de regina Tamara, doi dintre nepoţii ei după soră, aceştia fiind şi nepoţii împăratului bizantin Andronic I (1183–1185) – Alexie şi David, au întemeiat regatul Trapezunt puţin timp înainte de cucerirea Constantinopolului de către franci, în aprilie 1204.

Însă urmaşii Tamarei, Gheorghe al IV-lea Laşa (1212–1223) şi sora acestuia Rusudani (sau Kis Malik, care înseamnă „regina fecioară") (1223–1247) erau neputincioşi a ţine piept năvălirilor vrăjmaşilor. După devastarea oraşului Tbilisi de către şahul Djalaledini (1225), organizarea politică a Georgiei a fost distrusă de mongoli (1230–1240). Regii acesteia şi-au restrâns stăpânirea la unele regiuni inaccesibile şi doar Gheorghe al V-lea (1314–1346) a reuşit să redobândească unele teritorii.

În vremea lui Bagrat al V-lea (1360–1395), a izbucnit „furtuna" lui Tamerlan, care până în anul 1402 a ocupat aproape toată ţara. De la sfârşitul secolului al XIII-lea până la începutul secolului al XV-lea, hoardele mongole au năvălit în Georgia de opt ori. Din pricina ultimei invazii, populaţia ţării a ajuns la jumătate.

După moartea lui **Tamerlan** (1405), georgienii, după lupte grele, au izbutit să-şi redobândească independenţa. Ţara a fost eliberată în întregime de către regele Alexandru I (1412–1442). Alexandru a lăsat moştenire regatul fiilor săi, împărţindu-l în trei regate, al Kahetiei, al Kartliei şi al Imeretiei (Imereti–Samegrelo). Această împărţire a Georgiei a fost hotărâtoare pentru mersul ulterior al istoriei sale: de atunci a început decăderea ei.
În veacurile următoare, ţara va cunoaşte năvălirile perşilor şi ale turcilor otomani, care vor cuceri rând pe rând teritoriile ei.

În cele din urmă, ighemonii Georgiei au fost nevoiţi să ceară sprijinul Rusiei, care în anul 1722 şi-a trimis armatele în Caucaz. Astfel a început eliberarea ţării, cu sprijinul împărăţiei ruseşti.
Coaliţia ruso-georgiană din anul 1783 a fost în esenţă un tratat de subordonare a Georgiei faţă de Rusia, care în anul 1801 a anexat la teritoriile ei întreaga Georgie.
După revoluţia bolşevică din 1917, Georgia şi-a proclamat independenţa (26.05.1918).

Câţiva ani mai târziu, silită de către autorităţile statului sovietic, a devenit parte (25.02.1921), şi, mai apoi, republică a Uniunii Sovietice (1936).

Din anul 1993 face parte din Comunitatea Statelor Independente, care a fost creată după dizolvarea U.R.S.S.-ului.

II. BISERICA ORTODOXA A GEORGIEI

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Georgia a cunoscut foarte devreme creştinismul. După o foarte veche tradiţie, prima sământă a Evangheliei a fost aruncată în această ţară de **Apostolul cel întâi chemat – Andrei**.
Această tradiţie consemnată de cronicarii georgieni concordă cu sinaxarele de pe 30 noiembrie, care menţionează că Apostolul Andrei a predicat în diferite regiuni din Georgia, precum Klardjeti, Aţhveri, Ţhumi, Abhazia, Samegrelo şi în Osetia de nord.
În biserica pe care a întemeiat-o apostolul Andrei în Aţhveri, a lăsat icoana făcătoare de minuni a Născătoarei de Dumnezeu. Această icoană a fost cinstită în veacurile ce au urmat nu numai de către creştini, dar şi de către necredincioşii locuitori ai munţilor. Se păstrează până astăzi în mănăstirea Ghelati.
Însoţitorul de drum al apostolului Andrei, Simon Cananitul, a predicat Evanghelia sălbaticilor svanebi, care l-au omorât cu pietre. După cum se spune, mormântul său se află în Abhazia, în vechiul oraş Nikopsia.
Însă convertirea Iviriei (Georgia de răsărit) la credinţa creştină a avut loc la începutul secolului al IV-lea, datorită Sfintei cea întocmai cu apostolii Nina (în georgiană Nino), în zilele regelui Mirian.
Mirian, după sfatul Sfintei Nina, i-a cerut lui Constantin cel Mare să-i trimită clerici buni, pentru a întări lucrarea de răspândire a creştinismului în Iviria şi pentru a ţine unită Biserica ei.
Potrivit unei vechi tradiţii, Constantin cel Mare a răspuns grabnic la rugămintea regelui Mirian, trimiţând clerici în frunte cu episcopul Antiohiei Eustatie, care l-a hirotonit pe părintele Ioan episcop, acesta fiind primul episcop al Iviriei2 (După mărturia lui Rufin, Constantin cel Mare a trimis clerici din Biserica Constantinopolului, între care se afla şi un episcop, care, după Ghelasie al Chizicului, se numea Ioan.).
Datorită ajutorului dat de Biserica Constantinopolului (episcopul Alexandru) şi de Biserica Antiohiei (episcopul Eustatie), dar şi al Bisericilor învecinate din Armenia şi Siria, la sfârşitul secolului al IV-lea creştinismul se răspândise în aproape întreaga Ivirie, fiind cunoscuţi doi episcopi, al Trapezundei şi al Piţundei, din perioada întâiului Sinod Ecumenic (325) la care a participat şi episcopul Piţundei – Sfântul Stratofil.
În a doua jumătate a secolului al IV-lea, Iviria se găsea sub stăpânirea sasanizilor din Persia. Faimosul împărat al Persiei Sapor al II-lea (309–379) a încercat să impună în Iviria închinarea la foc3 (Mazdeismul s-a născut în Media, dar a cunoscut apogeul său în Persia, în vremea dinastiei Ahemenizilor (675–330 î.Hr.) şi a durat până la sfârşitul dinastiei Sasanizilor (226–632 d. Hr.). A dispărut după victoria arabilor, pe la mijlocul secolului al

VII-lea. Astăzi încă există câţiva închinători la foc (cinci sau şase mii de adepţi în Persia, precum şi câţiva în India). Elementul de căpetenie al acestei religii, care se întemeiază pe învăţătura lui Zoroastru (sau Zarathustra) în primul rând cum să facem (secolul VII î.Hr.), era închinarea la foc.). Nu a reuşit însă, datorită puternicei rezistenţe pe plan duhovnicesc din partea credinţei creştine, care îşi înfipsese rădăcini puternice în această ţară.
De la începuturile secolului al V-lea, Biserica Iviriei dezvoltă relaţii strânse cu cea antiohiană. Arhiepiscopul Iviriei care îşi avea reşedinţa la Mţheta se afla oarecum sub umbrela duhovnicească a tronului Antiohiei.
Regele Iviriei Vahtang Gorgasali (446–499) şi-a împărţit regatul în 12 părţi. Pentru fiecare din ele, patriarhul Antiohiei a hirotonit un episcop, şi l-a numit Arhiepiscop-Catolicos4 (Catolicos: titlul întâi-stătătorului Bisericii Ortodoxe a Georgiei, pe care îl deţine de atunci. Din secolul XI i se spune Patriarh-Catolicos. Acest termen nu are legătură cu romano-catolicismul.) al Iviriei pe părintele de origine greacă Petru (Petru I, aprox. 468–474). De atunci datează menţionarea Bisericii Iviriei în cadrul jurisdicţiei antiohiene.
Organizarea administrativă a Bisericii Iviriei a rămas aproape neschimbată faţă de secolul al V-lea, până la sfârşitul secolului al X-lea. Atât această organizare, cât mai ales dezvoltarea şi înflorirea vieţii monahale au neutralizat încercările unei părţi din aristocraţie care căuta impunerea mazdeismului, slujind interesului Persiei.
La mijlocul secolului al VI-lea, Cuviosul Ioan Zedazneli, împreună cu alţi 12 monahi sirieni, a întemeiat o minunată mănăstire pe muntele Zadeni, lângă Tbilisi. Această mănăstire a avut o influenţă puternică până în secolul al XII-lea în viaţa bisericească şi în societatea Georgiei, în multe momente grele din istoria neamului georgian.
În secolul al X-lea, la Sfântul Munte s-a întemeiat şi faimoasa mănăstire Iviron de către Sfântul Ioan Iviritul şi fiul său Eftimie.
De când patriarhul Antiohiei Teofilact (744–751) a permis sinodului episcopilor din Iviria (Georgia de răsărit) dreptul de a-şi alege ei înşişi Catolicosul, Biserica acesteia a început să aibă o oarecare autonomie administrativă, din pricina aceasta fiind recunoscută ca autocefală de facto cu acordul conştiinţei bisericeşti panortodoxe, deşi niciodată nu s-a hotărât autocefalia aceasta printr-o hotărâre de sinod. Pe de altă parte, Georgia de vest (Kolhida, Lazeti şi Abhazia) a rămas sub jurisdicţia Patriarhiei Ecumenice până la căderea Constantinopolului (1453) şi după aceea a devenit independentă fără hotărâre sinodală.
Aşadar, după căderea Constantinopolului, Georgia avea două sinoade recunoscute în relaţiile bisericeşti ca arhiepiscopii autocefale.
După anexarea Georgiei la Rusia, la începutul secolului al XIX-lea, a fost anulată independenţa ei bisericească. Biserica Georgiei şi-a pierdut autocefalia şi a intrat în componenţa Bisericii ruse, care a numit în Georgia un exarh (1811).
După revoluţia bolşevică din 1917, clerul şi poporul Georgiei au hotărât restabilirea autocefaliei Bisericii lor. După unele împotriviri, Sinodul rus a fost de acord în cele din urmă cu această hotărâre (1927).
Proclamarea oficială şi canonică a autocefaliei şi a titulaturii de Patriarhie a Bisericii Georgiei s-a petrecut la 3 martie 1990, de către Sfântul Sinod al Patriarhiei Ecumenice.

Literatura bisericească georgiană este bogată în scriitori şi opere. Merită a fi menţionat că până în secolul al XI-lea, întreaga literatură georgiană era aproape exclusiv bisericească. În secolul al V-lea exista numai „Mucenicia Sfintei Suzana“. În secolele VI şi VII apar „Mucenicia Sfântului Eustatie din Mţheta“ şi „Cuvinte“, care i se atribuie lui Ioan Bolneli.
În secolul al VIII-lea avem deja multe texte cu vieţi de sfinţi.
Secolele următoare (IX–XII) reprezintă perioada de aur a literaturii bisericeşti din Georgia, plină atât de lucrări originale, cât şi de traduceri din elină, siriacă, armeană şi arabă. Imnografi vestiţi ai acestei perioade sunt Ioan din Tbeli, Ioan Minţhi, Ioan Zosima Sinaitul ş.a.m.d. Atunci a fost scrisă de către Catolicosul Arsenie şi viaţa Cuviosului Ioan Zedazneli.
Importante lucrări de scriere şi traducere au realizat egumenii mănăstirii aghiorite Iviron, Eftimie Aghioritul (1006–1028) şi Gheorghe Aghioritul (adormit în anul 1066), Efrem Ţire (secolul al XI-lea), Arsenie Ikhaltoeli (secolele XI–XII) şi monahul Ioan din mănăstirea ivirită Petriţoni (care se află în Bulgaria de astăzi). Acesta a întemeiat în oraşul Ghelati o şcoală de teologie şi filosofie care a devenit un mare centru duhovnicesc şi educaţional.
Au urmat trei secole de decădere politică (secolele XIII–XV) din pricina ocupaţiei mongolilor, după care ţara şi-a regăsit încet-încet starea duhovnicească de mai înainte.

Slujbele se săvârşeau deja din secolul V în limba georgiană.
Bisericile ivirite comportă felurite stiluri arhitectonice, însă cel mai des se întâlneşte biserica în formă de cruce grecească, având o turlă în formă de poligon, acoperişul acestei turle având formă de con.
În biserica patriarhală cu hramul Sfinţilor Apostoli din Mţheta, care se numeşte „Svetiţhoveli" (Stâlpul de viaţă făcător) şi care este ridicată pe locul în care Sfânta Nina L-a predicat pe Hristos, se păstrează până astăzi cristelniţa din marmură în care au fost botezaţi regele Mirian şi regina Nana, cojocul proorocului Ilie şi cămaşa Domnului Iisus Hristos.

III. SFÂNTA NINA, CEA ÎNTOCMAI CU APOSTOLII

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Obârşia

Sfânta Nina5 (În limba georgiană Nino.) s-a născut la sfârşitul secolului III în Capadocia, unde locuiau mulţi georgieni. Era rudă apropiată a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, potrivit unui vechi manuscris fiind chiar verişoara acestuia. De aceea, evlavia ei pentru sfântul era mare.
Tatăl ei – Zavulon, ostaş vestit şi plin de cucernicie, plecase din ţinutul Capadociei pentru a-şi oferi serviciile împăratului Maximian. Mama ei – Suzana, născută şi ea în Capadocia, era sora episcopului Ierusalimului, pe care unii îl identifică cu Iuvenalie.
Părinţii Suzanei şi ai lui Iuvenalie au murit de tineri. Astfel, cei doi copii au rămas orfani şi fără sprijin. S-au gândit atunci să meargă la Ierusalim.
Au pornit cu credinţă în Dumnezeu, nepăsându-le de lunga călătorie ce le stătea înainte. Ajungând în Oraşul Sfânt, au găsit refugiu în Biserica Învierii. În scurtă vreme, Iuvenalie a fost rânduit iconom al Sfântului Mormânt, în timp ce Suzana a intrat în slujba evlavioasei Sara-Niofora din Betleem, care era diaconiţă acolo.
Între timp, Zavulon – cel despre care am vorbit mai înainte – a ajuns la Roma. În scurtă vreme, a câştigat bunăvoinţa împăratului, care l-a numit comandantul armatei.
În vremea aceea, francii s-au răsculat împotriva romanilor. Au trecut Alpii, au înaintat de-a lungul râului Po şi acolo şi-au aşezat tabăra. Zavulon, la porunca împăratului, a pornit împotriva lor. Cu ajutorul lui Dumnezeu, i-a biruit şi a luat mulţi prizonieri. Între prizonieri era şi căpetenia celor răsculaţi.
Maximian şi-a răsplătit armata, în timp ce pe răzvrătiţi i-a condamnat la moarte. Prizonierii i-au cerut lui Zavulon înainte de a-i omorî, să îi boteze în numele Dumnezeului său, Care îi dăduse atât de multă putere. Iar acesta nu numai că i-a botezat, dar l-a şi convins pe împărat să îi elibereze. Cei botezaţi de curând l-au luat împreună cu el şi pe Zavulon pentru a predica creştinismul în patria lor. Timp de zece zile, preoţii au botezat poporul, pe malurile râului Gadamar.
Zavulon a lăsat preoţii să-şi termine lucrarea şi a plecat să se închine la Sfintele Locuri. Acolo a făcut cunoştinţă cu episcopul Iuvenalie, fostul iconom al Sfântului Mormânt. Atunci, diaconiţa Sara-Niofora l-a sfătuit pe episcop:
– Dă-o pe Suzana, sora ta, de soţie lui Zavulon, acestui slăvit conducător de oşti şi temător de Dumnezeu, care i-a ajutat pe franci să îl cunoască pe Hristos!
Sfatul diaconiţei i s-a părut bun episcopului. Astfel, în scurtă vreme, a avut loc cununia lui Zavulon cu Suzana, aceştia plecând mai apoi în ţinutul părintesc, în Capadocia.
Din acea binecuvântată pereche s-a născut fericita Nina, luminătoarea Georgiei. Când a împlinit doisprezece ani, a mers cu părinţii ei la Ierusalim. Tatăl ei, arzând de dragostea pentru Dumnezeu, a dorit să se afierosească Acestuia şi să devină pustnic.
După ce a primit consimţământul soţiei lui şi binecuvântarea episcopului, şi-a luat rămas bun cu lacrimi de la fiica lui, Nina, încredinţând-o Domnului, Părintele celor orfani şi Ocrotitorul văduvelor.
– Nu te teme deloc, copilul meu, i-a spus. Urmează cu râvnă pildei Mariei Magdalena şi a celeilalte Maria, sora lui Lazăr. Dacă Îl iubeşti pe Hristos precum acelea, atunci harul Lui nu te va părăsi.
Apoi a plecat şi s-a făcut nevăzut în pustia Iordanului. Locul nevoinţelor şi al morţii sale a rămas necunoscut.
Mama Sfintei Nina, Suzana, a fost rânduită de către fratele ei episcop diaconiţă în Sfânta Biserică a Învierii pentru a avea grijă de femeile sărmane şi bolnave. În cele din urmă, au dat-o pe Nina bătrânei Niofora, cea plină de cucernicie, pentru a o creşte.

Apostolatul

Niofora cunoştea bine adevărurile credinţei creştine şi îi vorbea neîncetat micuţei Nina despre acestea. Iar aceasta, fiind din fire ascultătoare, arăta o mare râvnă şi ascultare. Când citea în fiecare zi din Sfânta Scriptură, inima ei tresărea de iubire şi recunoştinţă faţă de Hristos, care a pătimit atât de multe pentru mântuirea oamenilor.
Când citea în Evanghelie despre răstignirea Domnului, gândul ei se oprea asupra cămăşii Lui.
– Oare unde se află cămaşa Fiului lui Dumnezeu? a întrebat odată Niofora.
– Ştim din tradiţie, a răspuns aceea, că se găseşte în oraşul Mţheta din Iviria, la nord-est de Ierusalim. Cămaşa a fost adusă acolo de rabinul acestui oraş, Elioz, după ce a luat-o de la soldatul care o câştigase la sorţi lângă cruce. Locuitorii ţării acesteia se numesc kartveli, se învecinează cu armenii şi au rămas până azi în întunericul idolatriei.
Cuvintele Nioforei au rămas adânc întipărite în inima sfintei. Zi şi noapte se ruga fierbinte către Născătoarea de Dumnezeu:
– Învredniceşte-mă, Stăpână, să merg în ţara iviriţilor, pentru a mă închina la cămaşa Fiului Tău!
Preasfânta a ascultat rugăciunea ei, i s-a arătat în somn şi i-a spus:
– Mergi în Iviria, aşa cum îţi doreşti! Însă acolo vei şi predica Evanghelia lui Hristos, care iţi va dărui din plin harul Său. Şi te voi ajuta şi eu.
– Dar eu sunt o femeie neputincioasă. Voi putea oare eu să duc la bun sfârşit o asemenea lucrare? – a întrebat smerită fecioara.
Atunci Născătoarea de Dumnezeu i-a pus în mână o cruce făcută din tulpini de viţă şi a spus:
– Ia această cruce. Îţi va fi scut şi pază împotriva tuturor vrăjmaşilor văzuţi şi nevăzuţi. Cu puterea ei vei aduce ţara iviriţilor la credinţa iubitului meu Fiu, care voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină (I Tim. 2, 4).
Când s-a trezit sfânta, a văzut în mâinile ei acea cruce minunată şi a sărutat-o cu lacrimi de bucurie. Apoi şi-a tăiat o şuviţă din păr, a împletit-o pe cruce şi a mers să îl întâlnească pe unchiul ei, Iuvenalie. Acela, auzind de arătarea Născătoarei de Dumnezeu sfintei şi porunca ei de a predica Evanghelia în Iviria, a cunoscut limpede în aceasta voia lui Dumnezeu. De aceea, fără nici cea mai mică şovăială, i-a dat sfintei binecuvântarea lui.
Când s-a făcut ceasul plecării, episcopul şi-a dus nepoata în Biserica Învierii şi a pus mâna pe capul ei şi s-a rugat:
– Doamne, Dumnezeule şi Mântuitorul nostru! Încredinţez în mâinile Tale această fecioară, care cu multă râvnă a hotărât să se afierosească lucrării de binevestire a Evangheliei Tale oamenilor. Binecuvântează-o şi fă-Te însoţitor şi dascăl al ei, oriunde Te va binevesti ea. Dăruieşte cuvântului ei atâta putere şi înţelepciune, încât nimeni să nu poată a-i sta împotrivă şi a o face să tacă. Iar tu, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ocrotitoarea creştinilor, care ai ales-o a predica popoarelor necredincioase Evanghelia Fiului tău, dăruieşte-i putere împotriva vrăjmaşilor văzuţi şi nevăzuţi. Fă-te veşnicul ei acoperământ şi apărătoare. Şi nu o lipsi de ajutorul tău până când va împlini sfânta ta voie.

Plecarea

În acea perioadă, au plecat din Oraşul Sfânt către Armenia treizeci şi cinci de fecioare împreună cu Sfânta Ripsimia şi cu maica lor duhovnicească – Gaiani. Veniseră din Roma pentru a se izbăvi de prigoana lui Diocleţian. Împăratul cel necinstitor o vroia pe Ripsimia ca nevastă, însă aceea dorea să rămână curată şi să devină mireasă a lui Hristos.
Sfânta Nina a pornit la drum împreună cu ele şi le-a urmat până în capitala Armeniei – Vagarsapat.
Însă Diocleţian nu a întârziat să le dea de urmă. A dat de ştire regelui Armeniei, Tiridati, iar acela, după ce le-a prins, a poruncit să fie chinuite fără milă şi în cele din urmă omorâte (pomenirea lor se prăznuieşte la 30 septembrie).
Sfânta Nina a scăpat de mucenicie printr-o minune. Condusă de o mână nevăzută, s-a ascuns după rămurelele unui trandafir sălbatic. De acolo, urmărea mucenicia celorlalte femei şi, cu ochii ridicaţi la cer, se ruga pentru

ele fierbinte. A văzut în acel moment deasupra atletelor lui Hristos un înger purtând un orar strălucitor. Cobora din înaltul cerului ținând în mână o cădelniță. Îl însoțeau locuitori cerești fără număr. În același timp, se înălțau de la pământ sufletele sfintelor femei, alăturându-se locuitorilor cerești și înălțându-se la cer.
– Sfinte îngere, a strigat Nina, de ce mă lași singură în mijlocul acestor șerpi?
– Nu te întrista, a răspuns îngerul. Fă puțină răbdare și vei fi condusă și tu în Împărăția lui Dumnezeu. Aceasta se va întâmpla atunci când din trandafirul sălbatic ce te acoperă vor ieși flori de trandafir de grădină și bine-mirositoare. Ridică-te acum și mergi la nord, acolo unde este mult seceriș.
Sfânta a pornit singură în lunga sa călătorie. În anul 315, după multe peripeții, a ajuns la malurile râului Mtkvari, aproape de ținutul Hertvisi. Acolo a dat peste niște păstori și le-a cerut de mâncare, fiindcă era necăjită și sleită de puteri. Păstorii vorbeau limba armeană, pe care Nina o înțelegea bine, fiindcă o învățase de la doica ei – Niofora.
– Unde se găsește orașul Mțheta? l-a întrebat pe un păstor. Este departe de aici?
– Vezi râul acesta? a zis păstorul. Mțheta se găsește mai jos, pe malurile râului, departe.

Visul cel dumnezeiesc

Sfânta și-a continuat călătoria. La un moment dat, s-a oprit. Fiind singură și foarte slăbită, într-o țară străină, a început să-i fie teamă.
S-a așezat pe o piatră și cugeta: „Unde mă duce Dumnezeu? Vor aduce roadă ostenelile mele sau poate în zadar m-am înhămat la o sarcină atât de grea?“. Având aceste gânduri, a luat-o somnul și apoi a avut un vis: i s-a înfățișat un bărbat plin de mare cuviință. Părul îi cădea pe umeri, iar în mâini ținea un sul scris în limba elină. L-a desfășurat, i l-a dat și i-a spus:
– Citește-l cu atenție!
De îndată s-a făcut nevăzut, iar sfânta s-a trezit și a văzut în mâinile ei, plină de uimire, acel sul. Pe el erau scrise următoarele cuvinte din Evanghelie:
Adevărat zic vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune și ce-a făcut ea, spre pomenirea ei (Matei 26, 13).
Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus (Gal. 3, 28).
Atunci Iisus le-a zis: Nu vă temeți. Duceți-vă și vestiți fraților Mei, ca să meargă în Galileea, și acolo Mă vor vedea. (Matei 28, 10).
Cine vă primește pe voi pe Mine Mă primește, și cine Mă primește pe Mine primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine (Matei 10, 40).
Căci Eu vă voi da gură și înțelepciune, căreia nu-i vor putea sta împotrivă, nici să-i răspundă toți potrivnicii voștri (Luca21, 15).
Iar când vă vor duce în sinagogi și la dregători și la stăpâniri nu vă îngrijiți cum sau ce veți răspunde, sau ce veți zice, că Duhul Sfânt vă va învăța chiar în ceasul acela, ce trebuie să spuneți (Luca 12, 11–12).
Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheena (Matei 10, 28).
Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin (Matei 28, 19–20).
Visul cel dumnezeiesc a liniștit-o pe sfânta, care cu râvnă înnoită și-a continuat ostenitoarea ei călătorie. A suferit mult din pricina foamei și a setei, s-a primejduit din pricina animalelor sălbatice, dar în cele din urmă a ajuns în vechiul oraș al Iviriei – Urbnisi. Acolo a fost găzduită în case evreiești și a început să învețe obiceiurile și limba acestui popor.

Dărâmarea idolilor

A trecut o lună. Într-o zi, sfânta a auzit că toți locuitorii orașului Urbnisi și ai împrejurimilor acestui oraș se pregăteau să meargă în capitala Mțheta, pentru a se închina dumnezeilor mincinoşi în care credeau.
A mers împreună cu ei şi sfânta.
Apropiindu-se de oraş, a dat peste alaiul regelui Mirian şi al reginei Nana. Mirian (265–342) era fiul regelui perşilor Chosroes şi conducător în Iviria a dinastiei hosroizilor. Poporul, urmând cuplul regal, se îndrepta către vârful unui munte, pentru a se închina idolului neînsuflețit Armazi.
Purtată de mulțime, Sfânta Nina a ajuns pe munte, unde se găsea templul păgânesc. S-a oprit într-un loc potrivit şi de-acolo privea cu atenție idolul. Semăna cu un om mare peste măsură. Era făurit din bronz poleit cu aur şi îmbrăcat în armură de aur, având un coif de asemenea din aur.
Regele şi întreaga mulțime stăteau cu evlavie şi teamă înaintea lui. Tremurau de frică, ca nu cumva Armazi să-i lovească cu sabia, supărat pe greşelile lor.
Între timp, preoții pregăteau jertfele. Când a ars tămâia şi a curs sângele jertfelor, au început să sune trâmbițele şi să bată tobele. De îndată, regele şi poporul au căzut cu fețele la pământ.
Inima sfintei s-a aprins de râvna proorocului Ilie. A suspinat adânc şi a început să se roage fierbinte:
– Dumnezeule atotputernic! Împrăştie aceşti idoli, precum împrăştie vântul praful şi cenuşa. Tu, Doamne şi Stăpâne, într-atât ai iubit zidirea Ta, încât L-ai trimis pe Singurul Tău Fiu, pentru mântuirea noastră a tuturor. Slobozeşte deci aceste suflete din robia stăpânitorului întunericului, care a orbit ochii lor cei înțelegători pentru a nu desluşi calea mântuirii.
Nu terminase sfânta rugăciunea şi pe neaşteptate au apărut nori dinspre apus. Regele şi poporul şi-au dat seama de primejdie şi au fugit, în timp ce Nina s-a ascuns în crăpătura unei stânci. Norii s-au apropiat de templul idolesc.
A izbucnit atunci o furtună puternică cu tunete şi fulgere. Idolii cei trufaşi s-au făcut bucăți şi pereții templului au căzut.
A doua zi, poporul împreună cu regele își căutau zadarnic dumnezeii prin noroi şi dărâmături.
– Mare este dumnezeul Armazi, spuneau înspăimântați. Poate este alt dumnezeu mai mare şi de aceea l-a biruit pe al nostru. Oare acesta este Dumnezeul creştinilor, cel care i-a smerit pe vechii dumnezei ai armenilor?…

Predica

Deja trecuse destulă vreme de la dărâmarea idolilor. Acum sfânta cutreiera prin Mțheta.
Într-o zi, trecea pe lângă grădina regală. Soția grădinarului, Anastasia, aşteptând-o pe sfânta, a alergat în întâmpinarea ei. A condus-o în casă, unde era şi bărbatul ei. Au rugat-o amândoi să rămână lângă ei ca o soră a lor. Sfânta a acceptat, iar grădinarul i-a construit într-un colț al grădinii regale o chiliuță.
Sfânta a aşezat în noua ei locuință crucea pe care i-o dăduse Născătoarea de Dumnezeu şi îşi petrecea zilele şi nopțile cu rugăciuni şi lupte duhovniceşti.
Primii georgieni care au crezut în Hristos au fost aceştia doi, preacucernicul cuplu care a găzduit-o pe sfânta. Şi nu numai primii care au crezut, ci şi primii ce au tras folos din rugăciunile ei făcătoare de minuni: Anastasia, deşi era stearpă, a devenit mamă cu copii mulți şi buni.
De atunci, cu harul lui Dumnezeu, sfânta a început să săvârşească multe minuni.
Odată, o femeie mergea pe drumurile oraşului, cu strigăte şi bocete. Ținea în mâini pruncul ei care era pe moarte şi cerea disperată ajutor. Sfânta Nina a luat copilul, l-a pus pe patul ei ce era făcut din frunze, şi s-a rugat.
Apoi a închinat pruncul cu crucea ce i-o dăruise Născătoarea de Dumnezeu şi l-a încredințat maicii lui tămăduit.
După această minune, sfânta a început să predice Evanghelia şi să-i cheme pe georgieni, idolatri şi iudei, la pocăință şi la credința în Hristos. Cucernicia, dreptatea şi virtutea vieții ei s-a făcut tuturor cunoscută. Mulți oameni, şi în mod deosebit femeile evreilor, mergeau la ea, ascultau noua învățătură din buzele ei dulci precum mierea, cele despre Împărăția lui Dumnezeu şi începeau să primească în ascuns credința creştină.
Printre ele era şi fiica mai-marelui sinagogii evreilor din Kartli – Aviatar, de asemenea şi alte şase evreice. În scurtă vreme a crezut şi Aviatar, atunci când a auzit cum tălmăcea sfânta vechile proorocii despre Mesia şi cum se împlineau acestea în persoana lui Hristos.

Cămaşa lui Hristos

Odată, discutând Aviatar cu sfânta, i-a povestit despre cămaşa Domnului în felul acesta:
– Precum am auzit de la părinţii mei şi aceia de la strămoşii lor, atunci când în Iudeea domnea Irod, iudeii din Mţheta şi din toată regiunea Kartli au aflat că în Ierusalim au sosit boieri din Persia. Boierii aceştia căutau un prunc nou-născut din neamul lui David, ce s-a născut „din mumă fără tată" şi pe care l-au numit împăratul Iudeilor. L-au descoperit în oraşul lui David – Bethleem într-o peşteră smerită, şi i-au oferit daruri împărăteşti: aur, tămâie bine-mirositoare şi smirnă. După ce i s-au închinat, s-au înapoiat în patria lor.
Au trecut vreo treizeci de ani de la acea întâmplare. Atunci, străbunicul meu Elioz a primit de la arhiereul Ierusalimului, Anna, următoarea scrisoare: „Acela la care au venit boierii perşi să i se închine a crescut acum şi propovăduieşte că este Hristos, Mesia şi Fiul lui Dumnezeu. Însă după legea lui Moise, trebuie să moară. Veniţi cât mai grabnic la Ierusalim".
Atunci când Elioz s-a pregătit împreună cu alţii pentru călătorie, mama lui, o bătrână cucernică din neamul arhiereului Ilie, i-a spus:
– Mergi, copilul meu, dacă te-au chemat. Însă te rog să nu urmezi necinstitorilor care au hotărât să Îl omoare. Despre Dânsul au spus proorocii că va fi o taină pentru înţelepţi, taină ascunsă, lumină neamurilor şi viaţa veşnică.
Elioz a mers într-adevăr la Ierusalim şi a fost de faţă la răstignirea Domnului. Mama lui rămăsese în Mţheta. Deodată, în ajunul Paştilor, a simţit în inima ei lovituri puternice, ca ale unui ciocan ce bate nişte piroane, şi a strigat:
– În această clipă împărăţia lui Israel s-a dărâmat, fiindcă L-a răstignit pe Mântuitorul şi Izbăvitorul Său. De acum, poporul nostru va fi vinovat de moartea lui Hristos. Vai mie, că nu am murit mai devreme, pentru a nu auzi aceste lovituri înfricoşătoare! Nu voi mai vedea slava lui Israel pe pământ!
Spunând acestea, şi-a dat duhul.
După răstignire, Elioz a cerut cămaşa Domnului de la ostaşul care o câştigase la sorţi şi a adus-o la Mţheta.
Elioz, după ce a adeverit cuvântul mamei sale despre răstignirea Domnului, i-a arătat surorii lui, Sidonia, cămaşa. Aceea a luat-o şi cu lacrimi a început să o sărute. Apoi, după ce a strâns-o la piept, a căzut moartă. Nimeni nu a putut să smulgă sfântul veşmânt din mâinile ei. A încercat să o ia şi regele Anterkie, care a venit cu curtenii lui îndată ce a fost înştiinţat de moartea ei neaşteptată, însă a rămas neputincios.
A trecut ceva vreme. Între timp, Elioz a îngropat-o pe sora lui împreună cu cămaşa. A tăinuit aşa de bine mormântul, încât nimeni până astăzi nu ştie unde este acesta. Câţiva oameni spun că se găseşte în mijlocul grădinii regale, în locul unde se înalţă astăzi un cedru cu umbră deasă. Acest cedru ce a încolţit singur după moartea Sidoniei adună în jurul lui mulţi oameni. Aceştia cred că are în el o mare putere.
Auzind sfânta această istorisire, a început să meargă noaptea şi să se roage lângă cedru. Oricum, se îndoia că într-adevăr ar fi ascunsă la rădăcinile lui cămaşa Domnului. Însă o vedenie pe care a avut-o i-a arătat că locul acela era sfânt şi în viitor va fi slăvit.
Aşadar, într-o noapte, în timp ce se ruga, a văzut stoluri de păsări negre care au venit în grabă din toate ţările vecine în grădina regală. De acolo s-au îndreptat către râul Aragvi, şi după ce s-au scăldat în apa acestuia, s-au înălţat. Apoi, mai albe decât zăpada fiind, s-au aşezat pe ramurile cedrului, şi au umplut grădina de cântări ale raiului. Vedenia însemna că popoarele dimprejur aveau să se lumineze cu apa sfântului botez, iar în locul cedrului aveau să ridice o biserică creştină pentru slăvirea marelui Dumnezeu.
Sfânta Nina a mai văzut că munţii Armazi şi Zadeni s-au cutremurat şi au căzut.
Cu o altă ocazie, a auzit chiote de război şi strigăte sălbatice ale dracilor care intrau în capitală având chip de războinici perşi.
Însă această înfricoşătoare vedenie a dispărut îndată ce sfânta a înălţat crucea, a făcut cu ea semnul crucii în aer şi a spus:
– Opriţi-vă, dracilor! A sosit sfârşitul stăpânirii voastre! Iată-L pe Biruitorul!

Convertirea regelui şi a reginei

Desigur, datorită acestor semne ce arătau că se apropia mântuirea poporului ivirit, sfânta predica neîncetat cuvântul lui Dumnezeu.
Împreună cu ea se osteneau în lupta propovăduirii şi primii credincioşi, în mod deosebit mai-marele sinagogii şi fiica lui.
Însuşi regele Mirian a început să se gândească la credința creştină. Deja ştia că, în imperiul roman, împăratul Constantin, după ce îşi biruise toți vrăjmaşii cu puterea crucii şi a numelui lui Hristos, devenise apărător al creştinilor.
În acea epocă, Iviria se afla sub influența romanilor, care îl luaseră ostatic la Roma pe fiul lui Mirian, Bacar. De aceea, Mirian nu o împiedica pe Sfânta Nina să-L propovăduiască pe Hristos în țara lui. Regina Nana era şi ea legată de idolatrie foarte puternic. Dar harul lui Dumnezeu a cercetat-o în scurtă vreme.
Regina s-a îmbolnăvit grav. Doctorii nu puteau să-i facă nimic. Atunci, câteva femei de la curte au rugat-o să o cheme pe străina Nina, care numai cu o rugăciune către Dumnezeul ei tămăduia orice boală.
Nana a dat poruncă să o aducă la ea.
Însă sfânta, vrând să încerce credința şi smerenia ei, le-a spus celor trimişi:
– Dacă regina vrea să se facă bine, să vină aici, la chilia mea, şi cred că se va vindeca cu puterea lui Hristos.
Nana a ascultat porunca sfintei şi a cerut să fie dusă cu o targă la căsuța ei. Sfânta a aşezat-o pe bolnavă pe patul ei. A îngenuncheat lângă ea şi s-a rugat fierbinte Doctorului sufletelor şi trupurilor. Apoi a luat crucea şi a atins-o de capul, de umerii şi de picioarele bolnavei, făcând în felul acesta semnul crucii.
Regina s-a ridicat de îndată sănătoasă, a mulțumit binefăcătoarei sale şi, întorcându-se la palat, a mărturisit înaintea regelui Mirian că Hristos este Dumnezeul cel adevărat. Pe Nina a făcut-o prietena ei de suflet. Mai târziu s-a botezat şi a devenit o creştină râvnitoare. După moartea ei, poporul a cinstit-o ca sfântă. Pomenirea ei se prăznuieşte la 1 octombrie.
Regele Mirian, din contră, a refuzat cu încăpățânare să devină creştin. În timp ce la început a manifestat toleranță, mai târziu a pus la cale să îi stârpească pe creştini şi să o chinuie cumplit pe Sfânta Nina. Iată cum s-au întâmplat acestea.
Odată l-a vizitat o rudă a regelui perşilor, om cultivat şi adept fanatic al învățăturii lui Zoroastru. În câteva zile însă, s-a îmbolnăvit grav şi s-a îndrăcit.
Mirian s-a temut mult de mânia regelui persan.
A fost silit aşadar să o cheme pe Sfânta Nina pentru a-l tămădui. Aceea a cerut ca îndrăcitul să fie adus la cedru, în mijlocul grădinii regale. Când acesta a venit, l-a pus să se întoarcă spre răsărit, să-şi ridice mâinile şi să repete de trei ori:
– Mă lepăd de satana şi mă predau lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu!
Îndată ce a rostit această mărturisire, duhul cel viclean l-a zguduit şi l-a aruncat jos ca pe un mort. Însă, neputând rezista rugăciunii sfintei, a fost silit să plece din cel bolnav, care a crezut în Hristos şi s-a întors în patria lui creştin.
Mirian ar fi preferat să-l vadă mort decât creştin, fiindcă se temea de regele persan, care era închinător la foc. Deci a încercat să amenințe că o va omorî pe Nina şi va stârpi pe toți creştinii din țară.
Supărat cum era, s-a gândit să se destindă plecând la vânat. A vânat împreună cu alaiul său în pădurile de lângă oraşul Muhrani. Fiind o zi însorită, dintr-o dată s-a făcut întuneric adânc şi a izbucnit o furtună. Fulgerele l-au orbit pe rege, în timp ce tunetele i-au risipit pe însoțitorii lui. Disperat de orbirea lui neaşteptată, a început să invoce zeii lui, dar în zadar… Atunci s-a gândit că a căzut asupra lui pedeapsa Adevăratului Dumnezeu, şi a strigat:
– Dumnezeule al Ninei! Îndepărtează întunericul de pe ochii mei, şi Te voi mărturisi şi voi slăvi numele Tău!
De îndată toate în jurul lui s-au luminat, iar vijelia s-a potolit. Minunându-se de puterea lui Hristos, şi-a ridicat mâinile şi a spus cu lacrimi:
– Dumnezeule al Ninei! Tu eşti singurul Dumnezeu adevărat. Acum văd marea milă a Ta ce mă înconjoară. Simt apropierea Ta. Inima mea se umple de bucurie şi mângâiere. În acest loc voi ridica o cruce, pentru ca veşnic să se pomenească dumnezeiasca Ta arătare către mine.
Întorcându-se în oraş, striga cu putere pe drumuri:
– Slăviți-L toți pe Dumnezeul Ninei, pe Hristos!
Regina ieşise în întâmpinarea lui. S-a adunat în jurul lor mulțime de popor. Toți, împreună, s-au îndreptat către chiliuța Ninei. Îndată ce a văzut-o, Mirian, a căzut la picioarele ei şi a spus:
– O, maica mea! Povățuieşte-mă şi fă-mă vrednic să chem numele marelui tău Dumnezeu, al izbăvitorului meu!

Din ochii sfintei curgeau lacrimi de bucurie. Văzând lacrimile ei, cuplul regal şi împreună cu ei tot poporul au început şi ei să plângă.
Convertirea regelui la Hristos a fost hotărâtoare. Mirian avea să devină pentru Georgia ceea ce Marele Constantin era pentru Imperiul roman. Domnul îl alesese să conducă toate neamurile Iviriei la credința cea adevărată. Fără întârziere a trimis delegați la împăratul Constantin, cu rugămintea să le trimită episcop şi preoți şi pentru a-l învăța despre credința creştină.

Prima biserică

Între timp, Sfânta Nina predica neîncetat sfânta Evanghelie şi le spunea georgienilor să se roage, pregătindu-i în acest fel pentru sfântul botez.
Până să vină preoții, regele s-a gândit să ridice o biserică creştină în locul unde se înălța cunoscutul cedru. Cedrul a fost tăiat. Cele şase ramuri ale lui au fost făcute stâlpi, fiind aşezați cu uşurință în anumite puncte ale construcției. Însă atunci când constructorii au vrut să ridice cel de-al şaselea stâlp, ce era făcut din trunchiul cedrului, pentru a-l aşeza la temelia bisericii, nu puteau să îl mişte din loc.
Seara, regele a plecat întristat. S-a împrăştiat şi mulțimea. Numai Sfânta Nina a rămas toată noaptea la locul construcției împreună cu ucenițele ei. Se ruga Domnului şi uda cu lacrimile ei stâlpul cel nemişcat.
Spre zori, sfintei i s-a înfățişat un tânăr minunat, încins cu un brâu de foc. S-a apropiat de ea şi i-a şoptit trei cuvinte tainice. Îndată ce ea le-a auzit, a căzut la pământ şi i s-a închinat. Tânărul s-a apropiat de stâlp, l-a luat în brațe şi l-a ridicat. Stâlpul strălucea precum fulgerul, luminând tot oraşul.
Regele şi poporul, văzând acest semn, au alergat la locul construcției. Şi ce să vadă! Stâlpul acela nemişcat, fără a fi susținut de cineva, se înălța de la pământ douăzeci de coți, apoi cobora şi stătea pe locul unde se găsea înainte cedrul.
În cele din urmă, a rămas nemişcat pe locul său. Atunci, de la rădăcina lui a început să curgă mir bine-mirositor şi tămăduitor. Acest mir îi tămăduia de boli pe toți ce mergeau acolo şi se ungeau cu credință.
În scurtă vreme, a luat sfârşit ridicarea bisericii, a primei biserici de lemn din Iviria, care a fost închinată celor 12 Sfinți Apostoli, punându-i-se numele de „Svetițhoveli" (Stâlpul de viață făcător). Astăzi această biserică este din piatră.

Botezul

Între timp, trimişii lui Mirian au fost primiți de Sfântul împărat Constantin cu multă cinste. Întorcându-se, l-au adus în Iviria pe arhiepiscopul Antiohiei, Eustatie6 (E vorba de Sfântul Eustatie, arhiepiscopul Antiohiei, care a adormit în anul 337. Pomenirea lui se prăznuieşte la 21 februarie.), împreună cu doi preoți.
Arhiepiscopul a botezat mai întâi familia regală, după care i-a botezat pe ostaşii şi demnitarii regelui.
Poporul s-a apropiat cu multă bucurie de taina botezului, îndemnat de cuvintele Sfintei Nina, care le spunea că cel care se va naşte din apă şi din Duh (Ioan 3, 5) va vedea lumina cea adevărată şi va moşteni viața veşnică.
Apoi, preoții au colindat prin oraşe şi sate, botezând poporul. Astfel, foarte repede şi într-un mod paşnic, s-a botezat toată țara Kartliei, în afară de muntenii din Caucaz, care mulți ani aveau să rămână idolatri.
Dintre evreii din Mțheta s-au botezat Aviatar, cu toți ai casei lui şi încă 50 de familii evreieşti, care erau, după cum ne spune tradiția, urmaşi ai tâlharului Baraba.
Cu ajutorul lui Dumnezeu, arhiepiscopul Eustatie şi Sfânta Nina au luminat în câțiva ani o mare parte din țara Iviriei. Arhiepiscopul a hotărât folosirea limbii elineşti în slujbele Bisericii, şi a târnosit în Mțheta prima biserică a Sfinților Apostoli, care a fost ridicată după modelul bisericii cu acelaşi nume din Constantinopol. De asemenea, l-a hirotonit episcop pe părintele Ioan, care avea să țină de tronul Antiohiei. În cele din urmă, după ce a dat prin binecuvântarea lui nou-întemeiatei Biserici pacea lui Hristos, s-a întors în Antiohia.
După ani de zile, cucernicul Mirian a trimis la Constantinopol o altă solie. A cerut de la împărat mai mulți

preoți, fiindcă își dorea ca toți supușii lui să asculte bunăvestirea mântuirii.
Marele Constantin a împlinit rugămintea lui Mirian cu multă osârdie. A dăruit prin cei trimiși cruci, icoane, sfinte moaște și, ce este mai important, o bucată din Cinstita Cruce și unul din cuiele ce au străpuns preacuratele mâini și picioare ale Domnului. De asemenea, l-a trimis împreună cu ei și pe moștenitorul tronului Iviriei Bacar, pe care îl ținuse prizonier, cu daruri bogate și cu următoarea epistolă către tatăl său, Mirian:
„Eu, împăratul Constantin, care m-am făcut slujitor al Împăratului cel ceresc atunci când acesta m-a slobozit din legăturile diavolului, îți scriu rege Mirian, care de curând, ca și mine, ai fost condus la credință. Să fie cu tine bucuria și pacea acelora care L-au cunoscut pe Dumnezeul cel nemărginit. Nu trebuie să îl mai țin prizonier pe unul dintre ai tăi. Îmi ajunge să avem același stăpân, pe Hristos, pe Fiul lui Dumnezeu. Așadar îți dau înapoi copilul. Bucură-te de el. Să fie cu tine îngerul păcii lui Dumnezeu. Dumnezeu Făcătorul să-l alunge pentru totdeauna pe satan cel viclean din țara ta“.
Întorcându-se trimișii lui Mirian în Iviria, i-au adus regelui mulți preoți și meșteri de biserici. Astfel, s-a ridicat prima biserică în ținutul Erusetia, la hotarele Kartliei.
A doua biserică a fost ridicată în satul Manglisi, la patruzeci de kilometri de Tbilisi. În Mțheta s-a clădit o biserică din piatră, închinată Schimbării la Față a Mântuitorului, în grădina regală, aproape de chilia Sfintei Nina.

Noi lupte

Sfânta nu a mai ajuns să vadă terminată biserica cea plină de mare cuviință. Ocolind slava și cinstirile regelui și ale poporului, s-a refugiat în muntele Kazbeghi, lângă izvoarele râului Aragvi. Acolo, cu rugăciuni și posturi, se pregătea pentru noi lupte apostolești.
În timp ce pribegea prin munți, a descoperit o mică peșteră. S-a stabilit acolo, și prin rugăciunea ei cu lacrimi a făcut să izvorască apă din stâncile ei. Astfel, s-a format un izvor ce se cheamă „cea care lăcrimează“, fiindcă până astăzi acolo cad picături de apă asemenea lacrimilor. Se mai numește și „izvorâtoare de lapte“, pentru că dăruiește lapte mamelor care alăptează prunci și nu au lapte.
În acea perioadă, locuitorii Mțhetei au văzut ceva minunat timp de câteva nopți: o cruce luminoasă, încununată cu stele, strălucea deasupra bisericii ce tocmai se ridica, și o împodobea în acest fel. În zorii zilei se îndepărtau de cruce patru stele, cele mai luminoase. Dintre ele, una se îndrepta spre răsărit, alta mergea către apus, a treia lumina biserica, episcopia și tot orașul, iar cea din urmă, după ce lumina adăpostul sfintei, se înălța până la vârful unei stânci abrupte, unde se afla un copac impunător.
Nici episcopul Ioan, nici regele nu puteau pricepe ce înseamnă această vedenie. Însă sfânta a dat poruncă să se taie copacul acela și să se facă patru cruci. Apoi a spus să se pună prima cruce pe stânca abruptă, iar a doua la vest de Mțheta, pe muntele Thoti, unde regele și-a pierdut vederea, apoi și-a recăpătat-o și a crezut în Hristos. Sfânta a poruncit ca a treia cruce să fie dată reginei Salomeea, soția lui Revi, fiul lui Mirian, pentru a o înălța în orașul Udjarma. A patra a hotărât să fie dusă în satul Bodbe din Kaheti. În acest oraș avea să meargă în scurtă vreme și ea, pentru a predica acolo.
Și într-adevăr, după ce a luat împreună cu ea pe un oarecare presviter Iacob și un diacon, a urcat în regiunile de munte, la nord de Mțheta, pentru a predica Evanghelia locuitorilor munteni ai Caucazului. Cu harul lui Dumnezeu, dar și cu minunile și rugăciunile sfintei, sălbaticii din Țaleti, Erțo, Tianeti, precum și din regiunile dimprejur, au crezut în Hristos, au distrus idolii și s-au botezat.
Sfânta Nina a mers apoi în Kakabeti, unde i-a condus pe toți locuitorii acestuia la credința creștină. Apoi s-a îndreptat în sudul Kahetiei, în satul Bodbe, unde s-a și stabilit. Locul acesta a fost cea de pe urmă oprire din viața ei de pe pământ și în ostenelile ei apostolești. Pe panta muntelui și-a făcut o colibă și își petrecea zilele și nopțile cu rugăciuni înaintea Cinstitei Cruci.
Foarte repede a stârnit interesul și atenția locuitorilor. Mergeau deseori la ea și ascultau învățătura ei despre credința în Hristos și calea către veșnicie. În scurt timp, mulți oameni au fost botezați de către părintele Iacob.

Sfârşitul

Predica din Kaheti a fost ultima lucrare misionară a sfintei pe pământul Iviriei. Dumnezeu i-a descoperit că i se apropiase sfârşitul. Atunci sfânta i-a scris lui Mirian următoarea scrisoare: „Să aibă regatul tău veşnica binecuvântare a lui Dumnezeu, ajutorul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi acoperământul Cinstitei Cruci. Eu, ca străină şi călătoare pe pământ, plec din această lume. Voi urma calea părinților mei. Trimite-mi-l, te rog, pe episcopul Ioan. Trebuie să mă pregătească pentru călătoria cea veşnică, fiindcă ziua morții mele este aproape".
Îndată ce a citit scrisoarea, regele a pornit grabnic însoțit de curtenii lui şi de tot clerul spre Kaheti. A găsit-o pe sfântă încă în viață. Mulțimea înconjurase patul muribundei şi îl udau cu lacrimi. Mulți bolnavi care îl atingeau se tămăduiau.
Ucenițele sfintei plângeau lângă ea şi o rugau cu stăruință să le povestească despre naşterea şi viața ei. Salomeea, regina Udjarmei, a aşternut în scris cuvintele ei. Aceste însemnări au constituit izvorul de căpătâi pentru biografia sfintei.
– Să scrie, spunea fericita Nina, viața mea dusă în lenevie şi de nimic, pentru a fi cunoscută şi de către copiii voştri. Să scrie, pentru a afla urmaşii voştri despre credința şi dragostea cu care m-ați înconjurat, precum şi despre semnele pe care le-ați văzut cu ochii voştri.
Apoi a vorbit despre viața veşnică şi s-a împărtăşit din mâna episcopului. La urmă, a cerut să fie înmormântată în coliba săracă unde se găsea atunci, pentru ca nou-întemeiata Biserică a Kahetiei să nu rămână orfană. Astfel, după mulți ani de rodnică misiune, şi-a dat duhul în pace în mâinile lui Hristos la 14 ianuarie, cel mai probabil în anul 338.
Regele, episcopul şi tot poporul, plângând moartea marii luptătoare a credinței, au dorit să mute moaştele ei în catedrala din Mțheta şi să le îngroape alături de stâlpul făcător de minuni. Însă în pofida tuturor încercărilor lor, nu au putut să mişte sicriul sfintei din locul pe care ea l-a ales. Astfel, au îngropat-o acolo, în coliba ei smerită, în satul Bodbe.
În anul 342, regele Mirian a pus temelia unei biserici deasupra mormântului ei, afierosită rudei sfintei, Marele Mucenic Gheorghe, pe care a terminat-o şi târnosit-o fiul său, Bacar (342–364). Această biserică dăinuieşte până astăzi. În acelaşi loc, s-a înființat mai târziu o mănăstire de femei.
Preabunul Dumnezeu a proslăvit-o pe sfânta, păstrând trupul ei neputrezit. De asemenea, l-a ținut ascuns „sub obroc", aşa cum ceruse sfânta. Oricum, la mormântul ei aveau loc multe minuni, dar mai mult viața ei îngerească şi ostenelile ei misionare au condus nou-întemeiata Biserică a Iviriei la hotărârea de a o proslăvi – cu binecuvântarea Bisericii Antiohiene – întocmai cu apostolii şi luminătoare a Iviriei. Astfel, fericita Nina a fost numărată în ceata sfinților şi s-a hotărât să fie cinstită în fiecare an la 14 ianuarie, ziua adormirii ei.
Proslăvirea ei ca sfântă se pare că s-a făcut la puțină vreme după moartea ei, fiindcă de asemenea în scurt timp oamenii au început să ridice biserici în cinstea ei. Lângă oraşul Mțheta, pe muntele unde sfânta a dărâmat idolul Armazi prin rugăciunile ei, se păstrează până astăzi o mică biserică de piatră închinată ei, ridicată de regele Vahtang Gorgasali (446–499).
Sfânta Nina se cinsteşte ca fiind „întocmai cu apostolii". Fiindcă dacă cel ce a întors pe păcătos de la rătăcirea căii lui (Iac. 5, 20) şi cel ce osebeşte pe cel cinstit de cel necinstit (Ier. 15, 19) este – am putea spune – gura lui Dumnezeu, cu atât mai mult a fost gura lui Dumnezeu Sfânta Nina, care a condus mii de suflete de la idolatrie la Hristos. Acum se veseleşte cu ceata sfinților în Împărăția Cerurilor şi mijloceşte neîncetat la Domnul pentru cei care cinstesc slăvită pomenirea ei şi cer sfintele ei rugăciuni.

Crucea sfintei

Crucea din tulpini de viță pe care Născătoarea de Dumnezeu a dăruit-o Sfintei Nina era păstrată în anul 458 în catedrala din Mțheta. Mai târziu, când închinătorii la foc au pornit prigoană împotriva creştinilor, un oarecare monah Andrei a mutat crucea în Armenia. A rămas acolo până în anul 1236, când a fost adusă din nou în Georgia şi aşezată în catedrala din Mțheta. Însă de multe ori, pentru a nu fi pângărită de vrăjmaşi în timpul

năvălirilor acestora, o ascundeau în munți sau în biserica Sfintei Treimi ce se păstrează până astăzi în Muntele Kazbeghi, ori în vechea biserică a Născătoarei de Dumnezeu, în fortăreața Ananuri.
Pentru o jumătate de veac (1749–1801) crucea a rămas în Rusia, păstrată undeva pe proprietățile principilor georgieni din Nijegorsk.
Astăzi, acest simbol al ostenelilor Sfintei Nina de a binevesti Evanghelia, se păstrează în catedrala Sfântul Sisoe din Tbilisi, într-o raclă, lângă porțile dinspre miazănoapte ale altarului. Deasupra raclei de argint se pot vedea sculptate scene din viața sfintei şi minunile pe care le-a săvârşit cu puterea acestei cruci.

Cămaşa Domnului

În legătură cu cămaşa Domnului şi căutarea ei de către Sfânta Nina, cronicarii georgieni menționează puține lucruri. Conform mărturiilor lor, se spune că sfânta a descoperit mormântul Sidoniei, unde era îngropată cămaşa.
Sfânta dăduse poruncă să fie tăiat cedrul care crescuse pe mormânt. Însă butucul care a rămas în pământ împreună cu rădăcinile, l-a lăsat aşa cum era, după porunca tânărului cel purtător de lumină ce i s-a arătat în rugăciune şi i-a spus acele trei cuvinte tainice.
Astfel, cronicarii susțin că, de atunci, sfânta nu s-a mai gândit niciodată să scoată rădăcinile pentru a deschide mormântul Sidoniei, şi nici nu a mai căutat preacurata cămaşă a lui Hristos în altă parte.
Atunci când cei trimişi de Mirian au primit de la Marele Constantin bucata din Cinstita Cruce şi un cui, nu le-au adus la Mțheta, ci bucata din Cinstita Cruce au lăsat-o la Manglisi, iar cuiul la Erusetia. Fiindcă acest lucru l-a supărat pe regele Mirian, sfânta i-a spus:
– Nu te întrista, rege! Aşa trebuie să fie, ca Cinstita Cruce să ocrotească hotarele regatului tău şi credința în Hristos să se răspândească. Iar pentru tine şi capitala ta este de-ajuns harul că aici se află preacinstita cămaşă a Domnului.
Cât timp a trăit sfânta, dar şi după moartea ei, curgea din rădăcinile cedrului mir cu bună mireasmă şi tămăduitor, vădind prezența cămăşii în acel loc.
Arhiepiscopul Nicolae I., care păstorea Biserica Georgiană la mijlocul secolului al XII-lea (1150–1160), vestit pentru sfințenia şi înțelepciunea lui, notează următoarele:
„În vremea mea, mulți pun la îndoială dacă într-adevăr există cămaşa Domnului sub stâlpul făcător de minuni. Această îndoială este îndreptățită, fiindcă nu s-a descoperit cămaşa, nimeni nu a văzut-o aici. În orice caz, minunile, atât cele din vechime cât şi cele de astăzi, pe care cu ochii noştri le vedem toți, se datorează cămăşii Domnului şi se săvârşesc prin stâlpul «izvorâtor de mir»".
În continuare, numărând minunile, arhiepiscopul descrie cum a ars cu foc ce ieşea din pământ femeia unui sultan turc, când, din curiozitate, a vrut să deschidă mormântul Sidoniei pentru a vedea cămaşa. De asemenea, menționează că tătarii ce veniseră împreună cu ea pentru a săpa au fost loviți de o putere nevăzută. „Această minune", notează acelaşi autor, „au văzut-o mulți şi au auzit-o toți".
Arhiepiscopul considera izvorârea mirului ca fiind o minune permanentă. Izvorârea era vădită întotdeauna tuturor. „Oricine vede", spunea acesta, „umezeală pe partea dinspre răsărit a stâlpului. Unii, pentru a necinsti acel loc, au mânjit partea aceea cu var, dar nu au putut să oprească curgerea mirului. Toți suntem martorii mulțimii de tămăduiri ce s-au făcut de acesta".
Arhiepiscopul Nicolae a alcătuit o slujbă în cinstea cămăşii Domnului, care mai târziu a fost diortosită şi completată de arhiepiscopii Visarion şi Antonie.

IV. SFÂNTA MUCENIȚĂ SUZANA

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

SFÂNTA MUCENIȚĂ SUZANA7(**Şuşaniki** în limba georgiană;
în limbile ebraică, persană, georgiană şi armeană, cuvântul Suzana înseamnă crin alb.)

Apostazia ighemonului

Cucernica Suzana a trăit în secolul al V-lea. Era fiica unui ostaş armean, Vardan, şi soţia ighemonului Kartliei – Varsken, fiul lui Arşuşa, împreună cu care avea patru copii, trei fii şi o fiică.
Varsken, cu toate că era botezat creştin, era foarte necredincios. Suzana se întrista din pricina necredinţei soţului ei, dar îşi ridica crucea cu răbdare prin rugăciunea neîncetată.
În cele din urmă, Varsken şi-a schimbat credinţa. În anul 466 a mers la regele Persiei, Feruz Murdanah (459–484), sub stăpânirea căruia se afla atunci Kartli, şi dorind să câştige bunăvoinţa acestuia, s-a lepădat de Hristos şi a devenit închinător la foc, precum erau perşii.
Feruz, plin de bucurie, i-a oferit daruri bogate lui Varsken şi l-a condus pe drumul spre ţara lui. Acesta, ajungând în regiunea Eretiei, la hotarele Kartliei, a trimis un slujitor al său cu un cal iute ca să îi vestească pe supuşii săi, ce aveau să îi pregătească o primire grandioasă.

Părăsirea apostatului

Călăreţul a ajuns în Ţurtavi, a cerut să fie primit de stăpâna Suzana şi, după ce i s-a închinat, i-a dat de veste despre întoarcerea soţului ei.
– Dacă rămâne în credinţa lui, a spus aceasta, atunci e binevenit. Dacă nu, atunci nu vreau nici să îl văd, nici să aud despre el.
Presimţind stăpâna ceva neplăcut, i-a cerut insistent slujitorului să îi descopere adevărul. Când a auzit că Varsken şi-a schimbat credinţa, s-a tulburat şi a spus printre lacrimi:
– Cât de vrednic de plâns este! S-a lepădat de Hristos, Dumnezeul adevărat, şi s-a dus cu cei necredincioşi!
Apoi s-a ridicat, şi-a luat fiii şi fiica şi a alergat în biserică. Şi-a pus copiii să stea în faţa altarului şi a început să se roage:
– Doamne, Dumnezeul meu! Tu mi-ai dat aceşti copii. Tu păzeşte-i în sfânta credinţă. Nu îi lipsi de harul Sfântului Duh, pentru a nu se îndepărta de turma Ta.
Terminând rugăciunea, şi-a trimis copiii în palat, în timp ce ea a intrat într-o chiliuţă situată lângă biserică şi s-a cufundat în plâns adânc.
În acel moment, episcopul palatului, Fotie, lipsea, fiind în casa unui credincios împreună cu părintele Iacob – care avea să devină episcopul localităţii Ţurtavi, duhovnicul Sfintei Suzana şi biograful acesteia. Diaconul episcopului a alergat acolo şi le-a povestit cele întâmplate – cum ighemonul venea şi femeia lui a părăsit palatul.
„Ne-am întristat mult“, notează părintele Iacob. „L-am lăsat acolo pe episcop şi am mers cât de repede puteam la chiliuţă, unde se închina Suzana. Am găsit-o necăjită.“
– Stăpâna mea, i-a spus, te aşteaptă lupte cumplite. Te vei lupta cu vicleniile vrăjmaşului pentru a-ţi păstra credinţa. Înarmează-te deci cu răbdare şi curaj.
– Ştiu că mă aşteaptă o mare încercare. Însă sunt pregătită pentru toate.
– Tristeţea ta este tristeţea noastră şi bucuria ta, bucuria noastră. Ce gândeşti despre mucenicie?
– Nu te înţeleg.
– Vreau să întreb dacă eşti statornică în privinţa aceasta.
– Sunt neputincioasă şi păcătoasă. Însă nădăjduiesc în ajutorul lui Dumnezeu.
– Te aşteaptă groaznice chinuri.
– Prefer să mor de mâna lui Varsken decât să trăiesc împreună cu el. Mă tem ca nu cumva traiul împreună cu lepădatul de Hristos să schimbe şi sufletul meu.
În acel moment un oarecare persan a cerut să o vadă pe sfânta. Cu lacrimi de ipocrizie i-a spus:
– Un nor de tristeţe a acoperit palatul. Însă nădăjduiesc ca în curând bucuria să îl risipească.
Acest persan fusese trimis de Varsken pentru a smulge din gura sfintei vreun cuvânt necugetat spre a-l folosi mai apoi pentru osândirea ei.
Stăpânul era – precum se pare – foarte supărat din cauza fugii femeii lui şi hotărâse să o omoare.
Suzana a priceput viclenia lui şi nu a scos nici un cuvânt. Din starea ei sufletească, persanul a înţeles că se scârbise de soţul ei.
I-a spus aceasta lui Varsken. Cunoscând sălbăticia acestuia, l-a rugat să nu o trateze cu cruzime.

Întoarcerea la palat

În ziua următoare, stăpânul a chemat la el clericii şi le-a spus cu bunătate:
– Nu vă temeți şi nu disperați.
– Ai necinstit rangul tău şi ne-ai făcut de râs, i-au răspuns fără teamă clericii.
– Pentru ce m-a părăsit femeia mea? a izbucnit atunci Varsken. Să mergeți şi să-i spuneți că m-a necinstit şi m-a făcut de râs, fiindcă a plecat de acasă şi a distrus căsătoria noastră.
Când i-au spus aceste cuvinte sfintei, aceea a răspuns:
– Nu l-am necinstit pe Varsken, ci el l-a necinstit pe tatăl său. Tatăl lui îi cinstea pe sfinți, iar el s-a aliat cu dracii. Acela creştea în Dumnezeul cel adevărat, iar Varsken s-a lepădat de El şi s-a închinat focului. Pentru că L-a dispreţuit pe Dumnezeu, îl dispreţuiesc şi eu pe el. Nu mă voi întoarce lângă el, chiar dacă mă va omorî.
Varsken, turbat de-a dreptul de răspunsul sfintei, l-a trimis pe fratele lui, Djodjik, pe soția acestuia şi pe episcopul Fotie, pentru a o preveni pe sfânta că, de nu se va întoarce fără întârziere la palat, o va târî cu forța.
Cei trimişi au vizitat-o şi s-au străduit multă vreme să o convingă.
– Este imposibil să rămân femeia lui, a spus Suzana. Credeam că voi îl veți readuce pe calea mântuirii, dar v-ați comportat altfel. Djodjik! Nu te recunosc drept rudă a mea. Nu mai sunt femeia fratelui tău. Şi femeia ta nu mai este sora mea. Sunteți părtaşi la trădarea lui.
– Varsken va trimite slugi şi îți vor lua viața, a spus Djodjik.
– Să mă lege şi să mă târască. Aceasta va fi dovada că sunt roabă şi nu stăpână.
– Sora mea, nu face de râs casa ighemonicească, a rugat-o acela, şi apoi a izbucnit în lacrimi. Împreună cu Varsken au început să se plângă şi alții.
– Este adevărat, Djodjik, că suntem ca frații, pentru că am crescut împreună de mici copii. Dar eu nu mă întorc la un asemenea bărbat, chiar dacă asta mă va costa viața.
Însă în cele din urmă, rugămintea stăruitoare şi lacrimile lui Djodjik, ale femeii lui şi ale episcopului au făcut-o să cedeze. Cu inima apăsată a primit să se întoarcă la palat. A luat sfânta Evanghelie şi Vieților Sfinților Mucenici, pe care le avea întotdeauna la ea, şi a mers cu greu la palat, spunând înlăcrimată:
– Doamne şi Dumnezeul meu! Tu ştii că eu merg cu râvnă înspre moarte.
La palat, nu vroia să stea în apartamentul ei de drept. S-a mulțumit cu o cameră mică.
– Doamne al meu, spunea, toți m-au părăsit. Însă cred că Tu nu mă vei părăsi niciodată.

Mucenicia începe

Au trecut două zile. Varsken i-a invitat la prânz pe fratele lui şi pe femeia sa, cu toate că, după obiceiul locului şi al acelei vremi, femeile cuviincioase nu luau masa niciodată cu bărbații.
Când masa a fost servită, ighemonul le-a spus să o aducă şi pe Suzana, care de multe zile nu mâncase nimic. Au silit-o să vină, dar ea nu a atins nimic de pe masă.
Femeia lui Djodjik i-a oferit vin. Atunci sfânta a certat-o şi a spus:
– Unde ai auzit aşa ceva, să mănânce femeile cu bărbații?
Şi luând paharul, l-a aruncat pe jos.
Varsken a luat foc de supărare. La început a insultat-o cu cuvinte necuviincioase. Apoi s-a ridicat şi, răcnind ca un îndrăcit, a început să o bată, să o lovească cu pumnii, să o tragă de păr şi să o lovească în cap cu un cleşte de fier pe care îl înhățase din sobă. Din pricina bătăii, sfânta nu mai putea vedea cu unul din ochi.
Văzând Djodjik furia fratelui său, s-a băgat între ei şi cu multă osteneală a reuşit să o smulgă din mâinile lui.
– Ajunge! i-a spus. Nu ți-e ruşine să o loveşti în felul acesta pe nevasta ta?
Sfânta privea la ei, zăcând neputincioasă. Însă stăpânul, sfâşiind cu turbare basmaua ei ce îi rămăsese în mâini, continua să o ocărască şi să o numească nenorocirea casei lui.
– Legați-o! De mâini şi de picioare! – a poruncit.
Ascultându-i porunca, slujitorii au legat-o. Însă după puțin timp, când s-a mai liniştit oarecum, acel persan care venise la ea mai înainte l-a rugat stăruitor să o elibereze. Varsken a cedat la rugămințile lui. A poruncit să o dezlege şi să o conducă într-una din camerele palatului. Însă a dat poruncă severă de a o urmări neîncetat şi de a nu lăsa pe nimeni să o viziteze.

Sfânta este supravegheată

Dimineața a întrebat paznicul în ce stare se afla sfânta, şi acela i-a răspuns că rănile provocate de bătaie nu erau vindecate.
Varsken a intrat în cameră. Într-adevăr, a găsit-o într-o stare de nedescris. Însă a dat din nou poruncă de a nu îi privi careva chipul, pentru a nu vedea starea în care se găsea. Apoi a plecat la vânătoare.
Puțin mai târziu, părintele Iacob, duhovnicul sfintei, a venit şi l-a rugat pe paznic:
– Lasă-mă să intru. Vreau doar să-i văd rănile.
– Mi-e teamă să nu mă pedepsească stăpânul, a răspuns acela.
– Nerecunoscătorule! Şi ce dacă te pedepseşte? Nu ți-a făcut bine stăpâna de atâtea ori?
După aceasta, paznicul i-a deschis uşa.
A găsit-o pe sfântă cu capul aplecat şi cu fața umflată din pricina loviturilor. În fața acestei privelişti de plâns, nu a putut să-şi stăpânească lacrimile.
– Nu plânge, părintele meu, i-a spus sfânta. Ceea ce vezi este începutul biruinței mele.
– Lasă-mă să-ți curăț fața de sânge şi praf, să-ți pun alifie, să-ți leg rănile…
– Părinte, nu-mi alina durerile. Sângele acesta îmi va spăla păcatele. Oricum, arhiepiscopul Samuil şi episcopul Ioan mi-au trimis mâncare. Însă nu am putut mânca, pentru că jumătate din dinții mei s-au rupt, iar bărbia îmi este într-o stare foarte proastă.
Atunci părintele Iacob a luat puțină pâine, a sfărâmat-o într-un pahar cu vin şi i l-a dat. Astfel, sfânta a mâncat ceva.
Însă a venit timpul să se despartă. Duhovnicul s-a ridicat.
– Părinte, l-a întrebat atunci sfânta, ce zici de bijuteriile mele? Nu ar fi mai bine să i le trimit lui Varsken? Ce nevoie mai am de ele?
– Te sfătuiesc să le păstrezi, a răspuns acela, în timp ce i se închina înlăcrimat.
În scurt timp, Varsken a trimis un tânăr slujitor pentru a-l chema pe părintele Iacob. „Oare ce treabă are cu mine?“, s-a întrebat părintele şi s-a dus în grabă.
– Plec la luptă împotriva hunilor, i-a spus ighemonul. Dar nu vreau să îi las podoabele regale Suzanei, fiindcă nu mai este femeia mea. Mergi, deci, şi adu-mi-le.
Sfânta i le-a dat înapoi cu nerăbdare, slăvindu-L pe Dumnezeu. Varsken le-a luat, le-a numărat şi, fiindcă se îndoia că nu lipseşte nici una, a spus:
– Va găsi altele cu care să se împodobească!

Alte chinuri muceniceşti

Când a intrat în Postul Mare, sfânta a părăsit din nou palatul şi s-a dus în chiliuța ei, lângă biserică. A zidit fereastra chiliuței şi, rămânând în întuneric, s-a dedicat rugăciunii şi postului.
Ighemonul s-a întors de la război. Cei de la curte l-au rugat să nu o necăjească pe sfânta pe durata postului.
Însă când a venit Săptămâna Mare, diavolul a pus stăpânire din nou pe inima lui. S-a dus în biserică şi a început să-l ocărască pe episcopul Fotie.
– Dă-mi nevasta! De ce ne dezbini?
– De ce te iei fără nici o pricină de episcop şi de stăpână? – a răspuns cu îndrăzneală unul din preoți.
Însă Varsken l-a lovit cu sceptrul, silindu-l să tacă.
Sfânta Suzana stătea lângă ei. Văzând-o ighemonul, a scos-o afară şi a poruncit să fie târâtă pe pământ până la palat.
Drumul era plin de spini. Hainele i s-au sfâşiat şi trupul i s-a umplut de răni.
Ajungând la palat, Varsken a poruncit să i se dea 30 de lovituri cu varga. Iar în timp ce călăul o bătea, tiranul i-a spus:
– Cu ce te alegi de pe urma Bisericii, a creştinilor şi a Dumnezeului lor?
Suzana cea mult chinuită nici nu a suspinat, nici nu s-a plâns în timpul loviturilor. Însă atunci când au încetat să o mai lovească, i-a spus lui Varsken:
– Nefericitule! Dacă nu ți-e milă de mine, fie-ți milă cel puțin de tine şi întoarce-te la Hristos de care te-ai lepădat.

Stăpânul, neluând în seamă sângele pierdut de sfântă, a poruncit slujitorilor să o lege, să îi pună lanț de gât, să o închidă în fortăreață și să nu îi dea nimic de mâncare.

În fortăreață

Mucenica a fost dusă în fortăreață desculță și cu părul smuls, ca o criminală.
Nimeni nu cuteza a se apropia de ea, pentru că era urmată de Varsken, care înjura și amenința. În spate venea o mare mulțime de oameni. Toți plângeau cu amărăciune, compătimind-o pe stăpâna lor.
– Frați, surori și copii, le-a spus sfânta, nu plângeți! Rugați-vă numai să nu ies din temniță. Să mor în chinuri pentru credința mea în Hristos.
Înfuriat, stăpânul s-a repezit la mulțimea de oameni și i-a împrăștiat cu amenințări. Când a ajuns la fortăreață, i-a spus sfintei:
– Ai trăit destul liberă. De aici nu vei ieși vie. Vei ieși cu picioarele înainte.
Au aruncat-o pe muceniță într-o cameră întunecată și strâmtă, în partea de miazănoapte a fortăreței. Varsken a pecetluit cu propriul sigiliu lanțul cu care era legată de gât sfânta.
– Mă bucur, a spus aceasta, că voi muri aici, fiindcă astfel mă voi odihni în cealaltă viață.
– Te voi odihni eu, a răspuns cu ironie stăpânul.
Și de îndată, după ce a întărit temnița cu pază, a poruncit să fie pedepsită cu înfometare și să nu îngăduie nimănui să o viziteze. Cel ce va încălca această poruncă avea să fie pedepsit cu moartea.
După trei săptămâni, Varsken a aflat de la paznici că sfânta e atât de slăbită încât se apropie de moarte.
În acea seară, părintele Iacob, cu mii de rugăminți și daruri bogate, a convins garda să îi permită intrarea în temniță. Intrând, a văzut-o pe mucenița lui Hristos strălucind în chip minunat. Sfânta, văzându-l înlăcrimat, i-a spus:
– Părinte, se poate să plângi pentru această stare minunată în care mă aflu?
Părintele Iacob, după ce a vorbit cu ea îndeajuns, s-a dus la casa sa.
În vremea aceea, Djodjik, fratele stăpânului, lipsea. Când s-a întors și a fost înștiințat despre pătimirea nevestei lui Varsken, l-a rugat pe acesta să o cruțe cel puțin de lanțuri. A luat încuviințarea pentru aceasta și a alergat la ea. I-a scos de îndată lanțul ce era legat în jurul gâtului. Însă sfânta nu i-a îngăduit să îl scoată și pe cel de la picioare.

Sfințenia și săvârșirea de minuni

Cu postul, privegherea și rugăciunea, sfânta sporea în viața duhovnicească. Sfințenia ei s-a făcut cunoscută în toată Georgia. Veneau de peste tot pentru a-i cere ajutorul. Rugăciunea ei făcea ca femeile neroditoare să aibă mulți prunci, vindeca bolnavii, dădea lumină orbilor.
O vrăjitoare persană fusese lovită de lepră. Sfânta a sfătuit-o să părăsească magia, să devină creștină și să meargă la Ierusalim pentru a se închina la mormântul Domnului. Femeia a făcut precum i s-a spus și s-a făcut bine.

Copiii sfintei se leapădă de credință

Suzana, învățând pe de rost și cei 150 psalmi, cânta zi și noapte celui Preaînalt.
Într-o zi, a fost înștiințată că copiii ei s-au lepădat de Hristos. Au fost convinși de tatăl lor să devină închinători la foc. A început atunci să plângă și să se vaiete.
– Dumnezeul meu! spunea. Tu mi-ai dat copiii. Însă acum nu mai sunt ai mei. Să fie voia Ta. Apără-mă numai de cursele vrăjmașului.
De atunci, și-a renegat copiii. Nu mai vroia nici să-i vadă, nici să audă despre ei.

Sfânta rămâne neclintită

Într-o zi, au vizitat-o trimiși ai lui Varsken.

– Părintele nostru, i-au spus, îţi porunceşte să te întorci la palat, în caz contrar, te va înjosi. Te va trimite pe un măgar la Ţora sau la palatul regelui Persiei.
– Să facă ce doreşte, a răspuns sfânta. Poate acolo mă va găsi vrednică şi nu rea.
Stăpânul nu a înţeles noima răspunsului ei. „Într-adevăr“, a cugetat, „poate că se va mărita acolo cu vreun principe persan şi astfel o va găsi bună şi nu rea?“
Însă sfânta avea gândul la mucenicia pentru care era întotdeauna pregătită.
Atunci, Varsken l-a trimis pe unul dintre fraţii sfintei pentru a o face să se răzgândească.
– Ascultă-mă, i-a apus acesta. Întoarce-te la palat. Nu ne distruge casa.
– Spune-i acestui om fără-de-Dumnezeu, a răspuns sfânta, că mi-a luat deja viaţa. El a jurat că nu voi ieşi vie de aici. Dacă poate să învie morţii, să o învie pe mama lui, care este îngropată în Urde. Dacă nu poate să o învie pe ea, nici pe mine nu mă poate mişca de aici decât cu sila.
În ziua următoare, a venit o persană de la palat şi i-a spus:
– Ai răspuns bine lui Varsken, fiindcă avea un scop rău.
– Îţi aduci aminte ce spune Evanghelia? a replicat sfânta. Iar când vă vor duce în sinagogi şi la dregători şi la stăpâniri, nu vă îngrijiţi cum sau ce veţi răspunde, sau ce veţi zice, că Duhul Sfânt vă va învăţa chiar în ceasul acela ce trebuie să spuneţi (Luca 12, 11–12).

Nevoinţă şi rele pătimiri

La sfârşitul celor şase ani de încercări, fericita Suzana slăbise mult. Pe zi ce trecea, se topea ca o lumânare. În toţi aceşti ani, în fiecare Mare Post, nu se aşeza, nu dormea şi nici nu mânca. Numai în duminici, după ce se împărtăşea, punea în gură puţine legume. Pâine nu gusta până la Paşti. În restul timpului dormea într-un pat vechi şi ca pernă îşi punea o piatră.
Pentru a face metanii, nu folosea rogojină.
În fortăreaţa unde era închisă, vara era o căldură insuportabilă, mai ales când băteau acele vânturi puternice şi înăbuşitoare. Apa era stricată. Din această pricină, locuitorii acelor locuri erau întotdeauna umflaţi şi palizi. Aproape toţi mureau tineri.
În aceste condiţii a trăit înlănţuită Sfânta Suzana, şase ani întregi, slăvindu-L pe Dumnezeu. În cel de-al şaptelea an, după multe metanii şi după statul în picioare, picioarele ei s-au umflat şi s-au umplut de răni.
Cu timpul, rănile s-au infectat şi s-au umplut de viermi. Duhovnicul ei, părintele Iacob, se mâhnea mult pentru starea în care se afla sfânta.
– Părinte, i-a spus aceasta într-o zi, de ce te întristezi? În această viaţă viermii sunt vremelnici, dar în cealaltă viaţă sunt veşnici. Să mă mănânce viermii mai bine aici, decât acolo viermele cel neadormit.
– Dar nu îţi ajunge durerea pricinuită de haina din păr pe care o porţi pe piele pentru uscarea trupului?
– Te rog să nu vorbeşti nimănui despre această haină, a spus sfânta. Şi a adăugat:
– Oricum, trebuia să renunţ la ea şi la trupul acesta stricăcios de multă vreme.
Numai duhovnicul ei ştia că, pe sub îmbrăcăminte, purta de dragul relei pătimiri o haină de păr aspru, ce o ascundea pe sub o mantie monahală antiohiană.

Ultimele întâlniri

Djodjik a aflat că sfânta se apropia de moarte şi a vizitat-o împreună cu familia lui. Intrând în temniţă, şi-a făcut cruce şi a heretisit-o pe sfânta cu cuvinte mângâietoare.
– Acum, a răspuns aceea, dacă este voia lui Dumnezeu, pot să urmez plină de bucurie calea pe care o iau toţi oamenii.
– Mireasă şi roabă a lui Hristos, a spus Djodjik înlăcrimat, făcându-i metanie, roagă-te Domnului să-mi ierte multele mele păcate.
– Dumnezeu să te ierte şi să îţi dăruiască mulţi ani de viaţă.
– Sfârşitul vieţii tale muceniceşti, a continuat Djodjik, este aproape. Binecuvântează-ne, Suzana, şi de ţi-am greşit cu ceva, iartă-mă.
– Viaţa noastră este scurtă ca a unei flori de câmp, a spus sfânta, care dimineaţa înfloreşte şi seara se ofileşte. Cui îi este milă de săraci şi îi miluieşte, va fi miluit din plin în veşnicie. Cine îşi jertfeşte viaţa aici, o va

dobândi în veşnicie.
Apoi i-a binecuvântat pe Djodjik şi familia lui, i-a heretisit de plecare şi i-a petrecut cu dragoste.
Îndată ce au plecat aceia, au venit arhiepiscopul Samuil şi episcopul Ioan, care adeseori o vizitase pentru a o mângâia în suferinţă, a o sprijini şi a o îngriji. Acum o pregăteau pentru limanul liniştit al cerului.
Au venit să o vadă şi mulţi alţii, oameni însemnaţi şi oameni neînsemnaţi. Toţi îi cereau rugăciunile, toţi cereau să i se scoată lanţurile de la picioare pentru a le lua ca amintire şi binecuvântare. Dar sfânta nu vroia acest lucru. Credea că nu era vrednică de o asemenea cinste. Însă în cele din urmă i-a lăsat. Un oarecare cleric i-a scos lanţurile şi le-a dat credincioşilor.
– Dumnezeu, a spus atunci sfânta celor ce o vizitaseră, să îi umple cu toate bunătăţile Lui pe cei care au luat parte la mucenicia mea. Acum mă îndrept către veşnicie. Nădăjduiesc că pentru întristările pe care le-am răbdat îmi va dărui Domnul bucuria; pentru ocară şi umilire, slavă şi cinste în ceruri.

Adormirea şi îngroparea

Poporul şi-a luat rămas bun de la stăpâna sa. Ceasul mult-râvnit de sfântă a sosit. L-a chemat pe episcopul Fotie şi s-a împărtăşit. I-a mulţumit ca unui părinte şi ocrotitor şi l-a rugat să se roage pentru ea. La sfârşit, după ce a cerut ca trupul să îi fie îngropat în biserică, a spus:
– Binecuvântat este Dumnezeu, fiindcă adorm în numele Lui.
Şi a adormit în pace, predându-şi sfinţitul ei suflet în mâinile lui Dumnezeu, la 17 octombrie 466.
Îndată, episcopul Ioan a spălat cinstitele moaşte şi le-a pus în giulgiu. Apoi, după ce le-au adus cu lumânări şi cu tămâie acolo unde le ceruse mai înainte sfânta, le-au îngropat cu cinste. Cei care au însoţit cinstitul trupul al sfintei până acolo au privegheat toată noaptea, slăvindu-L pe Dumnezeu cel întreit în Persoane, Care dă putere celor ce-L mărturisesc pe El.
În cinstea Sfintei Suzana s-a ridicat o biserică în Ţurtavi, unde au fost mutate şi puse în mormânt cu toată cinstea sfintele ei moaşte.
Atunci când armenii s-au despărţit de Biserica Ortodoxă, biserica din Ţurtavi a trecut în jurisdicţia lor.
În anul 586, arhiepiscopul Simeon Kirion, de teamă că armenii le vor răpi comoara, a mutat sfântul trup în Tbilisi şi l-a aşezat în grădina bisericii Metehi, în locul unde se află astăzi fortăreaţa cu acelaşi nume, în partea de miazăzi a altarului.
Prăznuirea sfintei, nu se ştie din ce pricină, s-a mutat din 17 octombrie la 28 august. Poate că în acea zi se făcuse mutarea cinstitelor ei moaşte.

V. CEI NOUĂ SFINŢI MUCENICI–COPII DIN KOLA

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

„De ce ne goniţi?“

Cutremurătoarea mucenicie a celor nouă copii, a cărei pomenire o cinsteşte Biserica Georgiană la 22 februarie, ne aduce în secolul al VI-lea.
Într-un sat mare din sud-vestul Georgiei, în câmpia Kola, unde se găsesc izvoarele râului Mtkvari, trăiau câţiva creştini. Cei mai mulţi locuitori din acel sat erau încă închinători la idoli. Copiii creştini se jucau toată ziua cu copiii închinătorilor la idoli. Însă îndată ce preotul bătea clopotul pentru vecernie, părăseau jocul şi alergau la biserică.
Îi urmau întotdeauna nouă dintre copiii idolatrilor – Guaram, Adarnase, Bakar, Vace, Bardzimi, Daci, Djuanşeri, Ramazi şi Parsman. Însă atunci când ajungeau la poarta bisericii, creştinii nu-i lăsau să intre.
– De ce ne goniţi? se plângeau aceia. Copiii voştri sunt prietenii noştri şi credinţa lor este atât de minunată!
– Sunteţi închinători la idoli, le răspundeau. Din pricina aceasta nu puteţi intra în casa lui Dumnezeu.
Astfel, plecau întristaţi. Iar asta s-a întâmplat de multe ori.

Botezul

Odată au venit din nou şi au încercat să intre împingându-i pe creştini.

– Ascultați! le-au spus atunci aceia. Dacă vreți să vă primim în biserica noastră, trebuie să credeți în Iisus Hristos, să vă botezați în numele Dumnezeului Celui în Treime şi să trăiți ca creştinii.
Copiii au primit acestea cu bucurie. Iar preotul satului, un om sfânt şi cinstit, amintindu-şi de cuvintele Domnului – cel ce iubeşte pe tată sau pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine (Matei 10, 37) – de îndată i-a catehizat în credința creştină şi i-a învățat poruncile evangheliilor. Însă nu cuteza să îi boteze ziua, temându-se de închinătorii la idoli.
Aşadar, când s-a înnoptat, i-a luat cu el şi i-a dus la izvorul râului cel mare. I-au urmat mulți creştini.
În acea perioadă, râul era rece ca gheața. Dar îndată ce copiii au intrat în el pentru a fi botezați, apa, cu puterea Preabunului Dumnezeu, a devenit caldă!
Acestei minuni extraordinare i-a urmat o alta, şi mai de necrezut: după săvârşirea tainei, îndată ce au ieşit din râu, îngeri trimişi de Dumnezeu s-au pogorât din cer şi i-au îmbrăcat în cămăşi albe. Naşii lor au fost copiii creştini, prietenii lor, la ale căror case au mers după botez.

„Suntem creştini"
A doua zi, părinții închinători la idoli au început să-şi caute copiii. Găsindu-i în casele creştinilor şi aflând ce se întâmplase, şi-au ieşit din minți din pricina răutății care îi stăpânea. Cu strigăte şi blesteme i-au luat pe nou-luminații copii creştini şi, lovindu-i fără milă, i-au târât până la casele lor. Acolo le-au dat să mănânce cele jertfite idolilor. Însă copiii nu au acceptat.
– Acum suntem creştini, spuneau, şi nu putem mânca alimente care au fost oferite idolilor.
Astfel au petrecut şapte zile fără a pune mâncare în gură.
Văzând aceasta, părinții au început să îi ademenească cu jucării frumoase, haine minunate şi alte daruri scumpe. Însă primeau acelaşi răspuns:
– Suntem creştini şi nu mai vrem nimic de la voi, decât să ne lăsați să mergem la frații noştri.

Mucenicia
Văzând că nu puteau să-i convingă, s-au înfățişat ighemonului, de asemenea idolatru, şi i-au cerut ajutorul.
– Cum să vă ajut eu? – a spus acela. Sunt copiii voştri, faceți cum credeți.
După ce s-au gândit puțin, i-au făcut cunoscută înfricoşătoarea lor hotărâre:
– Dacă îi lăsăm să trăiască, se pot lua şi alții după ei. Aşadar, să îi omorâm, pentru a-i înfricoşa pe restul consătenilor noştri.
După ce au luat cu ei şi alți închinători la idoli fanatici, au mers la casa preotului creştin. S-au repezit ca fiarele sălbatice asupra slujitorului Domnului. L-au bătut cu asprime, l-au gonit şi i-au luat averea. În continuare, în frunte cu ighemonul, au mers la izvorul râului, unde cu puțină vreme mai înainte fuseseră botezați micuții sfinți. Acolo au săpat o groapă adâncă şi au aruncat copiii acolo. Aveau toți de la şapte până la nouă ani.
– Vom muri pentru Hristos, în numele Căruia ne-am botezat, şi vom trăi împreună cu El veşnic în cer.
Numai aceste cuvinte le-au spus, într-un glas, înainte de a suferi groaznica mucenicie.
Mai întâi, părinții fără-de-Dumnezeu au început să arunce pietre mari în groapă, strivind craniile şi oasele copiilor. Fiarele sălbatice şi şerpii veninoşi se mâhnesc pentru micuții lor, însă cei îndrăciți nu s-au mâhnit pentru odraslele lor. După ei s-au luat şi ceilalți idolatri.
După câteva ore, groapa se umpluse de pietre şi trupurile tinerilor mucenici fuseseră îngropate sub ele. În cele din urmă, au aruncat pământ şi l-au călcat bine sub picioare, împlinindu-şi lucrarea diavolească.
Astfel s-au împlinit încă o dată cuvintele Domnului: Şi va da frate pe frate spre moarte şi tată pe fiu… şi veți fi urâți de toți pentru numele Meu (Matei 10, 21).

VI. SFÂNTUL IOAN ZEDAZNELI

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Monah în Siria
Pe țărmul stâng al râului Aragvi, la opt kilometri nord-est de Mțheta şi la cincisprezece kilometri nord de

Tbilisi, se înălța muntele Zadeni. Denumirea acestuia vine de la idolul cu același nume, ce se afla acolo în primii ani ai creștinismului.
Cuviosul Ioan s-a nevoit în muntele Zadeni, de la care își trage numele de Zedazneli. Cuviosul provenea din Siria. Locul exact al nașterii lui nu ne este cunoscut, de asemenea nici părinții lui. Însă știm că s-a născut într-un sat de lângă Antiohia, la sfârșitul secolului al V-lea.
În acest oraș a studiat, având rezultate excepționale la învățătură. Sporul lui duhovnicesc mergea împreună cu dezvoltarea lui trupească. Devenea pildă de creștin virtuos. S-au întărit adânc înlăuntrul lui învățăturile Sfintei Scripturi, a adunat ca într-o vistierie în inima lui fiecare lucru cu folos duhovnicesc și a strâns prin studiile sale felurite și bogate cunoștințe.
Încă de tânăr, ascultând o voce dinlăuntrul său, a devenit monah într-o chinovie. Slobozit prin urmare de grijile lumești și de orice îndatorire conjugală, a început să-și afierosească zilele lui Dumnezeu. Își propusese să păzească poruncile dumnezeiești și lupta în fiecare zi prin post și rugăciune pentru a-și atinge acest scop.

Făcător de minuni

Smerenia lui era atât de adâncă încât se vedea pe el însuși vierme și nu om (Ps. 21, 7). Lupta cu bărbăție împotriva răului și ispitelor diavolului, aruncându-se în acest război cu toate puterile lui. Izvoarele lacrimilor lui nu secau niciodată. Zi și noapte Îl ruga pe Dumnezeu să îl întărească pentru a lupta cu patimile trupești. Dumnezeu a ascultat rugăciunea lui, dându-i putere împotriva patimilor și harisma facerii de minuni.
Cuviosul Ioan se deosebea față de ceilalți monahi ai chinoviei prin nevoințele lui. Prin minunile pe care le săvârșea, atrăgea la el credincioși din Antiohia, pe care îi conducea pe drumul mântuirii. Prin înalta lui viețuire duhovnicească devenise o făclie pentru acel ținut. Bolnavi fără număr își găseau lângă el tămăduirea: orbii vedeau, șchiopii umblau, cei îndrăciți se eliberau de duhurile viclene.

Pustnic

Pe măsură ce Dumnezeu îl slăvea prin minunile pe care le făcea, pe atât de mult se mărea mulțimea care alerga la el pentru a-i cere binecuvântarea. Vestea despre el s-a răspândit în toată Siria. Însă sporirea numărului vizitatorilor îi tulbura liniștea. Din pricina aceasta a hotărât să plece din Antiohia împreună cu unii dintre ucenicii lui și să se ascundă în adâncul pustiei. Acolo s-a dăruit netulburat rugăciunii, postului și privegherii. Credincioșii au încercat în fel și chip să îl descopere pe binefăcătorul lor, dar pentru multă vreme adăpostul lui a rămas ascuns. Ucenicii lui mergeau în taină în oraș, își vindeau lucrul de mână, își cumpărau cele de trebuință și iar se întorceau în taină lângă părintele lor. Își urmau întru virtute starețul, și încercau să îl urmeze în rugăciune, post și alte nevoințe. Niciodată nu rămâneau în nelucrare. Împlineau cele spuse de Apostol: Voi înșivă știți că mâinile acestea au lucrat pentru trebuințele mele și ale celor ce erau cu mine (Fapte 20, 34). Mâinile lor erau întotdeauna ocupate cu lucrul mâinilor, buzele cu rugăciunea și mintea lor ațintită spre cer.
Însă Domnul nu vroia ca robul Lui să rămână ascuns. Fiindcă făclia aprinsă nu se pune sub obroc, ci în sfeșnic (Matei 5, 15), pentru a lumina pe toți cei dimprejurul ei. Astfel, l-a descoperit tuturor celor care îl căutau. Mulțimi fără număr au început atunci să vină de peste tot, unii pentru a se tămădui de boli, alții pentru a-și odihni sufletul și alții pentru a-i asculta învățăturile. Este cu neputință a povesti minunile pe care le săvârșea.

În Georgia

Sfântul însă vroia să fugă de slava oamenilor. Astfel, s-a gândit să meargă într-un ținut în care să fie cu desăvârșire necunoscut. Dar unde?
Atunci Dumnezeu i-a arătat voia Lui robului Său: a văzut-o pe Preasfânta într-o vedenie, dându-i poruncă să aleagă doisprezece ucenici vrednici și să îi ia împreună cu el în Georgia (Iviria), unde aveau să meargă pentru a întări credința creștină în nou-întemeiata Biserică.
Cuviosul Ioan i-a chemat pe ucenicii lui și le-a spus să postească și să se roage timp de zece zile. După trecerea celor zece zile, i-a strâns din nou și le-a spus:
– Copiii și frații mei iubiți! Știu că aveți din plin dumnezeiescul har și sunteți împodobiți cu virtuți. Ascultați-mă, deci: am văzut într-o vedenie pe Preabinecuvântata Maică a Domnului nostru. Mi-a dat poruncă să aleg

doisprezece dintre voi, care mă vor urma către îndepărtata Ivirie, ca să ne ostenim pentru nou-întemeiata Biserică a ei. Pentru a înlesni alegerea celor doisprezece, voi scrie numele voastre separat şi le voi pune pe Sfânta Masă. Toată noaptea vom petrece în rugăciune, pentru ca însuşi Domnul să facă această alegere, fiindcă ne-am predat voii Lui.
– Cuvioase părinte! au răspuns ucenicii. Fă precum ți-a poruncit Domnul. Însă noi nu te vom lăsa, şi nu ne vom despărți de tine.
Toată noaptea au petrecut-o în rugăciune. Pe la trei dimineața au început Dumnezeiasca Liturghie. După ce s-au împărtăşit, cuviosul a dat poruncă tuturor să-şi înalțe mâinile către cer şi să rostească în limba greacă „Doamne miluieşte!". Aceasta a durat o oră întreagă. Atunci îngerul Domnului, în fața tuturor, a luat douăsprezece nume de pe Sfânta Masă şi le-a pus în mâinile cuviosului: Sisoe, David, Antonie, Tadei, Ştefan, Isidor, Mihail, Piros, Zinon, Ise, Iosif şi Aviv.
Fericitul Ioan a făcut în acest fel alegerea, pentru a nu crede ceilalți că este părtinitor, dar şi pentru a nu-i mâhni pe cei care trebuiau să-l părăsească. Cei care aveau să rămână singuri plângeau plini de amărăciune pentru despărțirea de bătrânul lor. Sfântul i-a chemat lângă el şi le-a spus:
– Frații mei, nu trebuie să vă împotriviți hotărârii Domnului. Să ştiți că vă iubesc pe toți deopotrivă. Voia lui Dumnezeu este aceasta: să rămâneți voi aici şi să Îi fiți credincioşi. Aşadar, supuneți-vă cu toată inima voii Lui, şi să nu Îl întristați. Şi în numele celor doisprezece aleşi vă rog să opriți plânsul.
Cuviosul, după ce a ales în locul lui un egumen, pe Eftimie, şi-a înălțat mâinile la cer şi s-a rugat multă vreme pentru sufletele lor. În cele din urmă, după ce i-a binecuvântat pe fiecare separat, punându-şi mâinile pe capetele lor, a pornit împreună cu cei doisprezece în lunga călătorie.

Sosirea şi întâmpinarea

Drumul a fost lung şi ostenitor. Istoviți, au ajuns în sfârşit în Mțheta. I s-a arătat atunci arhiepiscopului Evloghie îngerul Domnului şi i-a spus:
– Iată, soseşte din Siria robul Domnului Ioan, împreună cu monahii lui. Acesta se va îngriji de credința pe care a sădit-o Sfânta Nina în țara voastră. Ridică-te pentru a-i întâmpina cu multă bucurie. Nu pune piedici lucrării lor, fiindcă sunt trimişi de către Dumnezeu şi împodobiți cu toate virtuțile.
S-a ridicat atunci vrednicul ierarh şi a pornit împreună cu tot clerul lui şi cu mulțime de popor, pentru a-i întâmpina. El însuşi mergea înainte, îmbrăcat în veşmintele sale arhiereşti. Ajungând în cel mai apropiat sat, a cerut veşti despre robii lui Dumnezeu. A aşteptat multă vreme. În cele din urmă, au apărut sfinții părinți, desculți, zdrențăroşi, purtând obişnuitele lor potcapuri siriene.
Îndată ce i-a văzut, arhiepiscopul şi-a dat seama că sunt cei pe care îi aştepta. Aşadar s-a apropiat de ei, îmbrățişându-l pe cuviosul Ioan, şi spunându-i:
– Părinte Ioane! Îngerul Domnului mi-a descoperit venirea ta. Îi mulțumesc Domnului că a trimis pe cuvioşia ta aici, pentru a călăuzi multe suflete la cunoaşterea de Dumnezeu şi la viața veşnică.
Cuviosul a pus metanie arhiepiscopului şi a luat binecuvântare de la el. Acelaşi lucru l-au făcut toți ucenicii lui. Apoi i-a spus:
– Cuvioase stăpâne! Cu smerenia ta Îl urmezi pe Hristos, de la Care te-ai şi învățat spre aceasta. Noi, robii Lui, Îi mulțumim lui Dumnezeu, fiindcă am găsit în persoana ta un păstor vrednic, căruia i se descoperă toate cele tainice. Dăm slavă măreției Lui, Care ne-a învrednicit să te întâlnim. Călăuzeşte-ne spre mântuire, fiindcă socotesc eu, nevrednicul, că ai mult har dumnezeiesc în tine. Cu adevărat, când am luat binecuvântarea ta, s-au deschis buzele mele, încât acum pot vorbi o limbă necunoscută mie. Mi s-au deschis de asemenea urechile, ca să pricep sfânta poruncă pe care ai primit-o.
Este vrednic de admirat faptul că fericitul Ioan vorbea în georgiană, care îi era cu desăvârşire necunoscută. Minunea aceasta se aseamănă cu aceea care a avut loc la Cincizecime, atunci când prin pogorârea Sfântului Duh apostolii au început să vorbească în felurite limbi (Fapte 2, 1–4).
Au pornit cu toții înspre oraş, unde arhiepiscopul i-a condus spre „Svetițhoveli", biserica stâlpului făcător de minuni şi izvorâtor de mir. Cuviosul şi ucenicii lui au căzut în genunchi şi s-au închinat cu multă evlavie. De asemenea, Îl slăveau şi Îi mulțumeau lui Dumnezeu pentru primirea plină de căldură pe care le-o făcuseră georgienii. Arhiepiscopul le-a propus să locuiască împreună cu el şi părinții au primit aceasta.

Învăţau poporul

Regele şi tot poporul îi vedeau ca pe îngerii lui Dumnezeu. Din buzele lor izvorau apele pline de har ale dumnezeieştii învăţături şi deveniseră pilde tuturor prin virtuţile lor. Din toate colţurile ţării a început să vină mulţime de popor. Oamenii ascultau sfaturile părinţilor şi erau întăriţi în credinţa ortodoxă. De asemenea, şi-au adus bolnavii pentru a se vindeca cu harul tămăduitor al cuvioşilor. Prin predica lor a fost luminată aproape întreaga regiune Kartli. Însuşi regele Parsman al VI-lea (541–553) îi vizita adeseori împreună cu demnitarii lui, pentru a le cere binecuvântarea şi a le asculta învăţăturile.
Cuvioşii părinţi au vizitat toate ţinuturile unde predicase Sfânta Nina şi s-au închinat în locurile care aminteau de evenimentele mai importante ale vieţii ei. O simţeau aproape de ei, de parcă ar fi fost vie. Cereau amănunte despre cele făcute de ea şi despre predicile ei, şi Îi erau recunoscători lui Hristos, care dăruise firii femeieşti neputincioase atâta bogăţie de har apostolicesc.
În sfârşit, cereau necontenit de la Dumnezeu prin rugăciunile lor să le arate un loc pentru a se stabili.

Pe muntele Zadeni

Au trecut trei ani întregi. Într-o zi, fericitul Ioan, privind spre nord-est, a văzut deasupra muntelui Zadeni o mulţime de draci, ca un nor negru şi gros, care îl provocau cu neruşinare. S-a întors atunci şi le-a spus ucenicilor lui:
– Priviţi, fiii mei, acei draci vicleni deasupra muntelui! M-am gândit să ne aşezăm acolo. Din această pricină, se pare, se poartă în acest fel dracii, pentru a ne înspăimânta. Însă avem de partea noastră puterea lui Hristos.
Apoi s-a întors la draci şi le-a spus:
– Vă poruncesc în numele lui Hristos să plecaţi departe, pentru că acolo va rămâne Ioan împreună cu fraţii lui.
După aceea, sfântul a mers la arhiepiscop.
– Sfinte stăpâne, i-a spus, dă-ne binecuvântare să ne aşezăm pe acel munte înalt, până ne va arăta Dumnezeu alt loc.
– Acel munte, a răspuns acela, este fără nici o mângâiere şi inaccesibil. Mai mult decât atât, a fost o vreme când acolo era locul pe care era aşezat idolul Zadeni, pe care l-a distrus Sfânta Nina, maica noastră. Şi acum, precum se spune, este plin de duhuri viclene.
– Dacă este voia lui Dumnezeu şi rugăciunile tale cu noi, au spus monahii, binecuvântează-ne şi lasă-ne să mergem acolo.
Atunci, păstorul, din respect pentru râvna lor, şi-a dat binecuvântarea. Monahii s-au apropiat de stâlpul cel făcător de viaţă, au îngenuncheat şi s-au rugat multă vreme.
– Ajută-mă, Doamne, se ruga cu lacrimi Avva Ioan, pe drumul pe care mi-l arăţi. De este voia Ta aceasta, fă să-mi termin viaţa în acel loc retras. Doamne, de tânăr mi-am părăsit ţara şi m-am lăsat în purtarea Ta de grijă.
Şi-au terminat rugăciunea şi au plecat din oraşul Mţheta. Era luna mai, şi râul Aragvi era ieşit din matcă. Trecerea acestuia era cu neputinţă, dar nimic nu putea să îi oprească. Fiind însoţiţi de arhiepiscop şi de popor, s-au apropiat de mal. S-a întors atunci fericitul Ioan către ucenicul său Sisoe şi i-a spus:
– Roagă-te, părinte, lui Dumnezeu, să trecem fără nici o primejdie pe malul celălalt.
Ucenicul, fiind întotdeauna ascultător, s-a întors către răsărit, a făcut trei metanii şi a însemnat râul cu semnul sfintei cruci. Apoi a luat toiagul cuviosului, a lovit cu vârful lui apa şi a spus:
– Râule! Bătrânul nostru îţi porunceşte să te opreşti până trecem pe malul celălalt.
Îndată râul s-a oprit din mersul lui şi i-a lăsat să treacă, de parcă în acel loc ar fi fost pământ uscat. Văzând poporul minunea, L-a slăvit pe Dumnezeu, Cel care le dăduse robilor Lui atâta har şi credinţă puternică.
Călătoria până în vârful muntelui a fost foarte obositoare. La început au mers printre tufe pline de ţepi, iar mai târziu printr-o pădure deasă. Când în sfârşit au ajuns, cuviosul Ioan a dat peste vârful muntelui, unde mai înainte era ridicat idolul Zadeni. A găsit o peşteră mică, şi a rămas acolo. Mai târziu, o parte din ea a transformat-o în biserică. Părinţii au ridicat din loc în loc colibe din crengi de copaci, unde se nevoiau răbdând frigul şi foamea. Foloseau ca mâncare rădăcini şi iarbă de pe munte.
Fericitul Ioan, acea turturea iubitoare de pustie, următorul Botezătorului Ioan, a ajuns prin post, rugăciune şi uscarea trupului pe cea mai înaltă treaptă a virtuţilor şi i-a biruit pe vrăjmaşii cei înţelegători.
Atunci când trupul slăbeşte prin post şi rugăciune, duhul se întăreşte. Însă atunci când trupul se moleşeşte prin viaţa plină de mângâieri trupeşti, duhul slăbeşte şi este robit de gânduri necurate. Din această pricină, iubitorul de Dumnezeu Ioan şi-a biruit trupul şi l-a subjugat duhului.

O asemenea făclie însufleţită a arătat Domnul pe muntele Zadeni, pentru a împrăştia în jurul său strălucirea rugăciunilor sale. Prin aceste rugăciuni a curăţat muntele de mulţimea duhurilor cele viclene.
Îndată ce s-a răspândit vestea cum că monahii s-au aşezat pe munte, imediat poporul a făcut potecă prin pădure şi a alergat pentru a-i întâlni. S-au adunat de peste tot orbi, surzi, îndrăciţi, pe care cuviosul îi tămăduia, întorcându-se la casele lor sănătoşi, slăvind pe Dumnezeu.

Vizita arhiereilor

Odată au urcat pe munte însuşi arhiepiscopul împreună cu episcopii pentru a se întâlni cu părinţii. Aceştia l-au văzut de departe şi au simţit o bucurie mare. Au ieşit îndată în întâmpinarea ierarhilor şi au căzut la picioarele lor, cerând binecuvântarea lor. Dar şi ierarhii cereau de la monahi rugăciunile lor. Arhiepiscopul, după ce s-a rugat, s-a aşezat lângă peştera care se folosea ca biserică.
Atunci cuviosul Ioan le-a spus vizitatorilor:
– De ce, sfinţiţi păstori, v-aţi ostenit atât pentru a ne vizita pe noi, nevrednicii? Dumnezeu, Cel bogat în milă, să vă răsplătească.
– Cinstite părinte, l-a rugat arhiepiscopul pe cuvios, vrem să ne spui ceva pentru folosul sufletelor noastre.
– Asta se cuvine cuvioşiei tale, care eşti episcop, a răspuns acela.
Însă arhiepiscopul insista. În acest fel, cuviosul a început să îi înveţe despre viaţa veşnică şi despre răsplata ce are să vină. Cuvântul ce ieşea din buzele lui era preadulce, precum mierea. Episcopii au ascultat învăţătura cuviosului cu atenţie şi multă admiraţie.

Doi noi episcopi

Puţin mai târziu, doi dintre episcopi au adormit în Domnul. Eparhiile lor – Nekresi şi Ţilkani – au rămas fără păstori. Arhiepiscopul Evloghie a convocat sinodul episcopilor, care a hotărât să pună pe scaunele fără episcop doi dintre cei treisprezece cuvioşi părinţi. Aşadar, fiind luminat de Dumnezeu, arhiepiscopul s-a gândit să îi viziteze şi să îi aleagă pe aceia care la ora sosirii lui aveau să săvârşească Dumnezeiasca Liturghie.
Când a ajuns în locul unde locuiau părinţii, săvârşeau Dumnezeiasca Liturghie ieromonahul Aviv şi diaconul Ise. Terminându-se slujba, arhiepiscopul l-a luat cu o mână pe Aviv şi cu cealaltă pe Ise. L-a îmbrăţişat pe primul şi i-a spus:
– Bucură-te Avive, episcopul Nekresiului!
Şi întorcându-se către cel de-al doilea i-a zis:
– Bucură-te Ise, episcopul Ţilkaniului!
Cei doi părinţi au fost uimiţi de cele ce au auzit. S-au întristat că trebuiau să ridice o povară atât de grea.
– Sfinţite stăpâne, l-au implorat cu lacrimi, nu ne despărţi de Bătrânul nostru, pe care îl iubim atât de mult!
– „Viu este Domnul Dumnezeu“, a răspuns acela. Nu îmi voi retrage cuvântul, fiindcă aceasta este porunca lui Dumnezeu.
– Copiii mei, a spus atunci cuviosul Ioan, nu vă împotriviţi voii lui Dumnezeu şi a arhiepiscopului. De aceea am venit în această ţară, ca să ne ostenim a semăna cuvântul lui Dumnezeu.
Părinţii Aviv şi Ise nu au adus alte împotriviri. Arhiepiscopul i-a luat cu el la Mţheta şi în scurt timp i-a hirotonit episcopi. Pe Aviv l-a trimis în Nekresi. Acolo a luptat mult împotriva idolatriei şi în cele din urmă a fost omorât, mărturisindu-L pe Hristos în faţa închinătorilor la foc. Minunatul Ise a primit păstorirea Ţilkaniului. În catedrala oraşului se găseşte icoana făcătoare de minuni a Născătoarei de Dumnezeu, care, după tradiţie, a fost pictată pe un lemn aflat în ieslea Domnului.
După plecarea celor doi părinţi, numărul vizitatorilor veniţi pe muntele Zadeni s-a mărit. Mulţi dintre ei părăseau lumea şi intrau în obştea cuviosului. Astfel, muntele acoperit de păduri s-a umplut de monahi, care Îl slăveau neîncetat pe cel Preaînalt.

Propovăduiesc în toată Georgia

Într-o noapte i s-a arătat fericitului Ioan Preasfânta Născătoare de Dumnezeu însoţită fiind de Sfânta Nina cea

întocmai cu apostolii. I-a dat poruncă cuviosului să își trimită ucenicii în toată Georgia, pentru a propovădui cuvântul lui Dumnezeu şi pentru a povăţui oamenii.
Sfântul le-a povestit vedenia monahilor săi şi le-a spus să se pregătească pentru a merge acolo unde le va arăta Domnul. S-au mâhnit părinţii pentru despărţirea de bătrânul lor, dar nimeni nu a cutezat a se împotrivi voii lui Dumnezeu.
Cuviosul Ioan i-a adus pe ucenicii săi la arhiepiscopul Evloghie şi i-a spus acestuia despre porunca primită de la Născătoarea de Dumnezeu. Apoi l-a rugat să îi binecuvânteze şi să se roage pentru ei. Arhiepiscopul i-a sfătuit ca fiecare să își ia după el un ajutor. Toţi au fost de acord în afară de Sfântul Sisoe. Acesta, fiindcă era un râvnitor al vieţii în pustnicie, a cerut binecuvântare pentru a trăi singur.
Apoi cuviosul i-a sfătuit cum să trăiască departe de el.
– Iubiţii mei fraţi, le-a spus. Dumnezeu ne-a trimis aici pentru binele acestei ţări. Nou-întemeiata ei Biserică are nevoie de propovăduire şi învăţătură, pentru a se întări aici rădăcinile credinţei. De aceea, fiecare din voi trebuie să predice precum apostolii, să boteze în numele Tatălui, şi-al Fiului şi-al Sfântului Duh şi să-i povăţuiască pe cei care se află în întuneric, pentru a se închina Domnului nostru Iisus Hristos. Nimic, copiii mei, să nu punem mai presus de dragostea Domnului, pentru a nu ne lipsi de rai, precum protopărintele nostru Adam. Acela şi raiul l-a pierdut, şi neamul omenesc l-a împovărat cu suferinţe, boli şi moarte, pentru că a gustat din rodul cel oprit. Însă Dumnezeu nu a părăsit zidirea Sa, nu a lăsat-o în robia diavolului. A luat trup pentru ea, a pătimit, a izbăvit-o din moarte şi i-a deschis din nou uşile raiului. Trebuie să ştiţi că prin post, priveghere şi curăţia trupului se vor curăţi duhurile voastre de gândurile pământeşti şi se vor uni cu Dumnezeu. Să fugiţi cu orice chip de prea mult vin, fiindcă aceasta nu se potriveşte cu monahismul, ci leagă cu legături de nedezlegat victimele sale şi stârneşte necuratele ispite. Apostolul Pavel porunceşte după adevăr: Nu vă îmbătaţi cu vin, întru care este pierzare. Fraţii mei! Să vă amintiţi întotdeauna de moarte. Să aveţi continuu în mintea voastră înfricoşătoarea zi a Judecăţii. Atunci vom sta toţi cu privirile în jos înaintea Dreptului Judecător. Aşadar, înainte! Să ne ostenim în lumea aceasta pentru dobândirea virtuţilor. Să nu ne facem rău nouă înşine. Toate cele pământeşti sunt însoţite de tristeţe. Odihna este numai în cer. De aceea să fugim de patimile trupeşti şi să răbdăm fără să ne plângem neputinţele cele vremelnice.
Dacă îl biruim aici cu bărbăţie pe vrăjmaşul nostru, vom purta în viaţa veşnică cununa nemuririi. Să ne gătim deci cu atenţie pentru ceasul morţii. O, cât de înfricoşător va fi ceasul acela când fiecare suflet va fi condus în locul gătit lui, acolo unde va primi răsplătirea celor pe care le-a lucrat în viaţă.
Întăriţi astfel cu sfaturile cuviosului, monahii au pornit la propovăduire. Îi călăuzea Sfântul Duh, Cel care le dădea puterea să calce peste şerpi şi peste scorpii şi peste toată puterea vrăjmaşului (Luca 10, 19). Bătrânul lor avea sfinte moaşte ale sfinţilor, pe care le-a împărţit ucenicilor pentru a fi mai vrednici pe drumul propovăduirii cuvântului dumnezeiesc, pentru a fi însuflaţi de către sfinţi şi pentru a urma pilda lor.
Au fost trimişi în Kaheti (din Georgia de răsărit): David – mărgăritarul cel strălucitor al postului şi al sfinţeniei, Antonie – soarele cel cu multă lumină al nevoinţelor, Iosif – floarea cea minunată a fecioriei, Ştefan – cel încununat cu harisme şi vedenii mai presus de fire, Zinon – stâlpul fericitei ascultări şi Aviv, care, după cum am văzut, era deja hirotonit episcop al Nekresiului şi mai târziu a fost împodobit cu mucenicia.
În Kartli, adică spre vest, au pornit Sisoe – pildă de lacrimi şi plâns dumnezeiesc, Pir – lucrătorul umilinţei, Mihail – apărătorul adevărului, Tadei – stâlpul credinţei şi Isidor – viţa virtuţilor. În oraşul Kartliei, Ţilkani, era şi episcopul Ise, unealta dragostei celei dumnezeieşti şi a curăţiei.
Toţi acei părinţi de care lumea nu era vrednică sufereau pentru credinţă şi adevăr precum apostolii şi mucenicii, lipsiţi fiind, necăjiţi, de rău supăraţi, în pustii rătăcind şi în munţi şi în peşteri şi în crăpăturile pământului (Evr. 11, 37–38). Şi toate acestea, fiindcă s-au lepădat de toate grijile şi frământările lumeşti. Cei mai mulţi dintre ei îşi impuseseră o lipsă desăvârşită a celor de trebuinţă şi nu vroiau să folosească nici măcar haine. Mergeau să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu purtând haine din piele în zăpuşeala zilei şi în frigul nopţii (Ier. 36, 30). Căutau, precum cei întâi zidiţi, raiul. Din pricina iubirii lor pentru viaţa în retragere nu căutau nici o mângâiere omenească.
Se osteneau pe ogorul lui Dumnezeu nu pentru răsplată, ci din ascultare pentru Bătrânul lor, de la care învăţaseră cum să îngrijească sufletele credincioşilor, cum să curăţească grâul de neghina poftelor celor rele, pe care le aruncă vrăjmaşul.
Veneau lângă ei oameni credincioşi şi iubitori de Dumnezeu, pentru a le asculta învăţătura. Alţii, neputincioşi cu sufletul şi cu trupul, îşi găseau lângă ei vindecarea şi luminarea. Domnul asculta rugăciunile părinţilor şi le dădea puterea de a săvârşi minuni. În acest fel întăreau credinţa ortodoxă în sufletele credincioşilor. Duhurile

cele viclene îşi părăseau înfricoşate locaşurile şi plecau în pustie. Jertfelnicele idolatre erau distruse şi în locul lor se înălțau biserici, unde era cinstit Dumnezeul cel adevărat.

Strămutarea dracilor

Când şi-a trimis Sfântul Ioan ucenicii la propovăduire în Georgia, l-a ținut lângă el numai pe diaconul Ilie, ca sprijin la bătrânețile lui. El s-a predat luptelor duhovniceşti, prin care şi-a uscat în întregime trupul. Duhurile cele necurate vedeau marile lui nevoințe, fiind stăpânite de invidie şi de mânie. Nu suportau prezența sfântului pe muntele Zadeni. La un moment dat, s-au apropiat de el cu îndrăzneală şi au încercat să îl gonească, înfricoşându-l cu strigăte şi amenințări.
– De ce ai venit în acest loc, îi spuneau, care este al nostru din vremuri străvechi? Ce vrei, de ne deranjezi pe noi aici? Cu ce drept răpeşti ceva ce nu este al tău? Dacă nu pleci de aici de bună voie îți vom aduce asemenea ispite că vei fi nevoit să pleci vrând-nevrând. Atunci vei înțelege ce înseamnă să calci pe locurile care nu îți aparțin.
Sfântul şi-a făcut semnul crucii şi a spus în gând: „Cu puterea lui Hristos îi voi învinge! Domnul este împreună cu mine. De cine mă voi teme? Ce poate să îmi facă vrăjmaşul?“. Apoi, întorcându-se către draci, a răspuns:
– Dacă v-a dat Domnul putere asupra trupului meu, precum mai demult v-a dat putere asupra trupului lui Iov, atunci faceți ce trebuie să faceți. Eu sunt rob al Domnului meu Iisus şi nu mă tem de amenințările voastre.
– Ioane, Ioane! a strigat plin de mânie mai-marele dracilor. De ce ai plecat din locul tău şi ai venit la noi? Pleacă de-aici de îndată. Ținutul acesta este al nostru. Dacă nu ne vei asculta, tu însuți îți vei pricinui căderea. Noi suntem mulți şi nu vei putea să ne stai împotrivă. De aceea, pleacă repede în altă parte şi nu îți pune în primejdie viața.
– Duşmani ai binelui, invidioşi şi mincinoşi! a răspuns sfântul. Niciodată nu vreți binele omului. Încercați în toate chipurile să îl aruncați în iad. Pentru ce este acest loc al vostru? Nu este a Domnului toată lumea? Nu El a dat neamului omenesc pământul? Pentru voi a gătit numai iadul şi focul cel nestins al gheenei. Acolo vă veți chinui atât voi, cât şi cei care fac voile voastre. Voi încercați să mă goniți de-aici printr-o înşelătorie. Din pricina înşelăciunii voastre s-au lipsit protopărinții noştri de rai. Însă Domnul a dăruit iarăşi omului fericirea cerească. Şi iată! Acum urmaşii lui Adam vă gonesc de peste tot. Aşadar, în numele Domnului, fugiți departe, pentru că El este Cel care mi-a dăruit acest loc.
– Vai nouă! au strigat dracii auzind ultimele cuvinte ale cuviosului. Aşadar ai venit aici trimis de Iisus? Acesta ne goneşte de peste tot. Cu puterea numelui Său ne biruiesc şi cei care Îl urmează, pentru că şi lor le-a dăruit puterea de a ne birui. Plecăm, deci, de-aici. Vom merge la idolatri, în cele mai dinlăuntru ale tării.
În acea clipă dracii s-au făcut nevăzuți şi s-au ridicat asemenea unui nor deasupra peşterii cuviosului. S-au îndreptat apoi spre miazănoapte, în adâncurile Caucazului.
Minunea aceasta s-a răspândit în tot ținutul. Locuitorii din împrejurimi, care ştiau că mai înainte în munte locuiau duhuri necurate, Îl slăveau pe Cel Preaînalt şi spuneau: Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi. Să fie numele Domnului binecuvântat în veci.

Doi ucenici făcători de minuni

Fericitul Ioan îi cerceta din vreme în vreme pe ucenicii lui. Era atent cu ei, ca să nu se slăbănogească duhovniceşte, ci să fie întotdeauna pregătiți pentru ceasul când Mirele le va chema sufletele la nunta cea cerească.
Minunată a fost una din vizitele lui la Sfântul Sisoe. Cuviosul vroia să-şi dea seama de sporirea duhovnicească a ucenicului său. L-a luat cu el pe diaconul Ilie şi a pornit spre chinovia pe care între timp o întemeiase ucenicul lui.
Frații mănăstirii au fost înştiințați de venirea marelui părinte şi au ieşit în întâmpinarea lui. Mergea înaintea lor Sfântul Sisoe, care, după ce s-a sărutat cu Bătrânul său, l-a condus în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Apoi l-a înştiințat printr-un monah pe episcopul Ise de vizita cuviosului.
Episcopul a pornit fără întârziere spre mănăstire. Acolo l-a sărutat pe părintele său duhovnicesc şi a primit binecuvântarea lui.
A trecut ceva timp. Într-o zi, în vremea mesei, fericitul Ioan a cerut un pahar de vin. Diaconul Ilie i-a dat

paharul. Atunci cuviosul a însemnat paharul cu semnul sfintei cruci, l-a ridicat şi, după ce s-a rugat, l-a lăsat în aer. Paharul de vin stătea suspendat, ca şi cum ar fi fost pus pe ceva!
– Copiii mei, a spus cuviosul ucenicilor săi Sisoe şi Ise, luaţi paharul şi binecuvântaţi-l.
Însă nimeni nu cuteza să pună mâna pe el. În cele din urmă, l-a luat însuşi cuviosul, l-a binecuvântat şi le-a dat celorlalţi să bea.
– Părinte, i-a spus mai apoi Sfântului Sisoe, trebuie să Îi mulţumeşti lui Dumnezeu pentru minunea pe care ne-a arătat-o.
Sfântul Sisoe s-a ridicat de îndată, a pus metanie, a aşezat în palma mâinii sale stângi un cărbune aprins cu tămâie şi a început să îi tămâieze pe toţi părinţii! Încăperea s-a umplut de bună-mireasmă. Monahii, plini de uimire, Îl slăveau pe Domnul pentru semnele Sale minunate.
– Nu vă minunaţi, fraţilor! a spus cuviosul Ioan. Să ştiţi că focul este neprimejdios pentru cei cu adevărat credincioşi. Atunci când haldeii i-au aruncat în cuptor pe cei trei tineri, flacăra s-a temut înaintea nevinovăţiei lor. A intrat împreună cu ei şi îngerul ce îi ocrotea. Astfel nici părul nu le-a ars. Însă aceia care au aprins focul au ars.
Şi îndreptându-şi ochii către episcopul Ise, a spus:
– Părinte şi păstorule al oilor cuvântătoare, îţi cerem binecuvântarea.
Atunci Ise s-a sculat, şi-a ridicat mâinile la cer şi s-a rugat cu căldură. Apoi a îngenuncheat plecându-şi capul până la pământ, a udat pământul cu lacrimi fierbinţi şi, întorcându-şi capul spre cuviosul Ioan, i-a cerut să se roage pentru el. În cele din urmă, l-a rugat pe Bătrânul său şi pe toţi ceilalţi să îl urmeze.
Au ieşit şi s-au îndreptat către râul Xani. Acolo Ise s-a oprit şi s-a rugat:
– Sfântă şi Preabinecuvântată Împărătească, fă cu harul tău ca râul acesta să mă asculte şi să mă urmeze!
În acel moment şi-a întins toiagul şi a spus:
– În numele Domnului nostru Iisus Hristos, îţi poruncesc, râule, să urmezi toiagul meu!
Şi, o, ce minune! Râul şi-a schimbat cursul şi a început să urmeze toiagul episcopului ca şi cum era tras de el. Pământul se adâncea acolo unde ierarhul trecea cu toiagul, şi făcea cale apei.
Au ajuns în acest fel până la biserica Născătoarei de Dumnezeu, în oraşul Ţilkani. Acolo episcopul Ise a slobozit apa, şi aceea a început să îşi urmeze cursul mai departe. Până în zilele noastre, râul curge pe lângă zidurile întărite ale bisericii Născătoarei de Dumnezeu, ca să se slăvească numele Domnului Iisus şi al robului Său, episcopul Ise.
Au fost martori ai acestei minuni cuvioşii Ioan şi Sisoe, diaconul Ilie, Evagrie şi alţi fraţi ai mănăstirii Sfântului Sisoe, precum şi locuitori din Mţheta şi Ţilkani. Cu toţii Îl slăveau pe Dumnezeu, care le dăduse sfinţilor Săi atâta putere săvârşitoare de minuni.
Fericitul Ioan, după ce a văzut sporirea ucenicilor săi, s-a întors împreună cu diaconul Ilie pe muntele Zadeni. L-au urmat ucenicii săi, Sisoe, Ise, dar şi alţii. Au rămas lângă el trei zile plini de bucurie duhovnicească. Apoi, fiecare s-a întors la locul ascultării sale.

Izvorul tămăduitor

Muntele Zadeni era arid. Diaconul Ilie se ostenea mult ca să aducă apă din râul Aragvi, care trecea pe la poalele muntelui. Sfântului Ioan îi părea rău de aceasta, şi a început a se ruga cu căldură şi lacrimi lui Dumnezeu, ca să izvorască apă din pământ pentru ei. Domnul i-a ascultat rugăciunea. Astfel, a început să curgă în munte un izvor cu apă rece şi curată. El curge şi în zilele noastre, propovăduind de-a lungul veacurilor puterea Celui Preaînalt.
Oamenii au aflat de noua minune şi au început să vină din diferite locuri pe munte. Aduceau cu ei bolnavi şi îndrăciţi. Sfântul îi binecuvânta şi le dădea să bea apă din izvor. Şi aceia se tămăduiau îndată. Chiar şi astăzi, cel care bea din această apă cu credinţă este miluit de Domnul, cu rugăciunile sfântului.

Sfântul supune fiarele pădurii

Bunului Ioan îi făceau ascultare şi fiarele sălbatice. Odată, diaconul Ilie a mers la izvor. În timp ce lua apă, a văzut o ursoaică uriaşă care se apropia de el. Înspăimântat fiind, a lăsat ulciorul acolo, a alergat la sfântul şi i-a povestit întâmplarea.

– Să mergem, părinte, i-a spus, ca să-ți arăt ursoaica la izvor. Sfântul l-a urmat pe ucenicul său şi a văzut ursoaica bând apă de la izvor.
– Bea dacă îți este sete, şi pleacă, i-a spus. Însă de acum înainte, atât tu cât şi celelalte fiare din acest munte nu veți mai face rău nimănui.
Ursoaica a plecat capul şi a plecat de îndată de la izvor.
Pe muntele Zadeni există multe şi felurite fiare sălbatice. Însă, după întâmplarea cu ursoaica, fiarele din munte țin porunca sfântului cu o asemenea acrivie, încât de îndată ce întâlnesc un om, pleacă în direcția opusă şi niciodată nu fac rău cuiva.

Tămăduiri

Au adus odată la cuvios un paralitic. L-au lăsat pe targă înaintea lui şi l-au rugat spunându-i:
– Miluieşte-l pe acest sărman, părinte! Credem că prin rugăciunile tale îl poți tămădui, pentru că eşti rob credincios al Domnului şi faci voia Lui.
– Miluieşte-mă, rob al mult-milostivului Dumnezeu! s-a auzit şi vocea neputincioasă a paraliticului. Roagă-te pentru mine, mortul fără groapă, ca să mă tămăduiască Domnul.
Cuviosului îi părea rău din toată inima de el, şi s-a rugat pentru tămăduirea lui. Apoi s-a apropiat de el precum se apropiase Domnul de paraliticul din Vitezda, şi i-a spus:
– Ridică-te, ia-ți patul tău şi umblă. Domnul Iisus Hristos te-a făcut bine!
Acela s-a ridicat îndată drept şi înzdrăvenit. Toți care se găseau acolo L-au slăvit pe Dumnezeu pentru minunea pe care o făcuse robul Său Ioan.
Altădată i-au adus cuviosului pe cineva care era stăpânit de duhul muțeniei. Nu putea nefericitul să rostească nici un cuvânt. Sfântului i s-a făcut milă de el şi întorcându-se către drac ca şi către un om i-a spus:
– Duh rău şi necurat, de ce chinui zidirea lui Dumnezeu? În numele Domnului Iisus Hristos, îți poruncesc să ieşi din el şi să pleci în locuri pustii.
Îndată duhul cel viclean a plecat şi omul a fost eliberat. Cei care au văzut minunea se întrebau unul pe celălalt:
– Ce om este acesta, care cu un cuvânt îl pune pe fugă pe diavol şi dăruieşte celor bolnavi sănătatea?
– Nu vă minunați, fraților, pentru acest semn mare, le-a spus cuviosul. Nu eu tămăduiesc, ci numele Domnului Iisus. Acesta alungă duhurile cele necurate şi eliberează oamenii de orice boală şi neputință. Domnul a spus: Cel ce crede în Mine va face şi el lucrările pe care le fac Eu şi mai mari decât acestea va face (Ioan 14, 12).
Cuviosul a săvârşit multe minuni nu numai în Iviria, ci şi mai înainte, fiind încă în Siria. Din ele s-a văzut îndrăzneala pe care o avea către atotputernicul Dumnezeu.

Către corturile cele cereşti

A sosit momentul ca în sfârşit cuviosul să se odihnească şi să primească plata ostenelilor sale. Domnul i-a descoperit ceasul morții lui. Atunci cuviosul a chemat aproape de el câțiva ucenici. Printre ei se afla diaconul Ilie şi Sfântul Tadei Stefanțmindeli (din localitatea Sfântul Ştefan). Cel din urmă, din porunca cuviosului, întemeiase o mănăstire la poalele muntelui Zadeni. Mulți iubitori ai vieții monahale vroiau să rămână lângă cuviosul Ioan. Însă acela, iubitor al isihiei şi al vieții în liniştire, nu primea pe nimeni. Pe toți îi trimitea în mănăstirea Sfântului Tadei. Lângă el nu l-a ținut – după cum am spus mai sus – decât pe diaconul Ilie.
Când au venit ucenicii lui, cuviosul le-a spus:
– Copiii mei, în scurt timp voi lăsa această lume şi mă tem de înşelăciunile pizmaşului diavol. În ceasul morții voastre să vă păziți şi voi de diavol, pentru că atunci pune la cale cele mai înfricoşătoare curse. Vă mai rog, copiii mei, să privegheați, pe cât puteți, şi să Îl slujiți cu vrednicie pe Domnul, aducându-vă aminte şi de mine în rugăciunile voastre.
Cu blândețea şi smerenia lui, cuviosul Ioan devenise spaima diavolului. L-a gonit departe de el prin cuvintele şi lucrurile pe care le-a făcut. Însă acum, înainte de a-şi preda sufletul în mâinile Domnului, a simțit că era în primejdie din partea dracilor cei furioşi. Avea adânc în inima lui cele scrise în Evanghelie: Când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți: Suntem slugi netrebnice, pentru că am făcut ceea ce eram datori să facem (Luca 17, 10).
După ce a dat poruncă ca să fie îngropat în peştera nevoințelor sale, s-a împărtăşit pentru ultima oară. În acel

moment a văzut înaintea lui o armată de îngeri şi mulţi sfinţi. Veniseră să îi primească sufletul său curat. Cuviosul şi-a predat sufletul cu evlavie vizitatorilor cereşti.
Pomenirea lui se face la 7 mai, atunci când se prăznuiesc cei 13 cuvioşi părinţi sirieni, precum şi la 12 decembrie.

VII. SFÂNTUL SISOE ZĂVORÂTUL

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Iubitor de Dumnezeu „din pântecele mamei sale"

Fericitul Sisoe a fost unul din ucenicii Cuviosului Ioan Zedazneli. S-a născut în Siria, la Antiohia, la începutul secolului al VI-lea, din părinţi nobili şi bogaţi, care nu mai aveau alţi copii. Sisoe era singurul moştenitor al uriaşei lor averi şi singura mângâiere a bătrâneţilor lor. L-au crescut, aşadar, cu multă blândeţe şi grijă, sădind în sufletul lui seminţele virtuţii şi evlaviei. Acela, iarăşi, binevoitor, a ascultat sfaturile folositoare şi dumnezeieştile lor învăţături. Încă din pântecele mamei sale se va umple de Duhul Sfânt (Luca 1, 15), precum Sfântul Ioan Botezătorul. După ce a învăţat să citească, s-a dedicat neîncetat studiului Sfintelor Scripturi, purtând mereu cu el Noul Testament şi Psaltirea. La vârsta de 16 ani înţelegea atât de bine şi tâlcuia atât de înţelept cuvântul lui Dumnezeu, încât pe mulţi i-a uimit.
Părinţii lui, văzându-l că studiază necontenit, s-au neliniştit. Deseori îl îndemnau să se mai şi odihnească puţin. Uneori ajungeau să-i ia cărţile sfinte, lucru ce-l umplea de tristeţe pe tânărul iubitor de Dumnezeu.
– De ce nu mă lăsaţi să învăţ legea lui Dumnezeu? i-a întrebat plângând. Aceste cărţi sunt marea mea comoară. Vă rog să mi le daţi înapoi…
Cu lacrimi şi rugăminţi îi îmbuna. Şi luând din nou textele inspirate de Dumnezeu, continua studiul, plin de bucurie. Cu cât creştea, sporea în evlavie şi dobândea tot felul de virtuţi. Astfel, harul Duhului Sfânt s-a revărsat asupra lui şi a devenit ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu (Psalmi 51, 8).

Întâlnirea cu Cuviosul Ioan

Avea douăzeci de ani când a auzit de Cuviosul Ioan Zedazneli, care trăia într-o pustie, aproape de Antiohia, şi care avea mulţi ucenici. Fără să stea prea mult pe gânduri, a fugit pe ascuns de acasă şi a alergat să-l găsească pe marele ascet.
Când în cele din urmă l-a întâlnit, a căzut la pământ şi i s-a închinat:
– Ridică-te, Sisoe, fiul meu, i-a spus acela liniştit.
Auzindu-şi numele, tânărul a început să tremure. S-a cutremurat atât de mult, că nu mai putea rosti nici un cuvânt.
– De ce te-ai tulburat? l-a întrebat cuviosul. Pentru că Domnul mi-a descoperit numele tău? Dacă crezi în El şi-n Evanghelia Lui, nu trebuie să te îndoieşti că „toate sunt cu putinţă celui ce crede".
L-a ridicat, l-a îmbrăţişat şi l-a binecuvântat. După aceea s-a întors către ucenicii săi, care stăteau puţin mai încolo, şi le-a şoptit:
– Acest tânăr este alesul Domnului. Va călăuzi multe suflete pe calea virtuţii.
Şi întorcându-se către Sisoe, i-a spus:
– Fiul meu, în seara asta vei rămâne aici, ca să te odihneşti. Însă mâine te vei întoarce acasă. Vei lua binecuvântarea părinţilor tăi şi după aceea vei veni iarăşi lângă noi.
Porunca părintelui l-a întristat mult pe tânăr. Dorea din tot sufletul să se facă monah şi-i era teamă că părinţii lui nu-i vor da binecuvântare pentru asta. Dar ascetul cel înainte-văzător l-a liniştit:
– Crede-mă, Sisoe, tatăl şi mama ta vor îmbrăca veşmântul monahal înaintea ta! Du-te, deci, şi Dumnezeu să te aibă în pază.
Făcând ascultare, tânărul a luat binecuvântare de la părinte şi s-a întors la casa părintească. I-a fost greu să-şi justifice absenţa. Totuşi, bucuria întoarcerii a fost atât de mare, încât părinţii au uitat repede această faptă.

Părinții lui se călugăresc

Duminică, ca de fiecare dată, au mers toți trei la biserică. Pericopa evanghelică pe care a citit-o diaconul la Sfânta Liturghie conținea şi aceste cuvinte ale lui Hristos: Şi oricine a lăsat case sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii, sau țarine, pentru numele Meu, înmulțit va lua înapoi şi va moşteni viața veşnică (Matei 19, 29).

Aşadar seara, pe când mâncau, Sisoe i-a spus tatălui său:

– Ai auzit, tată, ce-a spus Domnul în Evanghelia de azi? Ce ne împiedică să ne facem ucenicii Lui? Nu merită să nesocotim puținele şi zadarnicele bunătăți ale lumii acesteia, pentru a lua de o sută de ori mai multe şi pentru a moşteni viața veşnică?

– Fiul meu, a răspuns acela, mama ta şi cu mine suntem deja bătrâni. De multă vreme ne dorim şi plănuim să ne retragem în mănăstire. Îți vom lăsa toată averea noastră. E timpul să te gândeşti şi tu la căsătorie…

Sisoe şi-a adus aminte de cuvintele profetice ale Sfântului Ioan şi inima i s-a umplut de bucurie. „Slavă Domnului!“, s-a gândit. „Peste puțină vreme voi fi liber să-mi împlinesc şi eu dorința.“

– Sfântă este cugetarea voastră, le-a spus părinților săi. Nu întârziați deloc să vă dedicați Domnului, căci nu ştiți când vă va vizita moartea. Cât despre mine, sunt încă mic, abia am douăzeci de ani. Să mai treacă un timp şi pe urmă, dacă vrea Dumnezeu, mă voi îngriji să-mi găsesc o soție.

Părinții cei blânzi au fost convinşi de cuvintele fiului lor. Astfel, Sisoe a condus-o mai întâi pe mama sa într-o obşte de maici şi a încredințat-o egumenei.

– Dragă mamă, i-a spus emoționat, în viața aceasta nu ne vei revedea nici pe mine, nici pe tata. Ne vom întâlni doar în duh, prin rugăciune. Acum aparții lui Hristos. Să rămâi până la sfârşit credincioasă Acestuia şi să asculți de egumenă. Să ne întâlnim cu bine în Rai!

A îmbrățişat-o cu lacrimi pentru ultima oară, a luat binecuvântarea ei şi s-a îndepărtat în grabă.

Apoi l-a condus pe tatăl său la o mănăstire. După ce a luat şi binecuvântarea lui, s-au despărțit pentru totdeauna.

În pustie

Fiind liber de-acum, Sisoe s-a îngrijit mai întâi să scape de povara moştenirii părinteşti. O parte a averii lui a împărțit-o mănăstirilor în care se închinoviaseră părinții lui, iar restul l-a dat săracilor. El a păstrat doar Sfânta Evanghelie. Astfel, cu sfânta carte în mâini, a pornit pe drumul pustiei.

Când l-a văzut Cuviosul Ioan, i-a spus bucuros:

– Fericit eşti tu, fiul meu Sisoe! Ai luat drumul pustiei şi nu te-ai uitat înapoi. Te încredințez că te-ai eliberat fără trudă de legăturile lumii şi ale diavolului, pentru că L-ai iubit din inimă pe Hristos.

Din ziua aceea Sisoe a devenit ucenic credincios al Cuviosului Ioan, care foarte curând, văzând bunăvoința şi nevoința lui statornică, l-a tuns monah.

După ce a îmbrăcat schima monahală, tânărul ostenitor a fost şi mai adânc pătruns de iubirea dumnezeiască. Sub călăuzirea părintelui său deosebitor a cunoscut toată ştiința trăirii monahale. Datorită ascultării depline, smereniei adânci, iubirii nesfârşite şi altor dumnezeieşti virtuți ale lui, s-a învrednicit să primească de foarte devreme harisme cereşti. Cuviosul Ioan observa cu uimire şi teamă sfânta bogăție duhovnicească a ucenicului său, care în numele şi cu puterea lui Hristos începuse să-i vindece minunat pe bolnavi şi să alunge demonii. Rămânând totodată mereu smerit, mereu slugă a lui Dumnezeu şi a fraților săi, obişnuia să repete versetul psalmului: eu sunt vierme, nu om.

În Georgia

Douăzeci de ani a trăit în felul acesta, alături de Cuviosul Ioan. Şi când acela, prin descoperire dumnezeiască, a plecat în Georgia, i-a luat împreună cu el, după cum ştim, pe Sisoe şi pe alți unsprezece ucenici ai săi.

Trei ani au rămas la Mțheta, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu domnitorilor şi poporului de acolo. După aceea au urcat pe muntele Zadeni.

Doi ani mai târziu, într-o noapte, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi Sfânta Nina i s-au arătat Cuviosului Ioan şi i-au poruncit să-i trimită pe ucenicii săi în toată Georgia, pentru misiune.

Cei doisprezece părinți au mers în diferite regiuni ale țării, cu binecuvântarea părintelui lor şi a arhiepiscopului Evloghie. Arhiepiscopul i-a sfătuit ca fiecare să ia cu el, ca ajutor şi sprijin, câte un monah georgian. Însă Sisoe,

iubind pustnicia, a preferat să plece singur. Cuviosul Ioan nu s-a împotrivit.
– Du-te, fiule, oriunde te va conduce Sfântul Duh. Domnul nostru Isus Hristos mi-a descoperit că vei deveni anahoret şi totodată părinte duhovnicesc a mulţime de monahi. Harul Său să fie cu tine!

Nevoinţe ascetice

Sisoe a plecat spre munţii Sarkineli din Kartala. După ce a trecut prin regiuni pustii, păduri dese şi lanţuri de stânci greu de trecut, a ajuns la Migvime8 (Migvime în limba georgiană înseamnă peşteră.), într-o vale adâncă, pe unde trecea râul Kir. S-a oprit aici şi s-a uitat împrejur. I-a plăcut frumuseţea sălbatică şi desăvârşita izolare a ţinutului. Şi-a ridicat ochii şi mâinile spre cer.
– Doamne Iisuse Hristoase, a şoptit, aici se va odihni robul Tău! Fă-te ajutor şi acoperământ al meu, cu rugăciunile părintelui şi ale fraţilor mei.
În partea de nord a văii, într-o stâncă prăpăstioasă aflată deasupra râului, a găsit o peşteră. Acolo s-a aşezat, încredinţându-se pe sine cu credinţă proniei şi milei lui Dumnezeu.
De atunci a început să trăiască în asceză severă. Se ruga neîncetat. Dormea foarte puţin. Se hrănea numai cu ierburi sălbatice şi apă.
După un timp, prin asprele sale nevoinţe, şi-a supus în întregime trupul duhului şi a devenit un înger pământesc. Diavolii cei invidioşi, desigur, foloseau orice viclenie pentru a-l înspăimânta şi amăgi. Deseori, în ceasul în care se ruga, apăreau în faţa lui fie în chip de fiare înfricoşătoare, fie de reptile scârboase, mugind sau urlând groaznic. Într-o noapte, o oaste întreagă de diavoli s-a adunat în faţa peşterii lui. Urlând ca nişte câini turbaţi, duhurile cele mizerabile erau gata să se arunce asupra lui şi să-l sfâşie. Dar Sfântul, netulburat, a ieşit afară şi a stat înaintea lor.
– Blestemaţilor! a strigat. Nu ştiţi oare că sunteţi cu totul neputincioşi în faţa Atotputernicului Hristos? De atâta vreme mă războiţi. Şi ce-aţi izbutit? Nimic. Fiindcă Domnul este puterea, viaţa şi răsuflarea mea. Nu mi-e frică de voi! În numele lui Iisus, „plecaţi de la mine, lucrători ai fărădelegii“!
Într-o clipă diavolii s-au făcut nevăzuţi.
– Călugăr bătut în cap! l-a ameninţat unul înainte să dispară. Căpetenia noastră se luptă acum să-l amăgească pe părintele tău, Ioan. Însă mâine va veni aici. Şi-o să vezi ce păţeşti!
Iubitorul de Hristos Sisoe şi-a petrecut restul nopţii în rugăciune fierbinte. Îngenuncheat în peştera lui, se ruga la Domnul să-l ajute pentru ca diavolii cei ce urăsc binele să fie ruşinaţi.

Vizita Maicii Domnului

Deodată, în zori, a fost scăldat de o lumină neobişnuită şi totodată a simţit o mireasmă negrăită. Sufletului său a fost inundat de bucurie.
– Sisoe!
Când şi-a auzit numele, s-a cutremurat.
– Sisoe, rob credincios al Fiului meu!
După auzirea vocii blânzi de femeie a avut o vedere: când a deschis intrarea peşterii, a apărut Preaslăvita Născătoare de Dumnezeu cu un toiag în mână. Alături de ea stătea un bărbat cuvios cu chip ascetic. Era Sfântul Ioan Botezătorul.
Înfricoşat de neaşteptata vizită cerească Sfântul a căzut cu faţa la pământ. Maica Domnului s-a apropiat de el şi l-a atins cu toiagul.
– Ridică-te, i-a spus.
Îndată ce s-a ridicat, aceea i-a pus în mână ceva alb ca zăpada.
– Ioan Botezătorul şi cu mine, văzând iubirea ta pentru Mântuitorul lumii, am venit să te mângâiem. Mănâncă ceea ce ai în mână. De aici înainte, până ce vei dobândi ucenici, vei primi hrană din cer. Iar de diavoli să nu-ţi fie teamă. Cu harul Fiului Meu îi vei birui. Pustia aceasta se va umple de oameni purtători de Dumnezeu, care vor urma viaţa ta şi vor slăvi numele lui Dumnezeu.
După aceste cuvinte ale Maicii Domnului, s-au făcut nevăzuţi şi ea şi Sfântul Ioan Botezătorul, şi lumina şi mireasma.
Sfântul, când şi-a revenit din teamă şi uimire, a gustat din hrana cerească pe care o primise din mâna Maicii

Domnului. Gura i s-a umplut de o negrăită dulceață.
– O, Iisuse al meu! a rostit cu lacrimi de recunoştinţă. Îţi mulţumesc pentru această vizită a Preacuratei Maicii Tale. Te rog, Preabunule şi Iubitorule de oameni Mântuitor al meu, dă-mi putere şi răbdare pentru a trăi în acest loc după voia Ta şi pentru a mă feri de cursele diavolilor celor vicleni. Învredniceşte-mă pe mine, nevrednicul, să intru în Împărăţia Ta cerească şi să mă împărtăşesc pururea din bunătatea nespusă a dumnezeieştii Tale Fețe, cu mijlocirile Sfinților Tăi.
De atunci, aşa cum îi făgăduise Maica Domnului, un porumbel trimis de Dumnezeu îi aducea în fiecare zi pâine albă proaspătă.
După un timp, Dumnezeu a binevoit să aşeze această făclie a Lui în locul cuvenit, cum spune cuvântul biblic, pentru ca lumea să vadă lumina, virtutea şi binefacerile sale şi pentru a-L slăvi pe Părintele ceresc.

Primul ucenic

Într-o zi, un domnitor tânăr şi evlavios din ţinutul acela, Evagrie, aliat strâns al împăratului Parsman al VI-lea (541–553), a ieşit la vânătoare împreună cu câțiva prieteni ai lui. Trecând prin Migvime, s-a oprit să se odihnească. Tovarăşii săi s-au îndepărtat, căutând vânat bogat.
Deodată a văzut un porumbel care zbura spre partea de nord a văii, având în cioc un colț de pâine, şi care s-a pierdut într-una din peşterile de acolo. A ieşit aproape imediat, de data aceasta fără pâine, şi s-a pierdut la orizont.
Seara, după vânătoare, Evagrie s-a întors acasă îngândurat. Porumbelul acela nu-i ieşea din minte. Astfel, a doua zi, a plecat singur către ţinutul cu pricina.
Cu uimire şi nedumerire a văzut iarăşi porumbelul venind. Ca şi data trecută, a intrat în peşteră ţinând pâinea în cioc şi a ieşit fără aceasta.
– Doamne, apără! şi-a zis în gând. Ce-o mai fi şi asta?… Să mă duc să văd.
S-a cutremurat când a văzut un om cu chip scheletic, care se ruga îngenuncheat, cu mâinile înălțate la cer.
– Hei… omule al lui… Dumnezeu, s-a bâlbâit. Cine eşti? Şi ce faci aici?
Sfântul şi-a coborât mâinile şi s-a ridicat.
– Sunt un rătăcitor al pustiei, a răspuns calm. Îl slăvesc pe Domnul meu, departe de tulburarea lumii, nădăjduind să aflu mila Lui.
Lui Evagrie cel iubitor de Dumnezeu nu i-a trebuit altceva pentru a se înflăcăra de iubirea dumnezeiască. A căzut îndată la picioarele Sfântului şi a rostit cu entuziasm:
– Dumnezeu îmi e martor, cinstite părinte, că din clipa aceasta nu te voi părăsi. Voi rămâne lângă tine şi voi trăi cum trăieşti tu!
– Fiul meu, ţinutul acesta este pustiu, sălbatic şi neprielnic. Iar tu pari om învăţat cu traiul bun. Nu vei rezista mult în acest loc. Mai bine întoarce-te acasă, trăieşte acolo împlinind voia lui Dumnezeu, şi Acela te va milui.
– Sunt gata să mor în fața ta, părinte, a spus cu hotărâre Evagrie. Nu plec. Aici voi rămâne. Prefer sălbăticia acestui loc pustiu decât traiul bun al lumii celei zadarnice.
– Fie… Dar mai întâi vei face orice îţi voi spune eu?
– Voi împlini cu bucurie toate poruncile tale.
– Atunci du-te la râu. Când vei ajunge acolo, loveşte în el cu acest toiag. Astfel apele, cu harul lui Dumnezeu, se vor despărţi în două, lăsând o cărare printre ele. Pe această cărare vei traversa spre malul celălalt şi te vei duce acasă. După ce vei împărţi averea ta săracilor, vei lua drumul de întoarcere. Ajungând la râu, vei lovi din nou apele cu toiagul. Dacă se vor despărţi şi te vor lăsa să treci, se va dovedi că este voia lui Dumnezeu să rămâi lângă mine. Însă dacă nu vor asculta de toiag şi vor continua să curgă, vei pricepe că dorința ta nu este plăcută Domnului. Şi atunci te vei întoarce.
Evagrie, supunându-se întocmai, a luat toiagul împreună cu binecuvântarea sfântului şi a plecat. Ajungând la râu, a lovit apele cu toiagul. A văzut cu uimire cum s-au despărţit şi i-au deschis cărare. A trecut pe malul celălalt şi îndată apele au închis cărarea.
A pornit degrabă spre casă, a împărţit toată averea sa săracilor şi s-a întors fără întârziere spre Migvime. Nu se uita înapoi nici cu privirea, nici cu mintea, cum făcuse odinioară dreptul Lot în vreme ce alerga spre Țoar (cf. Geneza 19, 17–23). Doar de un singur lucru se tulbura: nu cumva râul nu-i va mai deschide cărare.
Dar Dumnezeu îl cuprinsese deja în ceata aleşilor Săi. Astfel, apele s-au retras iarăşi, lăsându-l să treacă înapoi. Peste puțin i-a pus metanie Sfântului Sisoe, înapoindu-i toiagul făcător de minuni.

– Am făcut ce mi-ai spus, cinstite părinte. Iar acum, împreună cu toiagul, mă încredinţez şi pe mine în mâinile tale.
– Pentru ascultarea ta, Domnul îţi va dărui har şi bărbăţie, încât să-l zdrobeşti pe vrăjmaşul mântuirii noastre, i-a proorocit Sfântul.
După aceea i-a dat multe poveţe în legătură cu viaţa ascetică. L-a învăţat cum şi când să se roage, când să lucreze şi când să se odihnească. Şi ducându-l într-o altă peşteră, puţin mai încolo de a sa, l-a lăsat să-şi înceapă nevoinţele.
De atunci porumbelul n-a mai apărut. Părintele şi ucenicul au început să trăiască de-acum prin truda lor.
În fiecare zi Evagrie îi mărturisea sfântului cugetele sale. Iar Sisoe cel luminat de Dumnezeu îl iniţia pe ucenicul său în ştiinţa vieţii monahale, îl hrănea cu cuvântul lui Dumnezeu, îl întărea cu poveţe înţelepte, îi descoperea uneltirile diavoleşti.
Atât de mare era nevoinţa, ascultarea şi evlavia tânărului ascet, încât părintele său l-a îmbrăcat cu sfânta schimă îngerească.

Ceilalţi ucenici

Vestea acestui eveniment n-a întârziat să se răspândească în toată ţara. Mulţi creştini au început să sosească în valea cea pustie, ca să primească binecuvântarea sfântului şi să-l vadă pe faimosul domnitor Evagrie îmbrăcat în smeritul veşmânt de monah. Iar mulţi au rămas pentru totdeauna lângă cei doi asceţi şi au îmbrăcat schima monahală.
Fiecare frate tânăr, la porunca părintelui, săpa o mică peşteră şi locuia acolo, trăind în post, priveghere, rugăciune şi lucrându-şi rucodelia.
Sfântul Sisoe nu ieşea din peştera lui decât duminica şi în zilele de praznic, pentru a-i învăţa şi a-i călăuzi pe calea ascetică.

Izvorul îngerului

Într-o zi sfântul a văzut un monah care, în vreme ce căra apă din râu cu un urcior, s-a împiedicat şi a căzut la pământ. Ulciorul i-a scăpat din mâini şi s-a izbit de o piatră. Monahul s-a întristat atât de rău din cauza acestei întâmplări încât a izbucnit în lacrimi.
Milostivul Sisoe a vrut să se apropie de el şi să-l mângâie. Dar în aceeaşi clipă, cu ochii săi străvăzători, a văzut un înger coborând din ceruri. Acesta s-a aşezat lângă o stâncă şi a lovit-o cu lancea sa. În locul unde a lovit-o, s-a ivit îndată un izvor, din care a început să curgă apă limpede şi curată.
Sfântul s-a dus lângă monah, i-a arătat izvorul şi i-a spus cu blândeţe:
– Dumnezeu, văzând lacrimile tale, dar şi truda zilnică a tuturor fraţilor, a trimis un înger de-al Său, care a deschis acest izvor. Apa lui este destulă pentru toată obştea.
Trăiau atunci acolo, în peşteri, douăzeci şi cinci de fraţi, care având aproape de ei izvorul vădit de înger nu mai trebuia să care în fiecare zi apă de la râu.

Întemeierea bisericilor

Timpul trecea şi fraţii se înmulţeau. Cu toate acestea, nu aveau un loc potrivit pentru a săvârşi sfintele slujbe.
Au cerut, aşadar, binecuvântarea Sfântului Sisoe pentru zidirea unei biserici. Iar acela, luându-i împreună cu el, s-a îndreptat spre răsărit. S-a urcat pe coama muntelui din apropiere şi a îngenuncheat.
– Să ne rugăm cu toţii, a zis. Să-L rugăm pe Domnul să ne arate unde vrea să se zidească o biserică, în care să fie slăvit numele Său.
S-au rugat vreme îndelungată. După aceea, sfântul s-a ridicat şi a cerut cărbuni aprinşi.
Au aprins focul. Când se stinsese pe jumătate, binecredinciosul Sisoe a luat câţiva cărbuni, i-a pus în palma goală a mâinii sale stângi, a presărat peste ei tămâie şi le-a făcut cruce cu mâna dreaptă. La urmă le-a poruncit fraţilor să-şi ridice mâinile şi să psalmodieze „Doamne miluieşte“.
Au cântat vreme de o oră. Fumul binemirositor al tămâii luase forma unui stâlp îngust, care urca spre înălţimi. Deodată stâlpul s-a îndreptat spre valea în care se aflau peşterile monahilor, s-a aşezat într-un loc şi a urcat

iarăşi spre cer.
Sfântul, cu cărbunii în mâini, a alergat spre locul acela. L-au urmat şi ceilalţi fraţi.
Când s-au apropiat şi au văzut fumul stând acolo nemişcat, au înţeles că Dumnezeu le-a arătat locul unde voia să fie zidită biserica.
Fericitul Sisoe, după ce i-a tămâiat pe fraţi, a lăsat cărbunii pe o piatră. Apoi a luat un târnăcop, a lovit de trei ori pământul de sub stâlpul făcut de fumul de tămâie şi a spus:
– Preaînalte Dumnezeule în trei ipostasuri, fie ca aici să se înalţe biserică spre slăvirea Ta!
A înaintat puţin mai spre nord şi a făcut la fel, zicând:
– Preasfântă Născătoare de Dumnezeu Maria, fie ca aici să se zidească biserică spre lauda ta!
A mers şi mai mult spre nord şi a lovit cu târnăcopul asupra unei peşteri. A zis:
– Sfinte Ioane, Înaintemergătorule al lui Iisus Hristos, fie ca aici să se ridice biserica ta!
Astfel, luminat de Dumnezeu, Sfântul Sisoe a fixat locul celor trei biserici care s-au zidit mai târziu.
Stâlpul alcătuit din fumul de tămâie a rămas acolo nemişcat trei zile, împrăştiind în întreaga regiune o mireasmă minunată. A patra zi s-a destrămat.

Vizita împăratului

Atunci când binecuvântatul Evagrie a părăsit lumea şi a venit să se nevoiască lângă Sfântul Sisoe, împăratul Parsman, care era aliatul împăratului roman Iustinian I (527–565), era plecat într-o campanie militară.
Întorcându-se învingător, a fost înştiinţat că preţiosul său tovarăş a devenit monah. Uimit şi întristat, a cerut să afle unde locuia. Şi, fără să mai zăbovească, luând cu el câţiva bărbaţi de încredere, a plecat spre Migvime.
Văzându-l pe domnitorul care odinioară umbla în veşminte strălucitoare cum acum era îmbrăcat într-o rasă monahală, a început să plângă.
– Evagrie, l-a implorat, întoarce-te! Patria şi poporul nostru au nevoie de înţelepciunea, cumpătarea şi vitejia ta…
– Înalte împărate, a răspuns acela scurt, Domnul m-a renăscut şi m-a luat lângă El. Ştii cât de mult te cinstesc. Cum aş putea însă să las împărăţia cerească pentru cea pământească? Cum aş putea să aleg bunurile trecătoare în faţa celor veşnice? Nu cumva vrei să devin ca un câine ce se întoarce la vărsătura lui? Niciodată!
Şi luându-l de mână, l-a dus în faţa peşterii Sfântului Sisoe.
– Părinte, a strigat, a venit împăratul!
Sfântul a ieşit îndată şi l-a salutat, înclinându-se adânc în faţa aceluia. După aceea stătea într-o parte tăcut, cu privirea în jos. Faţa îi era luminoasă, ca de înger.
Parsman, cutremurat, şi-a scos coroana şi brâul de aur, s-a apropiat de smeritul ascet şi i-a căzut la picioare. Acela a făcut câţiva paşi înapoi.
– Nu, împărate! s-a împotrivit el. Nu da asemenea cinste unui om păcătos. Ridică-te, te rog…
Însă Parsman a rămas căzut la pământ, cerând binecuvântarea sa.
Sfântul i-a făcut cruce şi l-a binecuvântat:
– Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacob, Cel ce pe David l-a uns împărat şi pe Solomon l-a înzestrat cu înţelepciune şi slavă, Cel ce pe Constantin l-a înarmat cu semnul crucii arătându-l biruitor, Acela să te binecuvânteze pe tine şi poporul tău, să-i zdrobească pe vrăjmaşii tăi, să dăruiască bunăstare ţării tale şi să izbăvească sufletul tău de toată uneltirea diavolilor celor vicleni. Nu uita, împărate, că Hristos este Împăratul împăraţilor, Judecătorul tuturor oamenilor, Mântuitorul lumii.
S-a aplecat, l-a ridicat pe Parsman şi i-a pus iarăşi coroana pe cap.
Însoţitorii împăratului s-au aplecat ca să ia binecuvântare de la părinte. Printre ei se afla şi o căpetenie cu un ochi strivit de săgeată.
„Mă voi ruga la omul acesta sfânt“, a cugetat cu credinţă puternică, „îmi voi atinge ochiul de picioarele sale şi, cu harul lui Dumnezeu, mă voi face bine“.
A căzut la pământ, aşadar, şi i-a pus metanie. Când s-a ridicat, vedea cu ochiul bolnav la fel de bine ca şi cu cel sănătos.
Toţi au fost cutremuraţi de minunea aceasta şi I-au dat slavă lui Dumnezeu. La urmă, după ce părintele le-a spus cuvinte folositoare pentru suflet şi mântuitoare, au plecat plini de bucurie şi evlavie.
Când a ajuns la Mţheta, împăratul s-a îngrijit ca obştea din Migvime să fie împroprietărită cu o mare suprafaţă

de pământ. Lui Evagrie i-a trimis treizeci de măsuri de aur pentru zidirea bisericilor, vase sfinte şi o Evanghelie prețioasă.

Târnosirea bisericilor

Cele trei biserici n-au întârziat să fie zidite de către meşteri şi zidari împărăteşti. După terminarea lor, Parsman l-a rugat pe arhiepiscopul Macarie să le târnosească. Acela a primit cu plăcere.
Târnosirea a fost săvârşită cu strălucire, în ziua Pogorârii Sfântului Duh, de către arhiepiscop şi alți episcopi, care au venit la Migvime în acest scop.
Au fost prezenți împăratul Parsman, mulți nobili, Cuviosul Ioan Zedazneli şi mulți alți părinți.

Mulțime de ucenici

Sfântul Sisoe şi-a continuat asceza cu râvnă dumnezeiască, alergând la țintă către răsplata chemării de sus a lui Dumnezeu întru Iisus Hristos (Filipeni 3, 14).
Vestea nevoințelor şi a virtuții sale s-a întins în întreaga Kartala. Sufletele iubitoare de monahism veneau în număr atât de mare la Migvime, încât într-o perioadă scurtă de timp ucenicii lui ajunseseră la două mii. Văzând, aşadar, că valea peşterilor nu mai putea primi alți monahi, s-a îngrijit ca tinerii veniți cu gând de călugărie să fie aşezați în ținuturi mai îndepărtate, atât la răsărit cât şi la apus, dincolo de râul Kir, acolo unde după ani de zile a fost întemeiată lavra Kvabtahev.
La sfânt alergau şi mulți bolnavi care-şi regăseau sănătatea. Nenumărate sunt minunile pe care părintele cel iubitor de oameni le-a săvârşit cu harul lui Dumnezeu, tămăduind trupuri şi suflete.

Lupul şi măgăruşii

Însă fiarele din regiune, şi mai ales lupii, deseori sfâşiau animalele oamenilor care soseau aici pentru a afla vindecare, dar şi măgăruşii pe care asceții îi foloseau pentru căratul poverilor.
Sfântul, văzându-i pe pelerini şi pe monahi cum se necăjesc din pricina pierderii animalelor de povară, s-a rugat la Domnul să le aducă în fața sa pe toate animalele sălbatice care trăiau în Migvime.
Într-adevăr, îndată ce a ieşit din peşteră, ce să vadă? Nenumărate fiare, mari şi mici, stăteau acolo cu capetele plecate, ca şi când ar fi aşteptat vreo poruncă de-a lui.
A început atunci să le sfătuiască, ca şi cum ar fi fost oameni.
– Ascultați ce am să vă spun. Hristos ştie că mă doare inima pentru voi. Această pustie însă se va umple de oameni care-L vor slăvi pe Dumnezeu. De aceea trebuie să mergeți în alte locuri. Doar unul dintre voi să rămână aici, ca să pască măgăruşii fraților. În felul acesta veți plăti pagubele pe care le-ați făcut.
În aceeaşi clipă, fiarele s-au întors şi au început să alerge. Peste câteva minute dispăruseră toate, în afara unui lup, care rămăsese în fața Sfântului şi-l privea în ochi.
– În numele Domnului nostru Iisus Hristos, a zis părintele, îți poruncesc ca de astăzi să păzeşti animalele de povară ale fraților. În fiecare dimineață le vei duce la păscut şi în fiecare seară le vei aduce înapoi. Vei mânca ce mâncăm şi noi. De animale sau de oameni nu te vei atinge niciodată. Ai înțeles? Du-te acum! La muncă!
De atunci, lupul, îmblânzit şi supus de către Sfânt, păştea măgăruşii. În zori urca pe un pisc şi-i chema cu un urlet. Când ei se adunau în jurul său, îi ducea pe munții din împrejurimi. Acolo păşteau până seara, când îi aducea iar înapoi.
Carne nu mânca deloc. În fiecare dimineață, înainte de plecare, mânca pâine înmuiată în apă, pe care i-o dădea Evagrie. La fel mânca şi seara. După aceea, mergea în vizuina lui – o gaură săpată de Sfântul Sisoe lângă peştera sa –, unde îşi petrecea noaptea.
Au trecut astfel şase ani. Într-o zi lupul a adus înapoi animalele mai devreme de ora obişnuită şi a început să urle ciudat. Părinții au văzut repede că lipsea un măgar, care-i aparținea monahului Konon.
Întristat şi amărât, Konon, care credea că animalul fusese mâncat de lup, a alergat la peştera Sfântului.
– Părinte! a izbucnit el. Unde s-a mai auzit ca lupul să pască animalele?! Din cauza ta mi-am pierdut măgarul!
Blândul Sisoe nu s-a tulburat de purtarea necuviincioasă a ucenicului său. A tăcut şi s-a rugat în taină la Domnul să-l liniştească.

Între timp, lupul venise lângă ei. Uitându-se la ei cu ochi neliniştiţi şi dând din coadă, parcă ar fi vrut să le spună ceva. Văzând însă că nu este înţeles, a înşfăcat în dinţi toiagul lui Konon şi a început să tragă de el stăruitor.
– Lupul, fiule, îţi cere să-l urmezi, i-a spus Sfântul ucenicului.
– Vai de mine, sărmanul! a strigat acela. Spune-mi, părinte, nu-i îndeajuns că lupul mi-a mâncat măgarul? Vrei acum să mă sfâşie şi pe mine?
Monahul îşi ieşise din fire. Însă Sfântul a ieşit liniştit din peşteră şi le-a poruncit la doi fraţi să-l urmeze pe lup. Peste puţin s-au aflat deasupra unei prăpăstii. S-au aplecat cu atenţie, şi ce să vadă? În fundul ei măgăruşul zăcea mort într-o baltă de sânge. Era limpede că picase în prăpastie.
S-au întors imediat. Părinţii au ascultat cu tristeţe ce se întâmplase. Iar Konon, cu părere de rău, a căzut la picioarele părintelui, cerându-i iertare cu lacrimi în ochi.
După aceea Sfântul l-a strigat pe lup şi i-a zis:
– Ne-ai slujit îndeajuns. Îţi mulţumim pentru truda ta. Du-te acum să-ţi găseşti tovarăşii. De aici încolo măgăruşii vor fi duşi la păşune de către fraţi.
Lupul a urlat cu bucurie şi a dat din coadă. În felul acesta şi-a arătat recunoştinţa sa faţă de sfânt, pentru că l-a lăsat liber. După aceea s-a întors şi a plecat alergând spre munţi.

Zăvorârea

Sfântul Ioan Zedazneli îi vizita din când în când pe ucenicii săi, pentru a cerceta măsura sporirii şi roadele lucrării fiecăruia. Într-una din vizitele pe care i-a făcut-o Cuviosului Sisoe, acela i-a mărturisit că doreşte să se zăvorască în peşteră şi să trăiască acolo restul vieţii sale, în rugăciune neîntreruptă.
– Dă-mi binecuvântarea ta, părinte, pentru a mă nevoi trăind zăvorât, l-a rugat.
– Fiule, i-a răspuns Sfântul Ioan, Dumnezeu să împlinească dorinţa ta şi să-ţi dăruiască putere şi răbdare. N-am nici o împotrivire. Însă du-te şi la arhiepiscop şi descoperă-i cugetele tale. Dacă şi acela îţi va da binecuvântare, să fii încredinţat că dorinţa ta este plăcută Domnului. În caz contrar, să te lepezi de această idee. Căci însuşi apostolul Pavel ne povăţuieşte să cerem binecuvântarea arhiereilor.
Smeritul Sisoe s-a grăbit să împlinească sfatul părintelui său. A luat binecuvântarea sa şi a plecat la Mţheta. Intrând în oraş, s-a îndreptat îndată spre catedrală. După ce s-a închinat, l-a căutat pe arhiepiscop. Bunul ierarh l-a primit cu multă bucurie.
Sfântul, fără multe ocolişuri, i-a adus la cunoştinţă dorinţa sa.
– Părintele Ioan, duhovnicul meu, m-a trimis la preasfinţia voastră pentru a vă cere binecuvântare, a adăugat cu respect.
Arhiepiscopul a oftat adânc. Cu ochii în lacrimi, şi-a ridicat mâna, l-a binecuvântat şi i-a spus:
– Urmează această cărare îngustă, părinte. Fie ca ea să te conducă la viaţa veşnică. Din întunericul peşterii tale să te afli, prin mila Domnului, în lumina cereştii împărăţii, în odihna veşnică.
Aşadar Sfântul, după ce a luat şi binecuvântarea arhiepiscopului, s-a întors în îndrăgita lui pustie. I-a adunat îndată, pentru ultima oară, pe ucenicii săi.
– Părinţi şi fraţi, le-a spus emoţionat, de astăzi, cu binecuvântarea părintelui meu şi a arhiepiscopului, voi trăi zăvorât în peştera mea. Vă las, deci, nădăjduind că ne vom întâlni în lăcaşurile cereşti. Să vă luptaţi cu vitejie cu vrăjmaşul mântuirii noastre. Să aveţi smerenie, cu care veţi nimici toate cursele diavolilor, şi iubire, cu care vă veţi face plăcuţi lui Dumnezeu. Să vă îndeletniciţi cu postul, care omoară patimile şi tămăduieşte sufletul. Să vă rugaţi încontinuu. Să vă păziţi mintea de orice cuget rău. Veşnicul vostru tovarăş să fie plânsetul, care vă va aduce bucuria veşnică. Fericiţi cei ce plâng, căci aceia se vor mângâia, spune Domnul. Iubiţi sărăcia, ca să moşteniţi bogăţia nestricăcioasă. Nesocotiţi zădărnicia şi multele griji ale lumii acesteia, ca să nu intraţi în ispite. Să vă hrăniţi sufletele cu studiul Sfintelor Scripturi, care luminează mintea. Atât inimile cât şi trupurile să le păstraţi nepătate de mizeria păcatului. Spălaţi-vă şi curaţi-vă cum spune proorocul Isaia, lepădaţi-vă de viclenia din suflet. Să vă rugaţi şi să privegheaţi, aşteptând în fiecare zi cea de-a Doua Venire a lui Hristos. Dacă ţineţi poruncile Lui, veţi auzi acea chemare de bucurie: Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă. Altfel – ferească Dumnezeu! – veţi auzi înfricoşătoarele cuvinte: Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic. Cu trudă şi răbdare, aşadar, să ridicaţi povara scurtei vieţi ascetice, pentru a vă odihni veşnic în sânurile lui Avraam. Prin multe suferinţe se cuvine nouă a intra în împărăţia lui Dumnezeu.

Terminând cuvântul de învățătură, Sfântul a adăugat:
– Eu merg acum să mă închid în peşteră, locuința şi mormântul meu. Voi alegeți-vă un frate care să vă fie călăuză duhovnicească.
Părinții au început a plânge.
– Părinte, l-au rugat, rămâi alături de noi! Cum o să te îngropi de viu la vârsta asta? Nu-ți sunt de ajuns mulțimea nevoințelor pe care le făptuieşti? Ceea ce vrei să faci n-a avut nimeni curaj să săvârşească până acum. Este, oare, plăcut lui Dumnezeu? Apoi, ce se va întâmpla cu atâtea suflete care se izbăvesc cu ajutorul tău? Nu se vor împrăştia ca nişte oi lipsite de păstor?…
Ucenicii săi s-au străduit multă vreme să-l facă să-şi schimbe părerea. Însă el a rămas statornic în hotărârea lui.
– Frați ai mei, fie ca Dumnezeu să vă răsplătească iubirea voastră. Însă de vreme ce dreptul cu greu se mântuieşte, aşa cum scrie apostolul Petru, cât de mult trebuie să mă nevoiesc eu, păcătosul, pentru a nu rămâne afară din împărăția lui Hristos? Sunt dator să mă ostenesc aspru până la ultima mea suflare. Rugați-vă numai să-L am pe Domnul ocrotitor şi ajutor în această ultimă nevoință din viața mea. Voi, cum am spus, să alegeți în locul meu pe altcineva, pentru a vă călăuzi pe drumul ascezei.
Frații, văzând că nu-şi schimbă hotărârea, i-au spus cu lacrimi:
– Noi ne-am adunat în această pustie datorită ție. Până acum am fost ocrotiți de rugăciunile şi învățăturile tale. Ție ți-am încredințat mântuirea sufletelor noastre. De aceea nu te putem înlocui cu altul. Mai bine alege-l tu pe cel ce trebuie să-ți urmeze.
Sfântul s-a întors spre Evagrie.
– De astăzi vei prelua călăuzirea duhovnicească a fraților tăi, i-a spus.
– Părinte, i-a răspuns acela cu smerenie, te implor, nu-mi încredința o lucrare atât de grea. E mai presus de puterile mele. Nu sunt vrednic să preiau o astfel de responsabilitate.
– Dacă faci ascultare, Dumnezeu te va sprijini, te va lumina şi binecuvânta, l-a încredințat Sfântul. Altminteri vei da socoteală în fața Lui pentru neascultare. Nu te împotrivi, aşadar, să-ți ridici crucea care îți este pusă pe umeri de către Domnul Însuşi. Să-i slujeşti pe frați cu iubire şi smerenie, ca să fii slăvit în împărăția cerurilor. Să-ți aduci mereu aminte de cuvintele lui Hristos: Cel mai mare dintre voi să vă slujească vouă.
Evagrie s-a înmuiat. Şi-a plecat capul şi a spus încet:
– Voi împlini, cinstite părinte, porunca ta şi voia lui Dumnezeu.
Atunci, fericitul Sisoe, îmbrățişându-i şi binecuvântându-i pe toți frații, a plecat spre peştera sa. Zăvorât, sau mai bine zis, înmormântat de viu în fundul ei întunecat, avea să-şi petreacă restul vieții în post şi rugăciune (Matei 17, 21), omorându-şi cu desăvârşire trupul împreună cu patimile şi cu poftele (Galateni 5, 24) şi sporind roadele Duhului. Căci, după cum este scris, dacă bobul de grâu care cade-n pământ nu moare, rămâne singur; dar dacă moare, aduce roadă multă (Ioan 12, 24).
Nimeni nu l-a mai văzut de-atunci, nici chiar monahul care-i lăsa în fiecare zi pâine şi apă în fața micii deschizături a peşterii. Astfel, izolat cu desăvârşire şi dedat cu totul lucrării minții, a ajuns la măsura marilor părinți din vechime ai pustiei egiptene. Din pricina postului aspru, a privegherii supraomeneşti şi a neîntreruptelor metanii, dar şi din cauza umezelii din peşteră, s-a topit văzând cu ochii. Fața i se înnegrise şi din trup nu mai rămăsese decât pielea lipită pe oase.

Adormirea şi înmormântarea

Era luna mai, cam pe la sfârşitul secolului al VI-lea, când Domnul a binevoit să-l odihnească pe robul Său de nevoințele ascetice. L-a vestit printr-un înger despre ziua şi ceasul adormirii lui.
Aşadar într-o dimineață, monahul care-i aducea, ca întotdeauna, pâine şi apă, a auzit din fundul peşterii o voce slabă care i-a spus:
– Frate, roagă un preot să vină aici cu Preacuratele Taine. Peste câteva zile voi pleca din lumea aceasta zadarnică.
Monahul s-a grăbit să-i transmită această rugăminte părintelui Evagrie. Iar acela i-a poruncit imediat unui preot să ia Sfintele Taine şi să meargă în peşteră. Printr-un alt frate l-a înştiințat pe părintele Ioan Zedazneli despre aşteptata adormire a ucenicului său. Chiar în ziua următoare Sfântul Ioan a venit la Migvime pentru a conduce sufletul binecuvântatului Sisoe spre lăcaşurile cereşti.
La 9 mai, după ce s-a împărtăşit pentru ultima oară şi a luat binecuvântare de la părintele său duhovnicesc, fericitul ascet şi-a înălțat privirea spre cer şi a rostit:

– Doamne, în mâinile Tale încredinţez sufletul meu!
În aceeaşi clipă, îngerii i-au luat sufletul lui curat şi l-au dus la tronul lui Dumnezeu.
Fraţii, după ce l-au înfăşurat pe cuvios în veşmântul său găurit, cu ochii plini de lacrimi l-au înmormântat în peşteră, după cum el însuşi ceruse.
Pomenirea Cuviosului nostru părinte Sisoe Zăvorâtul este prăznuită în fiecare an la 9 mai, ziua fericitei sale adormiri, precum şi în joia din Săptămâna Brânzei.

VIII. SFÂNTUL DAVID GARENGELI

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Din Siria în Georgia

Sfântul David Garengeli, care a fost şi făcător de minuni, se trăgea din Siria. Primii ani ai vieţii sale sunt necunoscuţi. Nimeni nu ştie unde s-a născut exact, cum a fost educat, cine au fost părinţii lui. Ceea ce se ştie este doar că şi-a părăsit devreme mama şi tatăl pentru a-L urma pe Hristos şi pentru a împlini cu credinţă poruncile Lui.
Părinte duhovnicesc şi călăuză a sa era marele Sfânt Ioan Zedazneli, compatriot şi rudă a lui, care l-a crescut cu dulcea hrană a învăţăturii evanghelice şi a poveţelor folositoare pentru suflet. Astfel, atras de frumuseţea vieţuirii monahale, iubitorul de Dumnezeu David a ridicat de foarte timpuriu crucea Domnului şi l-a urmat cu multă bunăvoinţă pe înţeleptul său dascăl.
Atunci când, la începutul secolului al VI-lea, făcătorul de minuni Ioan, la porunca Maicii Domnului s-a dus în Georgia pentru a statornici credinţa creştină a tinerei pe atunci Biserici din această ţară, a luat împreună cu el doisprezece ucenici printre care se afla şi părintele David. Părinţii, după ce pentru o vreme au trăit ascetic pe muntele Zadeni, la nord-est de Mţheta, la o nouă poruncă a Maicii Domnului s-au răspândit prin toată Georgia, pentru a propovădui cuvântul lui Dumnezeu şi a-i învăţa pe oameni.
Fericitul David trebuia să meargă la Kartala, în oraşul Tbilisi. S-a stabilit aşadar acolo, împreună cu ucenicul său Lucian, într-o peşteră mică din muntele vecin, care astăzi se numeşte Baţmida, adică Sfântul Munte. Acolo trăia în post şi rugăciune. O dată pe săptămână se ducea în oraş pentru a propovădui. Prin trăirea lui sfântă şi prin cuvântul inspirat de Dumnezeu a călăuzit multe suflete la Mântuitorul Hristos.

Nedreptăţirea

Însă diavolul, care urăşte binele, îl invidia pe Sfânt pentru virtutea şi lucrarea sa. Astfel, a pus o femeie fără frică de Dumnezeu să-l vorbească de rău, că ar fi păcătuit cu ea. Femeia aceea, care era necăsătorită şi fecioară, a rămas însărcinată. Închinătorii la foc din Georgia, plătind-o cu mulţi bani, au convins-o să-l învinuiască pe dreptul David şi să spună că acela a amăgit-o. După toate acestea, sfântul a fost dus la tribunal, unde a fost cercetat faţă în faţă cu cea care-l învinuia. N-a dat nici un răspuns la întrebările judecătorilor în legătură cu acuzaţiile ei. După ce i-a ascultat tăcut şi liniştit, şi-a ridicat toiagul, pe care era gravată crucea, a atins burta femeii şi a întrebat fătul:
– Sunt eu tatăl tău? Răspunde imediat!
Şi acela, din pântecele maicii sale, a vădit adevărul răspunzând de trei ori:
– Nu! Nu! Nu!
Şi l-a numit degrabă pe tatăl lui, care era un anume fierar.
După întâmplarea aceasta minunată, tribunalul l-a eliberat pe sfânt.

În pustia Garengi

După această întâmplare, Sfântul David a lăsat lumea şi a plecat în pustia Garengi9 (Garengi în limba georgiană înseamnă loc izolat.). L-a urmat şi credinciosul lui ucenic, Lucian, care n-a vrut să fie lipsit de pilda şi poveţele mântuitoare ale părintelui său.
Cei doi oameni ai lui Dumnezeu, apropiindu-se de locul cu pricina, unde au locuit mai apoi, simţeau o sete nestăpânită, datorită căldurii arzătoare. Regiunea era pustie şi apă nu exista nicăieri.

Dar iată! În adâncitura unei stânci au găsit pe neaşteptate puţină apă, care se strânsese acolo după o ploaie căzută de curând. Şi-au potolit setea şi, obosiţi cum erau, s-au aşezat să se odihnească la umbra stâncii.
– Luciane, i-a spus Sfântul ucenicului său, vezi acest ţinut pustiu şi liniştit? Să rămânem aici şi să trăim ascetic, în rugăciune neîntreruptă, post, trezvie şi răbdare, ca să primim iertarea păcatelor noastre. Preabunul şi Preamilostivul Dumnezeu ne va răsplăti pentru truda noastră şi, cu Atotputernicia Lui, ne va întări în neputinţa noastră. În felul acesta vom depăşi orice piedică, ispită sau greutate. Să nu-i uiţi pe Sfinţii noştri Părinţi, care răbdând atâtea şi atâtea au primit ca răsplată fericirea veşnică.
– Cinstite părinte! a zis Lucian auzind vorbele Sfântului. Toate câte ai spus sunt drepte şi adevărate. Însă acest ţinut pustiu, în afară de alte neajunsuri, este şi lipsit de apă. Cum vom trăi fără apă? Mi-e teamă că nu vom rezista.
– Nu-ţi fie teamă de asta, frate, a răspuns fericitul David. Atotputernicul Dumnezeu, Cel ce a trimis mană din cer pentru a-i hrăni pe israeliţi în pustie, şi a scos apă din piatră pentru a-i adăpa, Cel ce a poruncit corbilor să-i aducă hrană proorocului Ilie, Acela ne va purta şi nouă de grijă. Ce ne spune Sfântul Duh prin Evanghelie? Nu vă îngrijiţi pentru ce veţi mânca sau ce veţi bea…. Curaj, frate! Pentru cei ce se nevoiesc au fost pregătite cununile, pe care nimeni nu le primeşte fără trudă, fără luptă şi fără biruinţă.
Lucian s-a întărit şi s-a liniştit auzind cuvintele Sfântului.
– Atunci să facem precum ai poruncit, părinte. Dumnezeu, singura noastră nădejde, se va îngriji de vieţile noastre.
S-au aşezat, aşadar, într-o peşteră şi s-au nevoit cu râvnă, nesocotind toată plăcerea pământească şi toată odihna trupească. Sufletele şi le hrăneau cu rugăciune neîncetată, iar trupurile cu rădăcini şi plante sălbatice.

Căprioarele trimise de Dumnezeu

Dar n-au trecut multe zile şi toate plantele din regiune s-au uscat din pricina zăpuşelii foarte mari. Lucian s-a împuţinat iarăşi la suflet şi a început să se vaite către Sfântul David.
– Ce-o să facem, părinte? zicea cu tristeţe. Cum vom trăi acum?
– De ce deznădăjduieşti, fiule? i-a răspuns Sfântul. Pe ierburi îţi sprijini nădejdea ta în această viaţă deşartă? Ierburile au fost date de Dumnezeu pentru hrana animalelor necuvântătoare. Atotputernicul va găsi o altă cale pentru a ne hrăni pe noi, făpturile Sale cuvântătoare.
Nici n-a apucat sfântul să-şi termine cuvintele, când deodată –o, minunată este pronia Ta, Hristoase! – trei căprioare împreună cu puii lor au venit alergând şi s-au aşezat în faţa lor.
– Ia un vas şi mulge aceste căprioare trimise de Dumnezeu, i-a poruncit fericitul David ucenicului său.
Lucian, deşi rămăsese încremenit de uimire şi surprindere, s-a grăbit să împlinească porunca părintelui său. A umplut o găleată cu lapte şi i-a adus-o credinciosului rob al lui Dumnezeu. Iar acela, făcând cruce deasupra lui, a preschimbat laptele în brânză!
Au mâncat şi I-au mulţumit din inimă Domnului pentru intervenţia Lui minunată.
Din clipa aceea, cei doi părinţi s-au lăsat cu totul la mila şi purtarea de grijă a Tatălui ceresc. Privegheau, se rugau şi se hrăneau cu laptele căprioarelor, care veneau în fiecare zi, în afara zilelor de miercuri şi vineri. În zilele acestea, părinţii nu mâncau nimic. Stăteau cu mâinile şi mintea înălţate la cer.

Balaurul

Într-o altă peşteră, puţin mai jos de cea a părinţilor, era cuibărit un balaur, adică un şarpe uriaş, cu ochi de flăcări, un corn mare în frunte şi coamă pe ceafă. În această fiară înfricoşătoare îşi făcuse lăcaş un diavol.
Într-o zi căprioarele s-au apropiat de cuibul balaurului. Atunci acela s-a aruncat asupra lor şi a înşfăcat un pui. Celelalte căprioare, îngrozite, au alergat spre peştera asceţilor.
– Părinte! i-a zis Lucian Sfântului David, îndată ce le-a văzut. Căprioarele au venit şi astăzi, dar par neliniştite şi înspăimântate. Şi unul din pui lipseşte.
Sfântul şi-a luat fără întârziere toiagul, care, după cum am spus, avea gravată pe el crucea, şi a început să păşească cu grijă pe urmele căprioarelor. Acestea l-au condus la peştera fiarei.
Nu s-a speriat nicidecum când l-a văzut pe diavolul cel scârbos. Şi-a ridicat doar toiagul şi a zis cu voce tare:
– Răufăcătorule! De ce mi-ai atacat căprioarele şi le-ai înşfăcat puiul? Pleacă imediat de aici şi du-te în locuri

pustii. Acest ținut este destinat pustnicilor. Dacă nu vei asculta, cu toiagul acesta şi cu crucea lui Hristos îți voi sfâşia pântecele şi te voi face hrană pentru viermi.
Atunci diavolul care locuia în balaur a rostit cu glas omenesc:
– Nu-mi face rău, robule al lui Dumnezeu! Dacă vrei să plec de aici, urcă în vârful muntelui şi priveşte-mă. Nu-ți lua ochii de pe mine până ce voi cădea în apele râului Kir. Acolo îmi voi afla refugiu, căci mi-e frică de mânia ta.
Spunând aceste vorbe, diavolul a ieşit din peşteră. Din pricina urletului său sfâşietor, chiar şi pietrele crăpau. Lucian, care între timp sosise şi el, de frică şi groază a leşinat.
Sfântul David s-a urcat în vârful muntelui, în vreme ce balaurul se îndrepta spre câmpie. Se aruncase deja în râu atunci când Sfântul a auzit o voce îngerească strigându-l de trei ori:
– David! David! David!
S-a uitat în sus şi a văzut foc care cădea din cer şi-l ardea pe balaur ca pe o grămadă de fan10 (În locul acela, unde a căzut foc din cer şi l-a ars pe balaur, până astăzi nu mai creşte iarbă.).
– Dumnezeul meu! a strigat cu părere de rău şi jale. Dumnezeul meu! Ce-ai făcut? Balaurul mi-a arătat încredere şi a plecat nădăjduind că nu va păți nimic rău. Dar iată, acum Tu l-ai nimicit cu foc.
– Davide, i-a răspuns îngerul Domnului, de ce-ți pare atât de rău pentru o jivină scârboasă? Dacă rămânea viu, ar fi provocat multe nenorociri. Pentru binele oamenilor, aşadar, Dumnezeu a vrut să-l nimicească. Tu du-te acum să-l aduci în simțiri pe Lucian.
Coborând de pe munte, Sfântul David l-a găsit pe ucenicul său încă la pământ, leşinat şi nemişcat. L-a readus în simțiri şi l-a ridicat cu multă greutate.
– De ce ți-a fost aşa de frică de un vierme, care la porunca lui Dumnezeu a ars într-o clipă? l-a întrebat. Curaj, fiule! Nu-ți fie teamă de nimic, de vreme ce avem cu noi puterea lui Hristos.
Lucian, uşurat şi revigorat, I-a mulțumit lui Dumnezeu, care i-a dat credinciosului Său rob, David, putere asupra fiarelor.

Uimirea vânătorilor

După câteva zile pe valea muntelui au venit nişte oameni din Kaheta pentru a vâna căprioare şi capre sălbatice. Căprioarele, înspăimântate, au alergat la peştera pustnicilor. Vânătorii le-au urmărit. Peste puțin, încremeniți de uimire, l-au văzut pe Lucian mulgându-le. Lângă el stătea liniştit Sfântul David.
– Sfântule al lui Dumnezeu! au strigat vânătorii, căzând la picioarele lui. Ce minune este aceasta pe care o vedem? Căprioarele sălbatice stau în fața voastră ca nişte mieluşei blânzi!
– De ce vă mirați, frații mei, de lucrările minunate ale Atotputernicului? Ziditorul tuturor, care se îngrijeşte chiar şi de păsările cerului, ne hrăneşte şi pe noi, neputincioşii, cu laptele acestor căprioare. Vă rog, deci, să nu vânați în regiunea noastră. Mergeți în alte ținuturi. Animalele acestea sunt trimise de Dumnezeu pentru ca noi să putem trăi, şi nu trebuie să le omorâți.
– Slăvit să fie Dumnezeu, au zis cu uimire vânătorii, căci pentru iubirea Lui te nevoieşti cu răbdare în această pustie vitregă. Dar pentru că şi noi avem aceeaşi credință ca a ta, dorim să devenim ucenici şi următori ai sfințeniei tale. Lasă-ne să stăm alături de tine. Învață-ne voia Domnului. Fă-te părinte şi călăuză şi izbăvitor al sufletelor noastre.
Însă Sfântul a refuzat cu hotărâre.
– Nu, fiii mei! Acest ținut sălbatic şi secetos, cu veri călduroase şi ierni geroase, nu e pentru voi. N-o să rezistați. Mai bine întoarceți-vă la casele voastre. Acolo, păzind poruncile lui Dumnezeu, veți afla mântuire.
Vânătorii au ascultat de îndemnul Sfântului. S-au împrăştiat aşadar prin satele lor şi au povestit tuturor ceea ce văzuseră.

Primii ucenici

Mulți oameni, auzind povestirile acestora, au început să meargă în pustia Garengi pentru a-l vedea pe Sfântul David şi pentru a lua binecuvântare de la el. Şi nu erau puțini cei ce voiau să rămână lângă el şi să trăiască în nevoință sub călăuzirea sa. Sfântul însă nu-i încuraja.
– Frații mei, le spunea, ținutul acesta este pustiu şi neprimitor. Mi-e teamă că vă veți pierde degrabă râvna şi

răbdarea…
– Chiar dacă am muri împreună cu tine de foame şi de sete, răspundeau ei cu hotărâre, nu ne interesează. Suntem gata să înfruntăm orice greutate şi primejdie pentru iubirea lui Hristos.
Astfel sfântul, văzând cum în mulți dintre ei arde iubirea de Dumnezeu şi dorința de trăire pustnicească, ceda şi îi primea.
– De vreme ce vă sprijiniți nădejdea doar în Dumnezeu, le spunea, şi doriți din tot sufletul să lăsați lumea şi toate ale ei, de vreme ce ați hotărât neclintit să ridicați jugul lui Hristos şi să trăiți după poruncile Lui, duceți-vă şi aduceți târnăcoape ca să săpați gropi largi11 (Deoarece în pustia Garengi nu exista apă potabilă, trebuia să sape gropi largi unde se aduna cu ajutorul şanțurilor apă de ploaie din locurile cele mai înalte.) şi peşteri în care să locuiți.
Iubitorii de linişte şi rugăciune au împlinit cu bunăvoință porunca Sfântului David. Peste puțin timp, mulțime de anahoreți au umplut regiunea. Cu cât faima sfântului se răspândea, cu atât se înmulțeau cei ce veneau din regiuni apropiate şi îndepărtate, dorind să devină monahi. Pe zi ce trecea, turma Domnului creştea.

Întemeierea mănăstirii

Un ascet sfânt, fericitul Dodo, când a aflat de înalta trăire duhovnicească a Sfântului David, a venit în pustia Garengi şi a cerut să rămână lângă el. Sfântul l-a primit cu bucurie. Şi după o anumită vreme, văzând virtutea, cumpătarea şi celelalte harisme ale lui, l-a chemat şi i-a spus:
– Părinte Dodo, Domnul, care voieşte mântuirea tuturor oamenilor, a binevoit să ne aflăm în această regiune pustie pentru a ne face plăcuți Lui prin nevoințele noastre ascetice. Priveşte câte suflete evlavioase s-au adunat aici! Pentru frații aceştia, care au părăsit lumea şi familiile lor din dragoste pentru Dumnezeu, trebuie să facem o mănăstire. Urcă, deci, cu câțiva dintre ei pe muntele stâncos aflat în fața noastră şi zideşte acolo, săpate în stâncă, chilii şi biserică, unde veți slăvi neîncetat numele Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi o veți cinsti pe Preacurata Sa Maică, Fecioara Maria.
Într-adevăr, fericitul Dodo a întemeiat pe muntele acela mănăstire săpată în stâncă, unde s-au aşezat mulți pustnici. Mănăstirea a fost afierosită Sfântului Ioan Botezătorul.

Vânătorul arab

Într-o zi, Sfântul David a urcat pe munte pentru a-i vedea pe frați. La întoarcere, s-a aşezat lângă o movilă de stânci şi a început să se roage. Deodată la picioarele sale s-a lăsat o potârniche. Era urmărită de un şoim de vânătoare al unui arab care se numea Bubakar12 (Deja din perioada aceea începuse venirea arabilor în Georgia şi în Armenia.).
Peste puțin timp, a sosit arabul, stând fudul în şaua calului său, şi ce să vadă? Sfântul se ruga cu mâinile ridicate la cer, potârnichea era la picioarele lui, iar şoimul stătea liniştit puțin mai încolo.
Uimit de această privelişte, barbarul l-a întrebat pe Sfânt:
– Cine eşti tu? De unde ai venit? Şi cum de te afli aici?
– Sunt rob al Preamilostivului Domn al meu Iisus Hristos, a răspuns fericitul David, şi mă rog Acestuia pentru iertarea nenumăratelor mele păcate şi pentru mutarea mea cu pace din deşarta lume pământească la ceruri.
– Şi cum te hrăneşti? Cine te întreține aici? a întrebat din nou arabul.
– Cel pe care îmi sprijin toată nădejdea, Dumnezeul şi Ziditorul tuturor. Acesta se îngrijeşte de mine şi de toate făpturile Lui. Acum însă, te rog, lasă această pasăre care a venit lângă mine să trăiască.
Călărețul a râs.
– Sărman călugăr, a spus cu mândrie, zici să-mi fie milă de pasărea mea? Dar eu am de gând să te omor şi pe tine! Aşadar mai întâi ar fi trebuit să mă rogi să mă îndur de tine, nu de potârniche.
Smeritul pustnic nu s-a tulburat de cuvintele vărsătorului de sânge Bubakar.
– Nici pe pasărea aceasta neputincioasă, nici pe mine n-ai avea putere să ne omori, dacă nu ți-ar fi dată de Dumnezeu, a spus cu blândețe. Şi sunt încredințat că Dumnezeu este ajutorul meu. Acela mă va scăpa din mâinile tale.
Barbarul, înfuriat de răspunsul neînfricat al sfântului, şi-a scos sabia din teacă pentru a-l ucide. Dar când şi-a ridicat mâna, aceasta a rămas nemişcată – s-a uscat cu puterea lui Hristos!

Cutremurat şi umil, Bubakar a descălecat şi a căzut plângând la picioarele Sfântului.
– Sfinte al lui Dumnezeu, a zis suspinând, iartă-mă pentru fapta necugetată pe care am vrut s-o fac! Îndură-te de mine! Tămăduieşte, te rog, trupul şi sufletul meu!
Bunul David a răspuns îndată rugăminţilor lui şi a început să se roage:
– Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeule Preabun şi iubitor de oameni! Îţi mulţumesc pentru minunea pe care ai săvârşit-o ca să mă izbăveşti pe mine, nevrednicul Tău rob. Însă acum, Te implor, fie-Ţi milă de această făptură a Ta, care plânge cu pocăinţă. Vindecă-i mâna pentru a Te mărturisi pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pentru a slăvi preasfânt numele Tău.
Sfântul a atins mâna uscată a lui Bubakar, care s-a vindecat imediat.
Plin de uimire şi recunoştinţă, arabul a izbucnit într-un plâns amarnic şi a zis cu durere:
– Omule al lui Dumnezeu! Acasă am un fiu paralizat şi ţintuit la pat. Cere, te rog, de la Dumnezeul tău, să-i dăruiască sănătate. Cred că rugăciunea ta va fi ascultată, căci eşti rob credincios al Lui. Dacă fiul meu va fi vindecat, voi slăvi numele Său, Îl voi mărturisi ca Domn al meu şi voi păzi toate poruncile Sale.
– Să se facă după credinţa ta, i-a spus sfântul. Mergi acasă acum. La ceasurile trei după amiază copilul tău se va însănătoşi.
Bubakar a plecat bucuros spre casă. Când a ajuns, începuse să se însereze. Şi ce să vadă? La poartă îl aştepta fiul său, sănătos şi vesel. Intrând în casă, i-a găsit pe soţia lui şi pe ceilalţi copii săltând de bucurie şi cutremuraţi de neaşteptata binefacere dumnezeiască.
– Când s-a însănătoşit copilul? i-a întrebat.
– La ora trei. Deodată s-a ridicat singur şi a început să umble. E de necrezut.
Plângând, Bubakar le-a povestit cu amănunţime toate cele ce se întâmplaseră puţin mai înainte, în timpul întâlnirii pe care a avut-o cu pustnicul cel sfânt.
În dimineaţa următoare şi-a încărcat măgarii cu alimente şi a plecat spre pustia Garengi împreună cu copilul vindecat şi cu ceilalţi doi fii ai săi. După o căutare stăruitoare, l-a găsit pe Sfântul David în peştera lui.
– Robule al lui Dumnezeu, a zis căzându-i la picioare, eşti doctor al sufletelor şi al trupurilor. Iată, fiul meu stă înaintea ta însănătoşit! El şi noi toţi cerem binecuvântarea ta.
Sfântul le-a pus mâna dreaptă pe capete, spunând:
– Dumnezeu, care i-a binecuvântat pe Avraam, pe Isaac şi pe Iacob, să vă binecuvânteze şi pe voi.
Bubakar şi fiii săi au rămas lângă sfânt până seara, ascultând cu nesaţ poveţele duhovniceşti ale înţeleptului părinte.
După ce au luat o cină simplă, arabul i-a spus sfântului că doreşte să se boteze împreună cu toată familia lui. Iar sfântul l-a trimis împreună cu Lucian la mănăstirea de pe munte, la fericitul Dodo, poruncindu-i să facă orice este nevoie pentru săvârşirea tainei. Cuviosul Dodo, la rândul său, i-a poruncit unui ieromonah să catehizeze şi să boteze familia Bubakar.
Puţin mai târziu, arabul proaspăt botezat a venit în pustie cu lucrători şi a săpat în stâncă o mică biserică pentru pustnici. Biserica aceasta a fost mărită şi înfrumuseţată mai târziu de părintele nostru purtător de Dumnezeu, Ilarion13 (Sfântul Ilarion Iviritul s-a născut în anul 822 lângă Tbilisi. Încă de la vârsta de 15 ani s-a retras într-o peşteră din pustia Garengi, unde a trăit singur zece ani. În 847 s-a dus la Locurile Sfinte, unde, şapte ani mai târziu, i s-a arătat Maica Domnului şi i-a poruncit să se întoarcă în Georgia. Acolo a întemeiat şi a administrat multe obşti. Vrând să evite alegerea lui în treapta episcopală, a plecat pe ascuns la Constantinopol şi apoi în Olimpul Bitiniei, într-o pustie unde s-a nevoit cinci ani. Invitat de împăratul Vasile I Macedoneanul (867–886), care auzise multe despre sfinţenia sa, a venit în capitală şi a întemeiat o mănăstire lângă biserica Arhanghelului Mihail. Întorcându-se de la Roma, unde stătuse doi ani, a trecut prin Salonic. Acolo a adormit cu pace pe 19 noiembrie 875. După un an, moaştele lui au fost strămutate la Constantinopol şi aşezate în mănăstirea întemeiată de el.), care a aşezat moaştele Sfântului David în raclă. Racla se află până astăzi în partea sudică a bisericii. Puţin mai încolo este mormântul credinciosului ucenic al lui, Cuviosul Lucian. Părinte şi ucenic, s-au făcut plăcuţi lui Dumnezeu pentru trăirea lor ascetică şi au fost înzestraţi cu puterea facerii de minuni, vindecând mulţi bolnavi care aleargă cu credinţă la cinstitele lor moaşte.

La Ierusalim

Sfântul David avea marea dorinţă de a vedea oraşul Ierusalim şi de a se închina la Locurile Sfinte, unde a trăit Domnul nostru Iisus Hristos. Şi, la vreme potrivită, bunul Dumnezeu i-a împlinit această dorinţă.

Astfel, într-o zi, fericitul David, după ce i-a încredințat lui Lucian sufletele fraților, a plecat cu câțiva monahi la Ierusalim.
După o călătorie lungă şi obositoare, părinții au ajuns în Palestina şi au urcat pe muntele Măslinilor. De acolo au putut vedea cetatea sfântă. I-au mulțumit lui Dumnezeu, plini de bucurie şi cucernicie. Sfântul David, cu lacrimi în ochi, a îngenuncheat, a sărutat pământul şi a zis:
– Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, care ai venit pe pământ pentru mântuirea noastră, ai binevoit să Te întrupezi în pântecele Fecioarei Maria, ai pătimit pentru păcatele noastre, ai murit pe cruce şi ai înviat cu dumnezeiasca Ta putere, înviindu-l pe Adam împreună cu tot neamul lui, Îți mulțumesc! Îți mulțumesc că m-ai învrednicit şi pe mine, nevrednicul robul Tău, să văd locurile acestea pe unde ai umblat. Nu cutez să înaintez mai departe, ca să nu pângăresc cu picioarele mele păcătoase pământul care a fost sfințit de neprihănitele Tale picioare. Îmi este îndeajuns că am văzut binecuvântatul Ierusalim.
Lacrimile îi curgeau şuvoi din ochi. Frații au început să-l roage:
– Să ne continuăm călătoria, părinte. Să mergem în cetatea Domnului. Intra-vom în locaşurile Lui, spune Sfântul David, închina-ne-vom la locul unde au stat picioarele Lui.
– Însă acelaşi prooroc spune şi altceva, a răspuns sfântul. Spune că trebuie să fii neprihănit şi curat la inimă pentru a vedea locurile sfinte. Eu, fiilor, sunt lipsit de curăție şi nevrednic să mă apropii de preasfintele sălaşe ale lui Dumnezeu. Mergeți singuri. Vă rog doar să faceți şi pentru mine, păcătosul, o rugăciune la Mormântul de viață făcător al lui Hristos. Eu voi lua acum drumul de întoarcere spre Garengi. Voi duceți-vă mai întâi să vizitați toate locurile de închinăciune şi apoi întoarceți-vă.
Făcând ascultare părintelui, frații au luat cu lacrimi în ochi binecuvântarea lui şi au plecat. Sfântul, după ce s-a rugat multă vreme singur, a luat ca binecuvântare din locurile acelea trei pietre mici, le-a pus în coş şi a plecat spre Georgia.
Însă Preabunul Dumnezeu, văzând adânca smerenie a robului Său, a binevoit să-l vestească pe patriarhul Ilie14 (Patriarhul Ierusalimului, Ilie I (494–516) s-a născut în Egipt în jurul anului 430 din părinți arabi. S-a închinoviat de la o vârstă fragedă, mai întâi în patria lui, într-o mănăstire din Nitria, şi mai târziu în Palestina, la lavra Sfanțului Eftimie. În 473 a fost hirotonit preot şi aşezat să slujească la biserica Învierii. În anul 494 l-a succedat pe Salustio (486–494) pe tronul patriarhal. În 516, întrucât a refuzat să semneze crezul monofizit, a fost exilat de către împăratul Anastasie I (491–518) în Aila (Marea Roşie), unde a murit la 20 iulie 518.) despre prezența lui în locurile acelea. A trimis, aşadar, la patriarh un înger al Său, care i-a spus în somn:
– Alesul meu David a venit până la porțile Ierusalimului ca să primească harul cetății. Trimite îndată oameni iuți de picior ca să-l ajungă. Deja se depărtează de oraş. E îmbrăcat în haine vechi şi are în mână un coş, în care a pus trei pietre. Să-i ia două dintre ele şi să-i spună: „Dumnezeu îți dă această poruncă: ai luat, după credința ta, harul cetății mele, Sfântul Ierusalim. Însă pentru pustia ta e îndeajuns doar o parte. Celelalte două părți trebuie să le laşi aici. Mergi, cu bine, aşadar, cu această piatră, care va tămădui trupurile şi sufletele tuturor celor ce-o vor atinge cu credință“.
Patriarhul s-a trezit răvăşit de vis. A chemat fără întârziere câțiva bărbați iuți de picior, le-a povestit ce-a văzut în visul său şi le-a spus să alerge pentru a-l ajunge pe Cuviosul David.
Şi într-adevăr, după un timp stăteau cu respect în fața omului lui Dumnezeu, care a ascultat plin de uimire şi teamă povestirea lor despre îngerul care i s-a arătat patriarhului.
– Binecuvântat să fie Domnul meu, Iisus Hristos! a strigat, înălțându-şi spre cer ochii înlăcrimați şi mâinile tremurânde. Binecuvântat să fie Izbăvitorul şi Mântuitorul lumii, care Şi-a arătat bunăvoința către mine, păcătosul Său rob, dăruindu-mi harul Său!
După aceea a scos din coş două pietre şi le-a dat trimişilor patriarhului. Iar aceia, la rândul lor, le-au dus în Ierusalim şi le-au predat patriarhului Ilie.
Întâmplarea minunată s-a transmis repede în cetatea sfântă şi în împrejurimile ei. Toți cei care o aflau cereau să-l cunoască pe Sfântul David. Însă părintele plecase deja.
Piatra care a fost adusă de cuvios în pustia Garengi a început să facă multe minuni. Mulți bolnavi şi infirmi, care o sărutau cu credință, se însănătoşeau cu puterea lui Hristos. Piatra aceasta, care se află în catedrala Sfântul Sisoe din Tbilisi, şi-a păstrat până astăzi harul facerii de minuni.
Puțin mai târziu s-au întors în Georgia şi frații care s-au închinat la Locurile Sfinte. Împreună cu alte impresii ale lor despre locurile pe unde a umblat Dumnezeu, au povestit şi cele discutate de locuitorii Ierusalimului în legătură cu părintele David şi visul patriarhului Ilie.
Foarte curând, aflând despre nevoințele ascetice ale Sfântului şi despre piatra care fusese adusă din Palestina în

chip minunat, mulți anahoreți s-au adunat în Garengi. Trăiau în peșteri în post şi rugăciune, făcând ascultare de fericitul David şi urmând cu credință mântuitoarele lui povețe. Astfel, pustia aceea s-a umplut de asceți, precum îndepărtata Tebaidă a Egiptului. De aceea a fost denumită Tebaida georgiană.

Apa cea amară

Într-o zi sfântul l-a vizitat pe unul din anahoreți şi l-a întrebat:
– Ce mai faci, frate?
– Cu sfintele tale rugăciuni sunt bine, cinstite părinte, şi-I mulțumesc lui Dumnezeu. Numai că, iată, această apă, care iese din crăpătura stâncii, e amară ca pelinul. Dar, cu toată scârba pe care mi-o provoacă, o beau, spunând în mine: „Chinurile iadului sunt incomparabil mai amare. Mai bine, deci, să guşti din amărăciunea trecătoare decât din cea veşnică".
Sfântul a zâmbit şi i-a spus cu blândețe părintească:
– Nu mă îndoiesc, fiule, că Atotputernicul nostru Dumnezeu, care a îndulcit apa amară din Mera, va îndulci pentru tine şi această apă. Umple un ulcior şi adu-mi-l.
Monahul a împlinit fără întârziere porunca sfântului. Iar acela, după ce a făcut semnul crucii deasupra ulciorului, i l-a dat înapoi, spunându-i:
– Bea, frate! Acum nu mai e amară!
Într-adevăr, a băut-o şi a strigat:
– Ce apă dulce şi minunată!
Uimit de această minune, a început să-L slăvească pe Domnul, care-i înzestrează pe Sfinții Săi cu putere dumnezeiască. De atunci şi până astăzi apa acelui izvor este gustoasă, curată şi răcoritoare. Lângă el, apa unui alt izvor, care se află la mică distanță şi este numit Mera din Tebaida georgiană, rămâne amară şi nepotabilă.

Sfârşit cuvios

Îngerul lui Dumnezeu l-a vestit din timp pe Sfântul David despre plecarea lui din lumea aceasta. Atunci i-a chemat pe toți frații şi le-a dat ultimele povețe. Apoi, după ce s-a împărtăşit, şi-a înălțat mâinile spre cer şi şi-a încredințat cu pace sfântul său suflet lui Dumnezeu, care chiar în acea clipă a vădit cinstirea ce i se cuvine alesului Său, printr-o vindecare minunată: un monah, orb din naştere, atingând trupul mort al sfântului, şi-a redobândit vederea. Au urmat şi alte nenumărate minuni, pentru care dumnezeiescul David a fost numit „făcător de minuni". Dar şi în vremurile noastre grele, orice credincios care se unge cu pământ de pe mormântul lui, care răspândeşte mireasmă negrăită, se tămăduieşte de toată boala trupească şi sufletească.
Sfântul lui Dumnezeu a adormit în prima joi de după sărbătoarea Înălțării – în ziua aceasta se prăznuieşte în fiecare an pomenirea lui. Nu se ştie exact anul adormirii sale, însă, oricum, a fost în a doua jumătate a secolului al VI-lea.

O, fericite părinte David,
lăudat să fii!
Păzeşte-ne cu rugăciunile tale
de toată primejdia trupească şi sufletească.
O, podoaba Georgiei!
Vezi-ne cu blândețe
cum alergăm la chivotul sfânt
în care odihnesc cinstitele tale moaşte.
Ca un părinte blând,
du rugăciunile noastre
la tronul Împăratului Hristos
şi roagă-L să ierte păcatele noastre,
cele de voie şi cele fără de voie,
ca să slăvim cu inimă curată

atotțiitoarea putere
a Tatălui, a Fiului
şi a Sfântului Duh.
Amin.

IX. SFÂNTUL MUCENIC AVIV, EPISCOPUL NEKRESEI

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Închinare la foc

La jumătatea secolului al VI-lea, şahul Persiei, Chosroes I (531–579), fiul şi moştenitorul lui Kabadi I (488–531), atacând Kaheta, care se răsculase în vremea aceea, a cucerit regiunile Rani, Movakan şi Alazan. După aceea s-a întors împotriva Kartalei, supunând şi acest ținut. Conducerea regiunilor a fost dată în mâinile satrapilor15 (Satrap: (pers. hsadrap) se numea administratorul regiunii (satrapie) unui stat persan.). Locuitorilor le-a impus să-i plătească tribut. Însă cel mai rău era că voia să desființeze creştinismul şi să impună mazdeismul. A poruncit aşadar, să se zidească în toate oraşele şi satele temple de închinare la foc, în care existau altare cu foc nestins. Mulți creştini – fie nevoiți, fie atraşi – s-au lepădat de adevăratul Dumnezeu şi au primit rătăcirea persană.

Râvnă dumnezeiască

Templu de închinare la foc a fost construit şi în oraşul Nekresa, al cărui episcop era Aviv. Bunul păstor nu putea răbda cultul demonilor tocmai în eparhia lui. Înarmat, aşadar, cu râvnă dumnezeiască, a înaintat cu curaj până la altarul lor şi, aruncând apă pe flacăra de acolo, a stins-o.
Fapta vitejească a episcopului i-a făcut pe creştini să se entuziasmeze şi pe închinătorii la foc să se descurajeze. Mulți georgieni care fuseseră amăgiți s-au întors din nou la Biserica lui Hristos.
Din ziua aceea ierarhul cel iubitor de Dumnezeu, cu crucea în mână, a început să-şi organizeze eparhia. Umblând neobosit prin oraşe şi sate, propovăduia adevărul, dezrădăcina rătăcirea, făcea semne minunate şi stârpea credința închinătorilor la foc. Toți locuitorii din munții Caucaz care trecuseră la mazdeism au redevenit creştini datorită predicilor şi minunilor sale.
Într-o perioadă scurtă de timp sfântul episcop a reuşit nu numai să statornicească turma sa în credința ortodoxă, dar şi pe mulți perşi i-a întors la Hristos. Acest lucru însă i-a înfuriat pe cotropitori.

Întemnițarea

Aceştia l-au prins, l-au biciuit fără milă şi l-au aruncat într-o temniță întunecată. După aceea au trimis un raport la satrap, care locuia în oraşul Rehi, prin care îl anunțau despre toate cele ce făcuse sfântul împotriva religiei lor.
Satrapul a trimis îndată la Nekresa soldați înarmați cu porunca să-l aducă pe episcop legat în fața lui. Şi aşa au făcut. Au venit, l-au legat şi au plecat, lăsându-i în urma lor pe creştini, care plângeau şi suspinau nemângâiați.
Mergând spre Rehi, au trecut prin satul Ikalto din lanțul de munți Kahet. Acolo i-au ajuns un trimis al cuviosului Simeon Thavmastoritul16 (Stâlpnic vestit care a trăit în secolul al VI-lea în Antiohia, Siria. Biserica îl pomeneşte la 24 mai.). Cuviosul Simeon şi episcopul Aviv aveau o veche legătură duhovnicească şi deseori corespondau. Acum cuviosul cel harismatic, cunoscând despre prinderea episcopului şi înainte văzând mucenicia prietenului său, voia să-i fie alături. I-a trimis aşadar viitorului mucenic toiagul său, ca pe o binecuvântare simbolică, şi o scrisoare caldă, mângâietoare şi încurajatoare. Când a citit-o, fericitul mucenic a izbucnit în lacrimi. O putere cerească şi un entuziasm sfânt i-au umplut sufletul.
Plecând din Ikalto, sfântul şi-a luat rămas bun plângând de la clericii lui, care se adunaseră acolo din toate satele regiunii ca să primească binecuvântarea lui şi i-a povățuit cum se cuvine, îndemnându-i să rămână credincioşi Ortodoxiei până la moarte şi să păstorească turma lui Hristos cu jertfire de sine.
Ajungând în capitala Mțheta şi văzând catedrala „Svetițhoveli", a simțit o mare uşurare sufletească şi a strigat:
– Priveşte, maica mea Biserică, la fiul tău care e dus legat spre mucenicie.

Şi a adăugat în gând:
– Pregăteşte-te, Avive, să primeşti cununa pe care ţi-o pregăteşte Hristos şi înaintează cu statornicie pe drumul nevoinţei tale.

Întâlnirea cu Sfântul Sisoe

La Mţheta, sfântul i-a rugat pe soldaţi să-l ducă la mănăstirea Migvime, aflată în apropiere, pentru a-l vedea pe Sfântul Sisoe, care trăia atunci zăvorât într-o peşteră. Soldaţii, care fuseseră impresionaţi de strălucitoarele sale virtuţi, i-au respectat dorinţa.
Peste puţin timp cei doi Sfinţi s-au întâlnit cu bucurie şi emoţie. După sărutarea frăţească, au început să poarte convorbiri duhovniceşti. La urmă, Sfântul Aviv a zis:
– Roagă-te, părinte Sisoe, la Dumnezeu pentru poporul nostru cotropit de nelegiuiţii perşi. Căci georgienii nestatornici în dreapta credinţă sunt amăgiţi de închinarea la foc. Iar cotropitorii îi silesc în fel şi chip pe creştini să se închine la focul cel necuvântător. Aşa cum odinioară cei trei tineri au zădărnicit puterea flăcării cu rugăciunea lor, aşa şi tu acum, zădărniceşte, topeşte şi distruge cu rugăciunea ta cea primită de Dumnezeu cugetele diavoleşti şi faptele nelegiuite ale prigonitorilor credinţei creştine.
– Ştiu, prea sfinţite episcop, a răspuns cuviosul Sisoe, că ai stins focul de pe altarele perşilor cu râvnă dumnezeiască şi cu îndrăzneală sfântă. Mă rog ca Domnul să te întărească cu harul Său, încât să stingi şi acel foc nevăzut pe care diavolul îl va aprinde pentru a te arde. Ca un ierarh înţelept, ştii că prin multe suferinţe se cuvine să intrăm în împărăţia lui Dumnezeu. Dar nu te înspăimânta! Suferinţa care te aşteaptă îţi va aduce mila dumnezeiască şi cereasca fericire!
Cei doi sfinţi s-au îmbrăţişat şi şi-au luat rămas bun cu lacrimi în ochi. N-aveau să se mai vadă unul pe altul în viaţa pământească.

În faţa satrapului

De la Mţheta au mers direct la Rehi. Fericitul Aviv a fost dus legat înaintea satrapului, care a hotărât să-l judece în public. Astfel, s-au adunat mulţi episcopi, preoţi, administratori şi mulţime de lume. În faţa tuturor acestora aşadar, l-a întrebat pe sfânt:
– De ce-l nesocoteşti pe şahul nostru, Chosroes, împăratul împăraţilor? Şi de ce ne-ai omorât dumnezeul?
– Nu cunosc alt împărat al împăraţilor decât pe Domnul nostru Iisus Hristos, a răspuns fără frică episcopul. În ceea ce priveşte focul, pe care-l slăviţi ca pe un dumnezeu, l-am stins pentru a nimici rătăcirea voastră diavolească. Lăsaţi această amăgire şi credeţi în adevăratul şi singurul Dumnezeu, Care a creat lumea. Eu sunt Domnul Dumnezeul tău… Să nu ai alţi dumnezei afară de Mine… De Domnul Dumnezeul tău să te temi şi doar Acestuia să-I slujeşti.
– Eu te-am întrebat de ce ai omorât dumnezeul nostru, l-a întrerupt satrapul, iar tu ne spui să credem în Dumnezeul tău?
– N-am omorât nici un dumnezeu, a răspuns sfântul. Am stins doar focul pe care îl aveţi în templele voastre şi căruia vă închinaţi. Află că focul nu este dumnezeu, ci zidire a lui Dumnezeu şi una dintre cele patru stihii ale lumii create de Dumnezeu. Celelalte trei sunt pământul, apa şi aerul17 (Pământul, apa, aerul şi focul sunt cele patru stihii ale lumii, după învăţătura filosofică pe care a adoptat-o şi Sfântul Vasile cel Mare (Hexaimeronul I, VIII).). Voi ţineţi focul aprins întreţinându-l cu lemne, iar eu l-am stins aruncând apă peste el. Aşadar cum ziceţi că este dumnezeu, de vreme ce acesta se supune omului şi-l slujeşte în nevoile lui zilnice? Mă minunez de prostia şi orbirea voastră duhovnicească…

Mucenicia

Cuvintele acestea insultătoare l-au înfuriat pe satrap. Întrerupând judecata, a poruncit ca sfântul să fie biciuit fără milă. Şi când a văzut cu câtă nădejde suporta durerea, a dat poruncă să fie ucis cu pietre.
Porunca a fost împlinită imediat. Curând, cuviosul ierarh a primit cununa muceniciei, precum odinioară Sfântul Întâi Mucenic Ştefan.
Trupul său zdrobit a fost târât cu sfori în afara oraşului, ca să fie mâncat de fiare şi de păsările răpitoare. Îl

păzeau, totuşi, de departe, ca să nu vină creştinii să-l ia.
Zilele treceau şi sfintele sale moaşte n-au fost atinse nici de fiarele sălbatice, nici de stricăciune. Când au văzut aceasta, prigonitorii le-au părăsit şi s-au dus. Atunci fraţii de la mănăstirea Samtavro (a Căpeteniilor), care a fost zidită de fericitul Isidor, şi el ucenic al Sfântului Ioan Zedazneli, au luat pe ascuns trupul mucenicului şi l-au înmormântat cu cinste în biserica lor. Biserica din Georgia l-a aşezat curând în ceata Sfinţilor şi a hotărât prăznuirea pomenirii sale la 29 noiembrie, ziua muceniciei sale. În anii voievodului Ştefan (639–663), cuvioasele moaşte ale Sfântului Aviv au fost strămutate în procesiune de la mănăstirea Samtavro la catedrala din Mţheta şi au fost puse în sfânta masă, unde odihnesc până astăzi.

X. SFÂNTUL MUCENIC ABO

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

De la Bagdad la Kartala

În secolul al VII-lea, când Georgia se afla sub ocupaţia musulmanilor arabi, **voievodul Kartalei,** Nerses, fiul lui Adarnase Kuropalat, a fost vorbit de rău de nişte duşmani ai lui către emirul stăpânitor Abul Mula şi a fost chemat la Bagdad, capitala califatului arab al Avasidilor18 (Califat se numeşte statul islamic al cărui conducător religios şi politic este califul (din verbul arab calafa care înseamnă las urmaş), adică urmaş şi moştenitor al „trimisului lui Dumnezeu" Mahomed (570–632). Primii patru califi, Abu Bekr (632–634), Omar (634–644), Osman (644–656) şi Ali (656–661), care sunt numiţi desăvârşiţi (kulefai rasidin), au avut capitala în Medina, Arabia, cei paisprezece din dinastia Omeadinilor (661–750) au avut capitala în Damasc, iar cei treizeci şi şapte din dinastia Avasidilor (750–1258), la Bagdad. Musulmanii tradiţionalişti (suniţii) îi considerau pe califii Avasidi ca uzurpatori ai califatului şi ca simpli emiri, adică domnitori lumeşti.). Când a ajuns acolo, a fost aruncat în temniţă, fiind eliberat trei ani mai târziu, după moartea lui Abul Mula, de către fiul şi urmaşul ultimului Lagdan.
În perioada aceea trăia la Bagdad un fabricant de arome, Abo, care era credincios islamului şi bun cunoscător al cărţilor mahomedane. Cu ajutorul proniei Preabunului Dumnezeu, tânărul arab l-a cunoscut pe domnitorul proaspăt eliberat al Kartalei, care, după cum se pare, era un om deosebit, înzestrat cu multe harisme duhovniceşti. Atât de mult l-a impresionat pe Abo personalitatea lui Nerses, încât a hotărât să-l urmeze în ţara lui şi să intre în slujba sa.
La Kartala, Abo, datorită virtuţilor lui, a câştigat dragostea şi respectul tuturor. În timpul liber învăţa limba georgiană. Şi după ce a învăţat-o bine, s-a dedicat studiului sfintelor cărţi ale Vechiului şi Noului Testament. De asemenea, când putea mergea la bisericile Domnului, participa la slujbele creştine, asculta cu luare-aminte cântările şi predicile, îi întreba pe preoţi despre credinţa ortodoxă şi discuta cu georgieni evlavioşi. Astfel, încet-încet, mintea i s-a luminat, inima i s-a umplut de cucernicie şi sufletul său a crezut că Hristos este Dumnezeu şi Mântuitorul lumii. Cu toate acestea, n-a lăsat să se vadă îndată convertirea sa. Postea şi se ruga, cerând prilejul cel mai bun pentru a se boteza, deoarece îi era teamă de mahomedani, care se ridicaseră iarăşi împotriva lui Nerses şi-l obligaseră să părăsească Kartala.

Botezul din Hazaria

Nerses, după ce a trecut prin strâmtoarea Darial din Osetia cu trei sute de oameni, între care se afla şi fericitul Abo, şi-a continuat drumul spre nord, unde trăiau hazarii19 (Hazarii, vechi popor turc, care din secolul al V-lea d.H. locuiau pe malurile râului Volga, între Marea Caspică şi Marea Neagră. În secolul al VII-lea au fost cuceriţi de avarii din Rusia meridională. La început au fost idolatri, în secolul al VIII-lea au primit iudaismul, dar puţin mai târziu s-au întors la religia lor strămoşească. În secolul al IX-lea mulţi au devenit creştini datorită predicilor Sfinţilor Chiril şi Metodiu.). Împăratul hazarilor i-a primit cu ospitalitate pe georgieni. I-a găzduit şi le-a oferit hrană şi haine.
Abo, văzând că acolo nu este ameninţat de credincioşii lui Mahomed, şi-a împlinit în sfârşit sfânta lui dorinţă: a fost botezat în numele Sfintei Treimi de un preot foarte evlavios şi a devenit mădular al trupului lui Hristos, al Bisericii. În Hazaria trăiau atunci mulţi creştini, care Îl slăveau nestânjeniţi pe Domnul. De aceea Abo şi-a mărturisit fără teamă credinţa lui în adevăratul Dumnezeu.

În Abhazia

Peste puțin timp, Nerses i-a mulțumit împăratului hazarilor pentru ospitalitatea sa şi a plecat împreună cu însoțitorii lui spre Abhazia. Acolo îşi trimisese deja mama, soția şi copiii, pentru a-i pune la adăpost de primejdia mahomedană.
Trei zile de drum obositor prin regiuni idolatre au străbătut până la granița Abhaziei şi au ajuns cu toții, cu harul lui Dumnezeu, întregi şi sănătoşi.
Domnitorul creştin al țării i-a primit cu multă bucurie. Iar Nerses, regăsindu-şi familia lui dragă, i-a mulțumit cu recunoştință Domnului.
Abo cel luminat prin botez a petrecut în post toată perioada celor trei zile de drum. Însoțitorii lui, plini de uimire, le-au spus despre convertirea şi evlavia lui domnitorului şi episcopului Abhaziei. Şi aceia, considerând că prezența lui în țara lor este o sfântă binecuvântare, îl invitau deseori la ei şi discutau cu el despre Hristos, despre legea dumnezeiească şi despre mântuirea sufletului.
Iar Abo, văzând marea credință şi adânca evlavie a creştinilor abhazieni, a fost cuprins de râvnă dumnezeiască şi s-a hotărât să se dedea nevoinței tăcerii. Astfel, din ziua pomenirii Sfântului Antonie (17 ianuarie), vreme de trei luni, până la strălucita sărbătoare a Paştilor, s-a nevoit sever în deplină izolare, tăcere, post şi rugăciune, supunându-şi trupul tânăr duhului său iubitor de Dumnezeu şi îndepărtând cu ajutorul lui Dumnezeu atacurile celui viclean.

Întoarcerea la Tbilisi

În anul 786 califul Lagdan i-a lăsat cu acte administrarea Kartalei nepotului său, Nerses Ştefan, fiul lui Gurghenie. Ştefan, trimițând soli, l-a rugat pe calif să îngăduie întoarcerea unchiului său în Georgia. Lagdan a acceptat cererea noului domnitor. Îndată ce Nerses a primit vestea îmbucurătoare, s-a pregătit cu mare dorire pentru a se întoarce.
Atunci conducătorul Abhaziei l-a chemat pe fericitul Abo şi l-a sfătuit să nu meargă în Georgia, care era condusă de necredincioşi, ci să rămână alături de el pentru a fi în siguranță.
– Tu te-ai născut mahomedan, i-a spus, şi de aceea vor încerca în fel şi chip să te readucă la rătăcirea lor. Mi-e teamă ca nu cumva să reuşească să te amăgească…
– De vreme ce Domnul m-a scos din întunecimea neştiinței şi m-a adus la lumina cunoaşterii, a adevărului şi a mântuirii, atunci nu mă voi lepăda de Preasfântul Său Nume, a răspuns cu hotărâre Abo. Nici daruri şi bogății, nici cinstiri şi ranguri, nici chinuri şi moarte nu mă vor despărți de iubirea lui Hristos. Nu, nu trebuie să rămân aici, biruit de teamă şi trai bun. Am îndatorirea, oricare ar fi urmările, să-L mărturisesc pe adevăratul Dumnezeu în fața celor care-L urăsc şi să vădesc tuturor că m-am făcut creştin. Ce spune Mântuitorul nostru în Evanghelie? Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi şi Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri. Şi iarăşi: Nu aprinde cineva făclie şi o pune sub obroc, ci în sfeşnic, şi ea le luminează tuturor celor din casă. De ce să ascund, aşadar, lumina pe care mi-a dat-o Hristos? Ca să nu pierd această viață trecătoare? Dar chiar dacă o voi pierde, mă voi afla mai curând aproape de preaiubitul Mire al sufletului meu. De aceea nu mă tem de moarte.
Domnitorul, văzând statornicia credinței şi dorința mărturisirii pe care le avea sfântul, n-a stăruit mai mult. Astfel, l-a lăsat să plece cu Nerses în Georgia.
Când a ajuns la Tbilisi, Abo a arătat pe față că a devenit creştin. Cei care mai înainte erau de o credință cu el, mahomedanii, care îl cunoşteau, se străduiau, uneori pe ocolite şi alteori fățiş, să-l readucă la religia lor. Acela însă a rămas neclintit în credința creştină, pe care pretutindeni o propovăduia fără frică. Au trecut astfel trei ani, dar nimeni n-a pus mâna pe El, pentru că nu venise încă ceasul Lui (Ioan 7, 30).

În fața judecătorului

La începutul lunii decembrie a anului 789, nişte musulmani fanatici l-au răpit pe neaşteptate pe Abo, care abia ieşise din biserică, şi l-au târât cu forța până la judecătorul din Tbilisi. Acela, când a auzit că este de credință mahomedană şi a trecut la altă religie, a poruncit să fie închis în temniță. Dar puțin mai târziu, cu mijlocirea domnitorului Kartalei, Ştefan, a fost eliberat.

După câteva zile, aceiaşi oameni, fierbând de mânie şi ură, s-au dus din nou în faţa judecătorului.
– Cum l-ai eliberat pe acest ticălos, i-au spus, care a nesocotit legea lui Alah şi a profetului Mahomed şi s-a creştinat? Iată, acum umblă fără ruşine prin oraş şi-i îndeamnă pe ai noştri să facă la fel. Porunceşte să fie prins imediat şi să fie pedepsit pilduitor pentru îndrăzneala lui, altfel pe mulţi îi va târî în rătăcirea sa.
Nişte creştini au aflat despre denunţ şi au alergat neliniştiţi la Abo.
– Vor să te prindă, l-au prevenit. Ascunde-te cât mai e timp, căci te vor tortura cu sălbăticie.
– N-au decât să mă prindă, a răspuns netulburat sfântul. Sunt gata nu numai să fiu supus caznelor, ci să şi mor pentru Hristos.
A ieşit în drum fără teamă. Peste puţină vreme, slujbaşii judecătorului l-au găsit. L-au arestat şi l-au dus la judecător.
– Ce aud despre tine, Abo? l-a întrebat acela. Se zice că te-ai lepădat de credinţa noastră şi te-ai făcut creştin? Te-ai născut din părinţi musulmani şi ai fost crescut în legea lui Mahomed. Cum se face că ai fost atât de amăgit? Vino-ţi în fire! Mărturiseşte-l iarăşi pe adevăratul şi unicul nostru dumnezeu!
Binecuvântatul Abo, întărit de Duhul Domnului, a răspuns cu îndrăzneală:
– Într-adevăr, domnule judecător, m-am născut musulman, am fost crescut în legea islamului de către părinţii mei şi am crezut în Coran, atâta vreme cât nu cunoşteam Evanghelia. Însă când Dumnezeu a binevoit să mă despartă de neamul meu şi să mă călăuzească spre împărăţia Fiului Său, Iisus Hristos, am lăsat religia musulmană născocită de oameni şi am urmat Adevărul descoperit de Dumnezeu. Nu ascund, aşadar, că acum sunt creştin. Cred în singurul Dumnezeu adevărat, Cel în Treime, şi m-am botezat în numele Lui.
– Dar e cu putinţă să crezi în prostiile creştinilor? i-a spus judecătorul. Dacă sărăcia în care te afli te-a făcut să-i urmezi, îţi făgăduiesc că-ţi voi da mult mai multe comori decât ar fi aceia în stare să-ţi ofere şi cinstiri înalte.
– „Piară banii tăi, şi tu împreună cu ei!“, a răspuns Abo, folosind cuvintele apostolului Petru. Iar cinstiri de la oameni nu cer, pentru că nădăjduiesc că Hristos mă va cinsti în ceruri cu cununa mântuirii şi cu slavă veşnică.
După acest răspuns nesocotitor al Sfântului, judecătorul a poruncit să fie întemniţat. Era luni, 27 decembrie, praznicul pomenirii Întâiului Mucenic Ştefan.

În temniţă

Liniştit şi vesel, mucenicul cel iubitor de Hristos a fost dus în întunecata temniţă.
– Îţi mulţumesc, Dumnezeul şi Mântuitorul meu, Iisuse Hristoase, zicea în gândul lui, că m-ai învrednicit să fiu întemniţat pentru Sfântul Tău Nume.
Zilele şi nopţile şi le petrecea postind, vorbind în taină cu Domnul cel preaiubit de el şi mângâindu-i pe ceilalţi deţinuţi.
Temnicerii şi denunţătorii lui veneau deseori şi se străduiau să-l întoarcă la credinţa musulmană.
Unii îl luau cu binişorul:
– Fie-ţi milă, frate, de tinereţile tale. Dacă nu te vei întoarce la credinţa noastră, judecătorul te va condamna la moarte. Nu-ţi face atâta rău ţie însuţi, căci ne vei umple de tristeţe.
Alţii îl înjurau şi-l ameninţau:
– Tu crezi, ticălosule, că te va ajuta Hristosul tău? Hotărăşte-te: nimeni nu te poate scăpa din mâinile noastre! Te va aştepta moarte grea dacă nu-ţi schimbi părerile.
Abo tăcea. Mintea îi era neîntrerupt dedicată rugăciunii. În cele din urmă, văzând că stăruiau, le-a zis:
– Nu-mi mai spuneţi nimic, pentru că nu vă mai ascult, ca şi cum aş fi surd, şi nu-mi voi deschide gura, ca şi cum aş fi mut. Plecaţi de lângă mine, pângăritorilor, căci vreau să rămân singur cu Dumnezeul meu!
De atunci nu le-a mai vorbit.
Au trecut încă nouă zile. În această perioadă sfântul a slăbit la trup şi s-a întărit sufleteşte prin post desăvârşit şi priveghere necontenită.
În ziua a noua, ajunul Arătării Domnului, le-a spus creştinilor care se aflau împreună cu el în temniţă:
– Peste trei zile voi pleca la cele veşnice. Domnul m-a înştiinţat printr-un înger al Său că voi mucenici pentru numele Lui. Rugaţi-vă să rămân credincios credinţei mele şi să primesc cu vrednicie de la Hristos cununa muceniciei.
Noaptea şi-a petrecut-o în picioare, citind psalmi la lumina lumânării.
Erau zorile zilei de 6 ianuarie 790.
– Ziua de astăzi, le-a spus iarăşi sfântul creştinilor închişi, ne aminteşte de două biruinţe ale Domnului nostru

asupra duhurilor viclene. Astăzi, aşadar, Hristos S-a botezat în Iordan, zdrobind capetele diavolilor spurcaţi care se cuibăreau în apele râului. De asemenea astăzi, vineri, a fost răstignit pe Golgota, biruindu-l prin moartea Lui pe diavolul cel ce urăşte binele. Mare este deci pentru toţi ziua de astăzi. Dar încă şi mai mare este pentru mine. Fiindcă mă voi boteza şi eu din nou, nu în apă, ci în sângele meu. Pentru că trebuie să-l birui, cu ajutorul Atotputernicului Dumnezeu, pe vrăjmaşul mântuirii noastre.

Pregătirea pentru mucenicie

A cerut apă şi ulei. Cu apa şi-a spălat faţa, iar cu uleiul şi-a uns capul, zicând:
– Odată făceam mir şi uleiuri aromate. Astăzi mă ung pentru ultima oară cu ulei, pregătindu-mi trupul pentru înmormântare şi strig cu dorire, cum m-a învăţat înţeleptul Solomon: Mireasma mirului Tău e mai presus de orice mireasmă, Hristoase al meu!
După aceea a rugat să i se aducă un preot, pentru a se împărtăşi. Şi a fost chemat un preot evlavios, care a venit în temniţă la ceasurile trei după amiază, aducând Preacuratele Taine.
– Îţi mulţumesc, Doamne Iisuse Hristoase! a strigat sfântul îndată ce s-a împărtăşit. Îţi mulţumesc că m-ai învrednicit să gust Trupul Tău de viaţă făcător şi cinstitul Tău Sânge, primind de la Tine bucurie, mângâiere şi putere. Până în ceasul mucenicei mele nu voi gusta altă mâncare, de vreme ce te am pe Tine înlăuntrul meu. Ştiu să n-o să mă părăseşti. Vei rămâne împreună cu mine.
Au trecut încă două zile. Duminică dimineaţa au venit slujbaşii judecătorului. După ce l-au legat cu lanţuri la mâini şi la picioare, l-au luat şi au plecat.
– Să vă rugaţi pentru mine! le-a strigat creştinilor în timp ce se depărta. Nu mă veţi mai vedea în lumea aceasta deşartă!

Condamnarea la moarte

L-au târât legat în lanţuri pe drumurile oraşului, râzând de el şi batjocorindu-l. Creştinii aflaţi de faţă vărsau lacrimi de tristeţe şi durere.
– Nu plângeţi pentru mine, le spunea. Dimpotrivă, să vă bucuraţi, pentru că merg la Domnul meu. Rămâneţi cu bine! Pacea lui Dumnezeu să fie cu voi!
Până ce a ajuns în faţa judecătorului, a rostit Psalmul 118: Fericiţi cei fără prihană în cale… La urmă a adăugat cuvintele tâlharul ce s-a pocăit: Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni în împărăţia Ta.
Intrând în sala de judecată, şi-a făcut cu îndrăzneală semnul crucii.
– Ce-ai hotărât, Abo? l-a întrebat scurt judecătorul.
– Creştin sunt şi creştin voi rămâne, a răspuns cu statornicie sfântul.
– Deci n-ai de gând să laşi la o parte nebunia şi prostia ta?
– Nebuni şi fără de minte sunt cei care nu-L urmează pe Hristos.
– Ai grijă ce spui! Vorbele tale te vor osândi la moarte.
– Nu mi-e teamă de moarte, căci ea îmi va aduce viaţa veşnică. Fă repede ceea ce ai de făcut, pentru că nu ascult cuvintele tale. Mintea şi inima mea se află în cer, lângă Hristosul şi Dumnezeul meu.
– Dar ce lucru aşa bun ai găsit la Hristos, încât nu-ţi pare rău nici de viaţa ta?
– Ca să înţelegi ce lucru bun am găsit la Hristos, trebuie să crezi în Acesta şi să te botezi. Te îndemn, aşadar, să faci asta.
Judecătorul s-a făcut roşu de furie.
– Luaţi-l! a strigat. Luaţi-l şi tăiaţi-i capul!

Sfârşit mucenicesc

L-au scos afară din judecătorie. Acolo i-au scos lanţurile de la mâini şi picioare.
Şi-a scos singur hainele, şi-a făcut semnul crucii şi a şoptit:
– Te slăvesc şi Îţi mulţumesc, Preasfântă Treime, pentru că mă învredniceşti să am un sfârşit mucenicesc.
Faţa i s-a luminat de bucurie şi curaj.
A îngenuncheat, şi-a încrucişat mâinile la spate şi şi-a plecat capul.

Călăul l-a lovit de trei ori cu muchia săbiei, sperând că-l va speria şi-l va face să se lepede de Hristos. Dar Sfântul a rămas neclintit, răbdând loviturile cu tăcere vitejească.
În cele din urmă, a patra oară, călăul l-a lovit cu ascuţişul săbiei şi i-a tăiat capul. Astfel, fericitul Abo şi-a încredinţat sufletul în mâinile Domnului. Era ziua de 8 ianuarie 790. La această dată în fiecare an se prăznuieşte pomenirea lui.

Arderea mucenicescului trup

Vrăjmaşii Domnului, văzând cu câtă credinţă şi nădejde în suflet a primit moartea atletul lui Dumnezeu, s-au simţit ruşinaţi şi umiliţi. Vrând, aşadar, să se răzbune pe el chiar şi mort, au mers la judecător şi i-au spus:
– După cum se ştie, creştinii obişnuiesc să fure trupurile celor care au murit pentru Hristos şi să le cinstească deosebit de mult. Şi spun că trupurile acestea fac minuni. Hainele şi părul mucenicilor lor sunt împărţite, pentru că se zice că tămăduiesc bolnavii. Cu astfel de rătăciri îi amăgesc pe mulţi naivi. De aceea, te rugăm, dă-ne trupul lui Abo. După ce-l vom arde, vom împrăştia cenuşa în aer. În felul acesta vom evita orice amăgire a creştinilor.
– Luaţi trupul şi faceţi ce vreţi cu el, le-a răspuns judecătorul.
Au ridicat, aşadar, trupul mucenicului şi l-au băgat într-un sac, împreună cu hainele lui. Au pus acolo chiar şi pământul udat de sângele său. În felul acesta n-a rămas nimic care să poată fi luat de creştini. După aceea au urcat sacul într-un car şi l-au dus afară din Tbilisi, în regiunea Sagodebeli (care înseamnă locul plângerii), unde se află cimitirul oraşului. Au aprins un foc mare şi au aruncat sacul cu trupul mucenicului, după ce turnaseră ulei pe el. Oasele, care n-au ars, le-au aruncat de pe un pod, care astăzi se numeşte Podul Mucenicului, în râul Kir.

Minuni şi semne

Atâta timp cât trupul a ars, musulmanii n-au lăsat pe nici un creştin să se apropie de foc. Însă îndată ce arderea s-a săvârşit, mulţi creştini s-au adunat acolo. Bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni, bolnavi şi neputincioşi veneau cu evlavie, aducând lumânări şi tămâie. Slăvindu-L pe Dumnezeu şi cerând mijlocirile robului Său, Abo, luau ca binecuvântare puţin pământ din locul unde avusese loc arderea. Mulţi bolnavi cu credinţă puternică şi-au regăsit sănătatea cu pământul acela.
De altfel, Atotputernicul Dumnezeu a vădit făţiş cinstirea veşnică a lui Abo, printr-un semn minunat. În aceeaşi zi, la un ceas după miezul nopţii, o stea trimisă de Dumnezeu a stat exact deasupra acelui loc unde arsese trupul mucenicului. A rămas acolo vreme de două ore, strălucind cu lumina ei peste întregul Tbilisi.
Creştinii şi musulmanii au privit cu toţii cu teamă ciudatul fenomen. Desigur, unii din slujbaşii judecătorului au vrut să meargă până acolo ca să cerceteze de aproape steaua. Însă nu s-au putut apropia pentru că îi împiedica atât lumina orbitoare cât şi cumplita lor frică.
În noaptea următoare, iarăşi, din apele Kirului, de sub podul unde au fost aruncate oasele sfântului, a ieşit un stâlp luminos care se înălţa până la cer şi lumina întreaga regiune dimprejur.
Prin toate semnele acestea Domnul a binevoit să arate puterea Lui dar şi adevărul cuvintelor Sale: Dacă-Mi slujeşte cineva, Tatăl Meu îl va cinsti (Ioan 12, 26).

XI. SFÂNTUL GRIGORIE HANGELI

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Primii ani

Sfântul Grigorie Hangeli s-a născut în anul 759 la Kartala, din părinţi nobili şi evlavioşi. Încă de mic a fost luat la palat de soţia domnitorului Nerses, care era mătuşa lui şi care l-a crescut cu deosebită grijă.
Chiar din primii ani s-a arătat nespus de cucernic şi foarte inteligent. Din manifestările şi purtarea sa, părinţii lui au înţeles că era „vas ales“ al Domnului.
Vin şi carne nu voia să guste. Viclenie şi răutate nu cunoştea. Jocurile copilăreşti nu-i plăceau. Era numit „pustnic“, pentru că prefera liniştea şi izolarea în locul întâlnirilor cu oamenii şi discuţiilor.

Datorită inteligenţei şi sârguinţei cu care era înzestrat, curând a învăţat să citească şi să scrie în multe limbi. A studiat toate scrierile Sfinţilor Părinţi care erau traduse în limba georgiană şi a învăţat pe de rost atât Psalmii lui David, cât şi multe texte de cult. S-a dedicat şi studiului lucrărilor înţelepţilor şi filosofilor lumii, luând din ele tot ce era bun şi îndepărtând tot ce era rău.

Hirotonia

Când a crescut, Grigorie a devenit frumos şi zvelt, însă totodată şi cuminte, cuviincios, virtuos, plin de Duh Sfânt şi de credinţă (Fapte 11, 24).
Buna sa mamă şi toţi cei care îl cunoşteau doreau să-l vadă preot. Cu toate acestea, el nu voia să se hirotonească, având în vedere atât valoarea preoţiei cât şi vârsta sa tânără. Prinţii se străduiau să-i stingă îndoielile prin cuvinte ca acestea:
– Nu vârsta este cea care-i dă vrednicie unui om, ci înţelepciunea şi virtutea. Eşti înzestrat cu maturitate duhovnicească şi cu multe alte harisme. Toate le datorezi Domnului. Eşti dator, deci, să le foloseşti spre slava Lui şi pentru poporul Său. Acela este Cel care te cheamă să-i devii slujitor, nu noi. De aceea fă ascultare şi nu-L întrista…
Prin multe asemenea vorbe l-au convins. Astfel, binecuvântatul Grigorie a fost hirotonit preot. Mulţime de lume a fost de faţă la hirotonia sa şi a primit din mâinile lui Preacuratele Taine. Toţi L-au slăvit pe Dumnezeu, plini de bucurie şi mulţumire.

La Opiza

Însă n-a trecut vreme multă şi tânărul cleric a fost războit cu sălbăticie de diavolul desfrânării. Simţind o chinuitoare ardere trupească, a hotărât să plece pe ascuns în alt ţinut, îndepărtat şi pustiu, unde avea să trăiască viaţa monahală.
Planul acesta l-a descoperit doar la trei prieteni credincioşi ai lui, iubitori de Dumnezeu şi virtuoşi ca şi el, şi le-a cerut să-l urmeze. Aceştia erau vărul său Sava, viitor episcop al Ishanului, Teodor, mai târziu întemeietor al mănăstirii Nedzvi, şi Hristofor, mai târziu întemeietor al mănăstirii Kuiriketi. Înflăcăraţi şi ei de iubirea dumnezeiască, au primit neşovăielnic să-l însoţească pe sfânt în călătoria lui şi să intre în tagma îngerească.
Au plecat, aşadar, bucuroşi spre Opiza, unde exista o mică mănăstire a Sfântului Înaintemergător Ioan şi care-l avea egumen pe părintele Gheorghe. Acolo cei patru au rămas doi ani.
Dar Grigorie tânjea după viaţa de pustnicie. Deseori vizita pustnici care se nevoiau în locuri îndepărtate. Le admira trăirea, râvnea la nevoinţele acestora, primea cu bucurie poveţele lor. Unul l-a învăţat privegherea şi rugăciunea, altul – iubirea şi nemânierea, altul – nerăutatea şi blândeţea, altul – înfrânarea şi asprele osteneli, altul – tăcerea şi postul.

Întemeierea Hangei

În vremea aceea trăia la Hangea, în regiunea Klarzeta, un pustnic bătrân şi evlavios, pe nume Hvedie.
Într-o zi, acel om sfânt a avut o vedere dumnezeiască: în locul unde este zidită astăzi biserica din Hangea a apărut un nor luminos în formă de biserică. O mireasmă nespusă a umplut locul şi totodată o voce s-a auzit zicând:
– Robul lui Dumnezeu Grigorie va ridica aici mănăstire, de unde ca o mireasmă bine mirositoare rugăciunile ucenicilor săi vor urca până la ceruri!
Îndată vocea s-a stins şi norul a dispărut. Inima lui Hvedie s-a umplut de o bucurie negrăită. De atunci pustnicul aştepta cu credinţă împlinirea proorocirii dumnezeieşti.
Peste puţină vreme, fericitul Grigorie, călăuzit de Sfântul Duh, l-a vizitat. După ce s-au sărutat frăţeşte şi s-au rugat la Domnul, Hvedie i-a povestit vederea sa lui Grigorie şi i-a arătat locul unde apăruse norul. Sfântul a fost fermecat de frumuseţea şi liniştea ţinutului.
– Voi merge la Opiza, a zis, şi dacă este voia lui Dumnezeu mă voi întoarce curând cu tovarăşii mei, care se află acolo.
Egumenul Gheorghe, care avusese şi el o vedere dumnezeiască, le-a dat cu bunăvoinţă celor patru părinţi

binecuvântare de a pleca din mănăstire.
Au venit, aşadar, la Hangea şi au început imediat să construiască sălaşul monahal: mici chilii, trapeză şi biserică de lemn.
Curând au început să vină alături de ei şi alţi fraţi, iubitori de linişte şi rugăciune. Zi de zi numărul asceţilor creştea.
Între timp a sosit ceasul adormirii părintelui Hvedie. Toţi părinţii s-au adunat lângă el.
– Binecuvântează-ne, cinstite părinte, l-a rugat Sfântul Grigorie, acum, la plecarea spre lăcaşurile cereşti.
– Dumnezeul iubirii, al păcii şi al milostivirii să fie mereu împreună cu voi, i-a binecuvântat el. Rugaţi-vă şi voi pentru mine, fraţilor. Rugaţi-vă să dau răspuns bun la înfricoşătoarea judecată a lui Hristos.
A închis ochii şi a adormit în pace. Părinţii l-au înmormântat cu evlavie şi l-au condus la mormânt cu cântări sfinte.

Trăirea ascetică

La Hangea, fraţii trăiau foarte ascetic. În chiliile lor aveau doar un pat mic, un scăunel şi un vas. Mâncarea lor zilnică era foarte puţină, atâta cât trebuia ca să trăiască, şi aceea de obicei foarte sărăcăcioasă: varză uscată, pâine şi apă. În afara mesei de obşte nu mâncau niciodată. Vin nu beau. Focul nu-l aprindeau, oricât de frig ar fi fost. Noaptea şi-o petreceau în rugăciune – dormeau foarte puţin –, iar ziua se îndeletniceau cu lucrul, cu studiul şi cu psalmodia.

Bunăvoinţa împăratului

Împărat al Georgiei era atunci iubitorul de Hristos Asot, urmaş al dinastiei Bagratidilor. Evlaviosul şi virtuosul său curtean, Gavriil Dapansuli, închinător neobosit la mănăstiri, l-a înştiinţat despre Sfântul Grigorie şi despre obştea sa. Atât de mare era entuziasmul şi bucuria lui Gavriil când vorbea despre ascetul din Hangea, încât Asot a dorit să-l cunoască. Aşadar, printr-un ofiţer din garda sa, i-a trimis Sfântului o epistolă prin care îl invita la palat.
Fericitul Grigorie a răspuns cu simplitate invitaţiei împăratului, care l-a primit cu mult respect.
– Împăraţilor lui Israel, a spus, Dumnezeu le-a trimis prooroci şi judecători pentru a-i călăuzi pe calea evlaviei şi slavei. Acum te-au trimis în ţara mea pe tine, sfinţite părinte, spre a cinsti poporul nostru iubitor de Dumnezeu şi pentru a deveni mijlocitor al nostru la Hristos.
În loc de alt răspuns, Sfântul i-a dat următoarea binecuvântare:
– Preacucernice împărate, Dumnezeu să-ţi dăruiască virtuţile şi strălucirea marelui David. Tu şi urmaşii tăi nicicând să nu plecaţi din acest pământ binecuvântat. Să rămâneţi mereu pe tronul împărătesc al ţării noastre ca nişte stânci neclintite, îngrijindu-vă de bunăstarea poporului vostru. Amin.
După aceea a luat cuvântul ofiţerul care-i înmânase sfântului epistola împărătească. După ce a făcut o minunată descriere a Hangei, adăugă:
– Ţinutul are o climă deosebită, căci este mângâiat de soare şi ferit de vânturi. În apropiere se află un izvor nesecat, cu apă limpede ca şi cristalul. Pădurea este mare şi copacii dau multe roade sălbatice, dar ogoare pentru însămânţat nu există. Pe stâncile acelea uscate nici iarba nu creşte.
Când a auzit acestea, împăratul a dăruit mănăstirii terenuri care puteau fi cultivate. De atunci îşi arăta în toate chipurile bunăvoinţa lui către sfânt şi către obştea din Hangea. Dar şi fiii săi – Adarnase, Bagrat şi Guaram – se îngrijeau cu dărnicie de nevoile mănăstirii.

Căderea în păcat a împăratului

Asot s-a dovedit cârmuitor bun şi cinstit. Puterea lui s-a întins peste multe regiuni. La Artanuzi a construit un palat în care a trăit fericit cu familia lui, împărăteasa şi fiii săi, vreme de mulţi ani.
Dar vai şi amar! Cel ce şi-a petrecut tinereţile în evlavie şi cuminţenie a fost amăgit de diavolul desfrânării acum, la bătrâneţe. S-a îndrăgostit nebuneşte de o femeie cu mult mai tânără decât el şi a aşezat-o în palat, laolaltă cu soţia şi copiii săi, păcătuind cu ea aproape făţiş.
Sfântul Grigorie a fost înştiinţat de această faptă şi s-a întristat mult. N-a şovăit să-l viziteze pe împărat şi să-l

cerceteze sever pentru desfrânarea lui.
Asot şi-a plecat ruşinat capul şi a promis s-o alunge pe femeie. Însă fiind înrobit de patima sa, n-a găsit puterea să-şi respecte făgăduiala.
Aşadar într-o zi, Sfântul, aflând că împăratul plecase într-o regiune îndepărtată a ţării, s-a dus cu câţiva fraţi la Artanuzi. Se înserase deja când au ajuns la palat. A trimis îndată pe unul din însoţitorii lui s-o găsească pe femeia desfrânată şi să-i ceară mâncare. Aceea le-a oferit cu bunăvoinţă hrană din abundenţă.
Când s-au ivit zorile, a înştiinţat-o prin acelaşi frate că vrea să o întâlnească. Luând cu ea două slujnice, a coborât şi a cerut binecuvântarea sfântului.
– Stai departe! i-a poruncit acela cu asprime.
Fraţii şi slujnicele au încremenit. Înspăimântaţi, s-au depărtat păşind înapoi.
– Mizerabilo! i-a zis atunci sfântul femeii. De ce ai intrat prin fărădelege între soţii legiuiţi? De ce l-ai aruncat în groapa păcatului pe împărat, ducându-l astfel la pieire atât pe el cât şi pe tine?…
– Omule al lui Dumnezeu! a răspuns ea izbucnind în lacrimi. Cuvintele tale mă ard! Află însă că nu sunt eu stăpână pe trupul meu. Împăratul mă ţine închisă în palat pentru a-şi satisface patima trupească. Nu mai ştiu ce să fac. Să fug? Oriunde aş merge mă va găsi. Sunt deznădăjduită…
Suspinele femeii i-au înmuiat inima sfântului, care şi-a preschimbat asprimea în blândeţe.
– Fiica mea, i-a zis părinteşte, ascultă-mă! Dacă faci ceea ce-ţi voi spune, te încredinţez că Domnul te va ierta.
– Sunt în mâinile tale, părinte! a strigat ea. Izbăveşte sufletul meu!
Atunci a binecuvântat-o şi i-a dat un cordon de la încălţămintea lui.
– Încinge-te cu acest cordon peste mijloc, fiica mea, şi vino cu mine. Te voi conduce în mănăstirea Mere şi te voi încredinţa egumenei Fevronia. Vei rămâne acolo până ce, cu harul lui Dumnezeu, împăratul se va potoli.
Femeia, după ce le-a poruncit slujnicelor să se întoarcă la palat, l-a urmat cu bucurie pe sfânt.
Egumena Fevronia a primit-o cu multă iubire şi bunătate.
– Măicuţă, i-a spus sfântul, sufletul ei este tulburat. Ai grijă de ea ca de fiica ta şi păzeşte-o de Asot.
– Hristos îi va purta de grijă roabei Sale, a răspuns aceea cu smerenie.
Între timp împăratul s-a întors la palat şi a căutat-o pe ibovnica sa. Negăsind-o nicăieri, şi-a ieşit din fire. Şi-a chemat imediat toate slugile şi a început să le cerceteze cu ameninţări. Desigur, cele două slujnice, înfricoşate, i-au spus fără întârziere ce se întâmplase.
Fără a mai trage de timp a pornit spre Mere. În faţa egumenei a stat cu evlavie prefăcută.
– Ştiţi de ce am venit la mănăstirea voastră? a întrebat-o.
– Domnul ştie, i-a răspuns ea scurt.
– Iată, am venit pentru că părintele Grigorie, după câte se pare, a adus-o aici pe responsabila treburilor economice ale palatului nostru. Ei îi încredinţasem administrarea averii noastre. Am constatat însă că ne lipseşte o sumă importantă de bani. Trebuie, deci, să vină la palat să lămurim lucrurile, iar apoi se poate întoarce aici sau poate merge oriunde doreşte.
Maica Fevronia l-a privit în ochi şi a rostit rar acest stih din Sfânta Scriptură:
– Nedrepţii nu vor moşteni Împărăţia lui Hristos… Mânia lui Dumnezeu vine peste toţi fiii neascultării.
Cuvintele apostolului Pavel au căzut ca trăznetul asupra împăratului, care a rămas pentru un timp nemişcat şi tăcut, cu capul plecat de ruşine. În el se petrecuse un cutremur. Pentru prima oară a simţit cât de greu păcătuise.
– Fericit cel care nu mai este în viaţă, a şoptit, în timp ce se ridica să plece tulburat, schimbat, umilit…
Egumena, văzându-l într-o asemenea stare, i-a spus:
– Rămâi puţin, împărate, să te odihneşti, l-a rugat.
Dar Asot n-a ascultat-o.
– Roagă-te pentru mine.
Doar asta a spus, în vreme ce se depărta cu paşi rari, paşi care-l călăuzeau spre familia lui şi spre pocăinţă.

La Constantinopol

Obştea din Hangea sporise la număr şi se maturizase duhovniceşte. Astfel, Sfântul Grigorie s-a gândit că era timpul să fie rânduit un tipic care să stabilească programul slujbelor. A hotărât, aşadar, să călătorească chiar el până la Constantinopol, vestita capitală a imperiului bizantin, să viziteze mănăstirile şi să cunoască îndeaproape modul de viaţă al monahilor de acolo. Totodată a cerut de la un creştin pe care-l cunoştea şi care pleca atunci într-un pelerinaj la Locurile Sfinte să copieze şi să-i aducă tipicul faimoasei Lavre a Sfântului Sava.

Aşadar, după ce a lăsat un frate experimentat şi virtuos să-l înlocuiască la conducerea obştii, a plecat spre capitală împreună cu vărul său Sava şi cu un ucenic de-al lui.
Călătoria lor s-a desfăşurat cu bine. S-au închinat la multe sfinte moaşte şi au adunat experienţe bogate din viaţa monahală a Asiei Mici şi a Traciei Răsăritene. Slăvindu-L şi mulţumindu-I lui Dumnezeu, au plecat pe drumul de întoarcere.
Ajungând la Tao, au fost înştiinţaţi că împăratul Asot fusese ucis şi că al doilea fiu moştenitor al Bagratului l-a succedat cu îngăduinţa celor doi fraţi ai lui, primul născut Adarnase şi fiul cel mic, Guaram.
Puţin mai târziu s-a întors şi pelerinul care fusese la Locurile Sfinte, aducând o copie a tipicului mănăstirii Sfântul Sava. Sfântul Grigorie, ţinând cont atât de regulile acestui tipic, cât şi de sfaturile pe care le-a adunat în timpul călătoriei sale, a alcătuit un tipic al mănăstirii Hangea. Tipicul acesta a fost pus în practică încet-încet în toate mănăstirile Bisericii din Georgia.

Episcopul cel nevrednic

Alături de ucenicii credincioşi ai lui Hristos se afla şi un trădător, Iuda. Între păstorii vrednici ai Georgiei se afla şi unul nevrednic, Ţkir, episcopul Adsiei. Om viclean şi ambiţios, a reuşit să urce pe scaunul episcopal cu ajutorul cârmuitorilor lumeşti.
Pentru purtarea lui necuviincioasă, care sminetea poporul, primea mereu sfaturile, iar uneori şi mustrările, nu numai ale altor episcopi, dar şi ale pustnicilor din Klarzeta, îndeosebi ale Sfântului Grigorie.
Cu toate acestea, Ţkir rămânea neîndreptat. Şi îl vedea, desigur, cu ochi răi pe sfânt din pricină că îl mustra. Şi ce-a făcut netemătorul de Dumnezeu? A pus un răufăcător, arcaş iscusit, să-l ucidă, dându-i ca răsplată cinci capre şi douăzeci şi cinci de măsuri de mei.
Răufăcătorul a strâns informaţii despre viaţa zilnică şi despre mişcările sfântului. Şi într-o după amiază, în vreme ce acela se întorcea de pe ogoarele mănăstirii, l-a aşteptat undeva ascuns în pădurea Hangealei. Când l-a văzut că se apropie, şi-a încordat arcul. Însă atunci a văzut o privelişte ciudată: deasupra sfântului se înălţa un stâlp de foc, care urca până la cer, iar pe cap îi strălucea o cruce de aur! În aceeaşi clipă, arcul i-a picat din mână, iar el a căzut la pământ. Toate mădularele i-au paralizat dintr-o dată.
Sfântul s-a apropiat de el netulburat.
– Sărmane! i-a zis. De ce nu împlineşti porunca celui care te-a trimis? Aşadar viaţa unui om valorează cât cinci capre şi douăzeci şi cinci de măsuri de mei?
Tremurând şi plângând, răufăcătorul l-a implorat:
– Omule al lui Dumnezeu, milostiveşte-te de mine şi mă iartă!
Grigorie cel neiubitor de răutate l-a iertat îndată şi l-a însemnat cu semnul crucii, dându-i din nou sănătatea.
– Mergi în pace şi săvârşeşte binele, ca să nu păţeşti mai rău, l-a povăţuit în timp ce îşi lua rămas bun de la el.
Ţkir a turbat de mânie aflând că mustrătorul fărădelegilor sale n-a murit. A făcut, deci, o înţelegere cu o întreagă ceată de răufăcători, care au primit să distrugă mănăstirea Hangea în schimbul unei răsplăţi foarte mari. Când aceia au plecat să-şi ducă la îndeplinire nelegiuitul lor scop, Ţkir pleca şi el la Ikorta. Acolo avea ascunşi bani şi aur, de care acum avea trebuinţă pentru înţelegerea satanică pe care o făcuse.
Însă în întunecimea lui sufletească uitase că dinte rău şi picior şovăitor este cel fără de credinţă în vreme de nevoie (Pilde 25, 19). Intervenţia la timp a lui Dumnezeu, care destramă planurile celor vicleni (Iov 5, 12), a izbăvit mănăstirea. Sosind la Ikorta, Ţkir a căzut la pământ mort!
Un preot care-l însoţea, cunoscând planurile sale, a trimis imediat la Hangea un bărbat iute de picior, care a ajuns înainte ca răufăcătorii să-şi înceapă lucrarea lor distrugătoare.
– Opriţi-vă! le-a strigat. Ţkir a murit…
La aflarea acelei veşti neaşteptate, lucrarea criminală a fost zădărnicită. Ceata, pierzând pe cel care avea să-i plătească, s-a întors la Adsi fără a face nici o vătămare sfântului aşezământ şi turmei din Hangea.

Sfârşit cuvios

Fericitul Grigorie, lucrătorul virtuţii şi făptuitorul voii lui Dumnezeu, a ajuns la adânci bătrâneţi. Împlinise 102 ani, dar cu toate acestea nici chipul său nu-şi pierduse vioiciunea, nici vederea nu-i slăbise. Ager şi sănătos, în deplinătatea puterilor sufleteşti şi trupeşti, iubea mult nu numai rugăciunea şi postul, dar şi rucodelia. Deseori le

amintea ucenicilor săi cuvintele Apostolului: Dacă cineva nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce (II Tesaloniceni 3, 10).
Între timp, întemeiase în toată țara multe mănăstiri, în care aşezase ca egumeni pe cei mai ostenitori şi virtuoşi ucenici de-ai lui. Pe toți îi călăuzea cu înțelepciune, îi povățuia cu discernământ, îi învăța cu luminare dumnezeiască, îi ajuta cu bogata lui experiență să înfrunte serioasele lor probleme duhovniceşti.
Iar când a sosit ziua adormirii sale, cu puțin înainte de a părăsi lumea cea deşartă, i-a chemat pe frați aproape şi le-a spus:
– Fiii mei, să păziți poruncile lui Dumnezeu şi povețele pe care vi le-am dat pentru mântuirea voastră. Dacă aflu îndrăzneală la Hristos, harul Său vă va vizita deseori şi în lumea aceasta şi în cealaltă. Să mă pomeniți în rugăciunile voastre. Peste puțin ne vom despărți, nădăjduiesc pentru scurtă vreme. Mă rog să ne întâlnim iarăşi cu toții în împărăția cerească. Preamilostive Dumnezeule, primeşte sufletul meu!…
Rostind acele cuvinte, chipul i se scălda în lumină dumnezeiască şi strălucea atât de tare, încât frații nu puteau să-l privească. Şi-a ridicat mâna şi a făcut semnul crucii peste mănăstire. Apoi a şoptit ultima lui rugăciune pământească:
– Doamne! Tu, Mântuitorul nostru, Cel ce Te-ai răstignit şi ai înviat, Atotputernice Dumnezeu, izbăveşte-i pe ucenicii mei şi pe tot poporul Tău credincios de cursele diavolului. Ocroteşte-i pe toți cei care nădăjduiesc în Tine. Dăruieşte-mi şi mie, nevrednicului Tău rob, viața veşnică în împărăția Ta.
Astfel şi-a încredințat cu pace sufletul său Domnului. Era ziua de 6 octombrie a anului 861. În această zi în fiecare an Biserica prăznuieşte pomenirea lui.

XII. SFÂNTUL MUCENIC GOBRON ŞI CEI O SUTĂ TREIZECI ŞI TREI DE MUCENICI

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Foc şi sabie

În prima jumătate a secolului al X-lea emirul Adribezanului, Abul Kasim, împlinind o poruncă a cotropitorului Persiei şi al întregului Răsărit, Mutafi, s-a ridicat cu câteva mii de soldați arabi împotriva lui Bug, un general turc însetat de sânge.
Abul Kasim a atacat mai întâi Armenia. După ce a pustiit capitala odinioară faimoasă a Dvinului, a distrus întreaga țară.
Împăratul Armeniei, Subat, n-a putut opune rezistență. Astfel, dându-şi seama că nu-l va putea înfrunta pe duşman, s-a refugiat în munții Abhaziei.
Emirul a trecut în Albania20 (Albania s-a numit din epoca veche până în cea medievală o țară din Caucazii Răsăriteni, care se afla între Armenia, Georgia şi Marea Caspică.), a pustiit Kartala şi a ajuns la Tbilisi, care era condus de Geafar, fiul lui Ali. Din Tbilisi, intrând în Kaheta, i-a trecut pe toți prin foc şi sabie. La urmă, după ce a jefuit şi ars satele şi oraşele din regiunile Geavahedi şi Samțhe, a ajuns la fortăreața Kvelisțihe, unde se aflau căpeteniile Kahetei. Unul dintre ei era şi fericitul Gobron21 (Numele Gobron provine din cuvântul arab arhaic ghiubrut, care înseamnă roman puternic şi în general viteaz, curajos.). Gobron, care la botez primise numele Mihail, încă din anii tinereții se distingea prin curajul, bărbăția şi puterea sa.

Asediul şi cucerirea

Arabii au asediat fortăreața. Întreaga regiune înconjurătoare s-a albit de corturile lor, de parcă ar fi fost acoperită cu zăpadă.
Atacul n-a întârziat. Şi a fost sălbatic. Dar şi apărarea fortăreței georgienilor era puternică. Soarele se întunecase de săgeți şi de sulițe, aruncate din ambele părți. Pentru prima oară mahomedanii întâlneau o rezistență atât de vitează. Cu toate acestea, nu numai că n-au încetat asediul, dar au şi înmulțit atacurile.
Morți erau mulți, atât arabi cât şi georgieni. Cadavrele putrezeau neîngropate în jurul zidurilor şi duhoarea lor făcea atmosfera înăbuşitoare.
În cele din urmă, după un asediu de douăzeci şi opt de zile, duşmanii au reuşit să intre în fortăreață, dărâmând zidul printr-un loc nepăzit. Fericitul Gobron, cu soldații care rămăseseră, s-au aruncat ca leii asupra lor, i-au pus pe fugă şi i-au izgonit la mare depărtare. Cu toate acestea, atât marele războinic cât şi ceilalți ostaşi şi-au dat seama că de-acum rezistența lor este zadarnică. Puțini luptători rămăseseră vii. În întăriri nu puteau spera. Au

trimis, aşadar, sol la Abul Kasim şi i-au propus oprirea luptei.
– Dumnezeu ți-a dat puterea să ne învingi, i-a transmis. De aceea cerem pace.
Emirul a acceptat propunerea lor şi s-au înțeles să facă armistițiu. Astfel, binecredincioşii georgieni au lăsat armele din mâini, nebănuind ce avea să se întâmple. Pentru că mahomedanii cei vicleni, călcând înțelegerea, s-au aruncat sălbatic şi pe neaşteptate asupra fortăreței, au junghiat mulți luptători, iar pe ceilalți, pe Gobron şi pe cei o sută treizeci şi trei de soldați, i-au luat prizonieri.
În strigăte de triumf, i-au dus pe prizonieri în tabăra lor. Emirul, care auzise de vitejia deosebită a lui Gobron, a dat ordin să fie aspru supravegheat.

Amenințări şi promisiuni

Împăratul Adarnase al II-lea s-a străduit să-i răscumpere pe prizonieri. Însă cu toate că au oferit foarte mulți bani arabilor, n-a reuşit să-i elibereze. Necredincioşii voiau cu orice preț să-i facă musulmani pe vitejii luptători ai lui Hristos, şi îndeosebi pe Gobron. În îndemnurilor lor în legătură cu asta, acela răspundea cu statornicie:
– Nu numai că nu-mi voi schimba credința, dar sunt gata să şi mor pentru Domnul meu, adevăratul Dumnezeu, căci şi El a primit să moară pentru mântuirea mea.
Între timp, înaintarea armatelor arabe continua nestingherită. Pe oriunde treceau împrăştiau moarte şi jale. Sângele creştinilor curgea în şuvoaie în toate colțurile Georgiei. Era o perioadă înfricoşătoare pentru mult pătimitoarea țară.
Sfântul mucenic mergea în urma armatei cotropitorilor legat, până ce au ajuns în oraşul Talini din regiunea Trialsti. Acolo a fost dus în fața emirului.
Cârmuitorul arab ştia bine cât de mult îl prețuiau şi-l admirau georgienii pe Gobron. Voia, aşadar, să se folosească de importanța prizonierului lor pentru a reuşi să răspândească islamul în Georgia. Convertirea faimosului general ar fi fost hotărâtoare pentru reuşita scopului său. Astfel, când s-au aflat față în față i-a spus:
– Mi-e milă de tinerețile tale, Gobron, îți admir vitejia şi respect obârşia ta nobilă. Am aflat că eşti unul din cei mai importanți bărbați ai Georgiei. Nu vreau, aşadar, să te omor de timpuriu şi printr-o moarte aspră. De aceea, iubitul meu fiu, te sfătuiesc să te lepezi de credința ta, care nici ție nu ți-a fost de folos până acum, nici compatrioților tăi, şi să primeşti credința noastră, singura adevărată, datorită căreia suntem stăpânitorii atâtor țări. Ştiu, desigur, cât de greu este ceea ce îți cer. Nimeni nu-şi schimbă credința ca pe o haină. De aceea îți făgăduiesc că-ți voi da multe în schimb. Îți voi dărui un palat, unde vei trăi ca un stăpân, nenumărate corturi, sclavi, cămile, arme. Şi mai mult, te voi face ofițer al statului meu şi colaborator apropiat al meu.
La amenințarea fățişă şi la propunerea laşă a lui Abul Kasim, Gobron a răspuns cu îndrăzneală:
– Credința mea în Hristos, emire, credința părinților mei, nu pot s-o schimb. În credința aceasta sunt înrădăcinat şi neclintit, cu harul Sfântului Duh. Dar de ce vrei să mă omori dacă nu mă convertesc la islam? Ai în slujba ta atâția creştini pe care nu-i obligi să-şi schimbe credința. Cu toții recunosc stăpânirea ta, care ți-a fost dată de Dumnezeu, şi se supun cârmuirii tale. La fel fac şi eu. Însă musulman nu mă fac. Creştin m-am născut şi creştin o să mor. Nici amenințările, nici promisiunile tale nu mă vor face să mă lepăd de iubitul meu Iisus. N-am nimic altceva de zis.

Măcelul soldaților

Emirul s-a întors spre slugile sale.
– Poate că nu ştie, le-a spus, cât de înfricoşătoare este moartea. Scoateți-l afară şi înjunghiați-i în fața lui pe toți soldații săi! Va rămâne viu doar cel ce va trece în legea noastră.
Peste puțin, Gobron stătea între soldații lui. Ostaşii arabi, cu săbiile în mâini, îi întrebau pe rând dacă vor să treacă la islam. Şi după răspunsul lor negativ îi decapitau fără şovăială. Nici unul n-a arătat laşitate, nici unul nu s-a lepădat de credința lui, nici unul nu L-a trădat pe Mântuitorul nostru. Au căzut eroic toți cei o sută treizeci şi trei, mărturisindu-L pe Hristos şi anatemizându-l pe Mahomed.
Când măcelul s-a sfârşit, priveliştea era cutremurătoare: trupurile şi capetele mucenicilor se aflau împrăştiate la pământ, scăldate în sânge. Între ei stătea neînfricoşat iubitorul de Dumnezeu – Gobron, stropit şi el de sângele tovarăşilor săi, înroşit din cap până-n picioare. Totuşi pe buze îi înflorise un zâmbet îngeresc, care arăta o

fericire nemărginită. Moartea muceniceascǎ a tovarăşilor săi de luptă nu numai că nu-l înspăimântase, ci dimpotrivă, îl entuziasmase şi-l întărise.

„Credincios până la moarte“
L-au adus iarăşi în fața emirului, care a reînceput pe deoparte să-i făgăduiască bunătăți şi pe de altă parte să-l amenințe. Văzând însă că nu reuşea nimic prin asta, a ordonat să fie scos afară şi să fie lovit cu sabia pe grumaz, pentru a-l speria.
I-au legat mâinile la spate şi l-au târât în curte. După ce l-au silit să îngenuncheze, l-au lovit uşor cu sabia pe grumaz de două ori. Dintr-o rană uşoară, provocată de a doua lovitură, a început să curgă sânge. Mucenicul a reuşit să-şi elibereze mâna dreaptă şi s-o ducă la gât. A luat puțin sânge pe deget, şi-a făcut cu el cruce pe frunte şi a strigat:
– Îți mulțumesc, Dumnezeul meu, că m-ai învrednicit pe mine, cel nevrednic, să dobândesc comoara mucenicieі! Arată-mi, Doamne, mila Ta! Preadulce Iisuse, sălbăticia şi viclenia acestui tiran necredincios nu-mi vor împiedica calea spre cer. Vin lângă Tine!
L-au legat din nou cu mâinile la spate şi l-au dus pentru ultima dată în fața emirului. Chipul îi strălucea de bucurie cerească. Semnul crucii făcut pe frunte lumina minunat. Câțiva creştini aflați acolo aproape au văzut o cunună luminoasă pe capul lui. În felul acesta au înțeles că deja fusese cinstit şi slăvit de către Mântuitorul Hristos, pentru Care-şi vărsa sângele.
Acum emirul nu-i mai promitea cinstiri şi bogăție.
– Ori te faci musulman, ori mori! i-a zis scurt.
– Fă orice vrei, a răspuns sfântul. Sunt creştin şi niciodată nu mă voi lepăda de Hristos.
– Răbdarea mea s-a terminat! a strigat cu furie Abul Kasim. Luați-l şi tăiați-i capul!
Călăii s-au grăbit să împlinească porunca lui. L-au târât pe mucenic în curte şi l-au decapitat acolo, între trupurile însângerate ale tovarăşilor săi de luptă. Era ziua de 17 noiembrie 920.
Cinstitele trupuri au fost puse într-o groapă comună. Multe nopți o lumină cerească strălucea deasupra gropii, unde mulți creştini bolnavi veneau şi-şi regăseau sănătatea.
Biserica din Georgia n-a întârziat să-i aşeze pe cei o sută treizeci şi patru de mucenici iubitori de Hristos în ceata Sfinților, stabilind prăznuirea pomenirii lor pe 17 noiembrie, ziua adormirii lor.

XIII. SFÂNTUL MUCENIC SALVA ŞI CEI O SUTĂ DE MII DE MUCENICI

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Viteaz conducător de oşti
Sfântul mucenic al lui Hristos, Salva, se trăgea dintr-un neam de prinți. Era înzestrat cu multe virtuți, dar mai ales se distingea prin marea lui vitejie. De aceea Sfânta împărăteasă Thamar cea Mare (1184–1212) l-a ridicat la rangul de general şi l-a numit conducător al regiunii Ahalțihe, cu sediul în oraşul cu acelaşi nume. Ca subadministrator al regiunii l-a pus pe fratele lui, Ioan, vestit şi el pentru acțiunile sale.
Salva a fost conducătorul oştilor georgiene în războiul împotriva sultanului Ruknaldin, avându-i ca ofițeri pe fratele său, Ioan, şi pe prințul Zaharia Mhargeli. Prin iscusința sa, în 1203 şi-a condus armata spre o izbândă triumfătoare la Basiani, datorită căreia Georgia a cunoscut o pace lungă şi lipsită de tulburări.
După adormirea împărătesei Thamar, în 1212 pe tron a urcat fiul ei, Gheorghe, care a murit foarte de tânăr, la vârsta de 29 de ani, în 1223. Întrucât fiii lui erau minori, cârmuirea împărăției a fost luată de sora sa, Rusudan († 1247).
În vremea Rusudanei, care nu avea iscusința administrativă şi celelalte însuşiri ale mamei sale, în funcțiile publice, politice şi militare, au fost aşezați curteni linguşitori care nu erau vrednici de rangurile lor. Astfel țara a început să decadă. Doar în sud-vestul ei, în regiunea Ahalțihe, frații Salva şi Ioan conduceau cu înțelepciune.

Atacul perşilor
În epoca aceea, şahul Persiei, Gealaladin (1220–1231), a fost silit de nenumăratele hoarde mongole ale lui

Gingis Han să-şi lase împărăția şi să se deplaseze spre Armenia împreună cu familia, cu bogățiile, cu mulțime de popor şi cu armată mare. După ce a jefuit şi a pustiit regiunile sud-estice ale Armeniei, a atacat bogatele oraşe Dvin şi Ani, care erau conduse de familia prinților Margeli. Numai după ce aceste oraşe au fost trecute prin foc şi sabie, în 1225 împărăteasa Rusudan a hotărât să trimită împotriva asediatorilor trupe armate conduse de atabek-ul22 (Atabek: rang al Selgiukonilor (ata = părinte, bek = prinț), pe care îl purta dascălul şi sfetnicul moştenitorului tronului în vremea când acesta era copil. Rangul acesta a fost adoptat de diferite împărății (Georgia, Azerbaidjan, Mongolia etc).) Ioan Margeli, om îngâmfat şi lipsit de conştiință, care prin purtarea lui trădătoare, cum vom vedea mai jos, a devenit pricina înfrângerii georgienilor.

Înfrângerea şi luarea în robie

Oştile georgiene au ajuns în regiunea Garnisi, aproape de ținuturile Armeniei, şi acolo şi-au aşezat tabăra. Perşii se aflau deja acolo. Atabek-ul Ioan şi-a împărțit oastea pe regimente, aşezându-le în poziție de război. Salva şi fratele lui erau conducătorii trupelor care urmau să se arunce primele în luptă. Şi într-adevăr, îndată ce s-a dat ordinul, ostaşii mucenicului purtător de biruință s-au aruncat ca leii asupra duşmanilor.
A început o luptă dură şi încrâncenată. Salva şi fratele lui luptau eroic în prima linie. Izbânda înclina de partea georgienilor. Însă pe neaşteptate purtarea trădătoare a atabek-ului a schimbat biruința în înfrângere. Ce-a făcut acesta?
În vreme ce, după planul de dinaintea luptei, trebuia ca la puțin timp după atacul lui Salva asupra oştilor duşmane să arunce şi acela în luptă grosul trupelor sale, a rămas nepăsător la distanță, urmărind bătălia ca un simplu spectator. Trimițând soli la el, Salva i-a cerut de trei ori întăriri, pentru că vedea că puținii lui ostaşi nu mai puteau rezista mult în fața nenumăratelor armate ale perşilor. Însă atabek-ul îi asculta nepăsător pe trimişi şi nu acționa în nici un fel.
Atitudinea aceasta a atabek-ului constituie o enigmă pentru istorici. Unii o atribuie laşităţii, alții – invidiei pe care o avea față de Salva pentru vitejia lui, iar alții – încercării de răzbunare asupra împărătesei Rusudan, cu care atabek-ul avea neînțelegeri personale. În orice caz, urmarea este că în ceasul cel mai greu al luptei Salva şi fratele lui, Ioan, au rămas neajutați. Aşadar inevitabil, în ciuda izbânzii pe care o avuseseră la început, au cedat în fața numărului mare al trupelor vrăjmaşe.
Cei doi eroi, nedumeriți în legătură cu purtarea conducătorului lor, au preferat să cadă vitejeşte pe câmpul de luptă decât să se dea bătuți şi să fie fugăriți într-un mod laş.
Rândurile ostaşilor lor se răriseră deja. Bătălia era crâncenă. Fiecare soldat georgian, înconjurat de perşi, se lupta cu bărbăţie, înainte de a fi străpuns de sabia acelora.
În ceasul în care Ioan a căzut mort, calul rănit al lui Salva l-a aruncat pe acesta la pământ. Războinicul se afla pe jos fără coif şi cu sabia frântă. Perşii s-au aruncat asupra lui şi l-au luat în robie.
Georgienii care supraviețuiseră, rămaşi de-acum fără conducător, s-au retras în dezordine.
Nici în acest de pe urmă ceas atabek-ul n-a luat nici o măsură. Le-a poruncit trupelor rămase să se retragă odată cu oamenii lui Salva.
Înaintarea oştilor persane, după izbânda lor, a fost fulgerătoare. Pustiind țara odată cu trecerea lor, s-au îndreptat spre Tbilisi.

„Nu mă lepăd de Hristos“

Între timp, viteazul Salva a fost dus în tabăra perşilor şi a apărut în fața şahului. Acela, auzind de obârşia lui împărătească şi de nespusa lui vitejie, nu numai că l-a primit cu respect şi cinste, dar i-a dăruit şi o moşie în oraşul Ardabani, ca să trăiască cât se poate de decent.
După un an, şahul l-a chemat pe Salva şi i-a cerut cu hotărâre să-şi schimbe credința.
– Dacă te faci musulman, te voi înălța în ranguri înalte şi-ți voi dărui bogății nenumărate, i-a făgăduit.
– Nu-mi cere, împărate, să-mi las credința mea. Nici nu vreau să aud. Şi toate câte îmi fagăduieşti le nesocotesc dacă pentru asta va trebui să mă lepăd de Dumnezeul strămoşilor şi al patriei mele, adevăratul Dumnezeu şi făcătorul lumii. Pentru Hristos mă lepăd de toate, însă pentru nimic nu mă lepăd de Hristos.
Şahul s-a aprins de mânie. Un semn de-al lui era de ajuns pentru a-l trimite la moarte pe neînfricatul mărturisitor al Domnului. Dar s-a abținut, sperând că până la urmă va reuşi să-l convingă.

– Salva, l-a sfătuit cu politețe prefăcută, fie-ți milă de vitejia şi de tinerețile tale. Cugetă la chinurile îngrozitoare şi la moartea amarnică ce te aşteaptă dacă nu te lepezi de Hristosul tău. Gândeşte-te şi la bunătățile care te aşteaptă dacă mărturiseşti islamul. Spre binele tău, aşadar, primeşte adevărata noastră credință şi leapădă-te de rătăcirea ta.
Salva n-a răspuns imediat. A tăcut şi a zâmbit o vreme. Apoi a spus liniştit şi cu statornicie:
– Află o dată pentru totdeauna, şahule al Gealaladinului, că mărturisesc doar credința în Una şi cea de o ființă Treime, nimic altceva. Şi pricepe că nici bunătățile pământeşti nu mă încântă, nici chinurile nu mă înfricoşează. Îmi fagăduieşti slavă? Eu doresc doar slava cerească, aproape de Preaslăvitul meu Dumnezeu. Îmi fagăduieşti comori? O singură comoară doresc, fericirea veşnică a împărăției cerurilor. Fă-mi, aşadar, ce voieşti. Ai putere asupra trupului meu, dar n-ai putere asupra sufletului meu. Mă vei tortura? Mă vei arunca în foc? Dar în mine arde un foc şi mai puternic, aprins de Dumnezeul-om, Hristos. Sunt pregătit pentru toate.

Mucenicia

Şahul, înfuriat de purtarea neîngăduită a lui Salva, a poruncit să fie dezbrăcat şi bătut cu sălbăticie.
Călăii l-au luat, i-au sfâşiat hainele şi l-au lăsat complet dezbrăcat. Apoi au început să-l bată fără milă cu nişte bețe groase, să-l lovească cu picioarele şi să-l târască pe jos.
Mucenicul, răbdând loviturile fără să scoată cel mai mic geamăt, pentru a-şi face curaj îşi zicea:
– Bucură-te, Salva, căci odată cu hainele te-ai lepădat şi de „omul cel vechi, stricat de patima păcatului". Dumnezeul cel fără de păcat, Salva, a fost dezbrăcat, lovit şi a murit pe cruce pentru tine. Mori şi tu, păcătosul, acum, pentru El, câştigând astfel viața cea fără de sfârşit. Atâția răufăcători îndură moartea pentru câştiguri materiale şi stricăcioase; tu n-o vei îndura pentru un câştig duhovnicesc şi nestricăcios? Pentru împărații pământeşti, care te-au cinstit aici pe pământ, erai gata să-ți jertfeşti viața; pentru Împăratul ceresc, care te va cinsti veşnic, n-o vei jertfi?…
Însă peste puțin timp, atletul lui Hristos nu mai putea să şoptească nici un cuvânt. Oasele i se zdrobeau sub loviturile sălbatice ale călăilor. Era pe jumătate mort atunci când Gealaladin a poruncit să fie aruncat într-o celulă mizerabilă. Închis acolo, în anul 1227 fericitul Salva şi-a încredințat sfințitul său suflet în mâinile Domnului, după ce păzise cu vitejie credința lui până la sfârşit.

Cucerirea Tbilisului

Armata persană se apropia deja de Tbilisi. În fața pericolului, împărăteasa Rusudan a părăsit oraşul şi s-a refugiat în fortăreața Istimerad, la Kartala, lăsând pentru apărarea capitalei o oaste puternică condusă de Memnon Boțogeli.
Gealaladin, printr-o acțiune rapidă de încercuire, a asediat Tbilisul din toate părțile. Totuşi, datorită rezistenței eroice a apărătorilor săi n-a putut să-l cucerească, în ciuda atacurilor repetate asupra lui. Şi fără îndoială oraşul ar fi rămas necucerit, dacă nu era ajutat de perşii care locuiau în el. Aşadar ce s-a întâmplat?
În partea sud-estică a Tbilisului trăiau de mulți ani nenumărați perşi, care se ocupau îndeosebi cu negustoria. Unii dintre ei, deci, s-au înțeles pe ascuns cu Gealaladin să deschidă la o anumită oră una din porțile de sud-est ale cetății, cea numită Gagis-Kari. Pe poarta aceea aveau să intre ostaşii în oraş pentru a-l supune.
Planul lor a fost încununat de un succes deplin. Astfel, într-o dimineață, uimiți şi înspăimântați, locuitorii capitalei au văzut drumurile pline cu războinici perşi. Oastea cetății, avându-l conducător pe Memnon, s-a aruncat asupra lor fără întârziere. Au început lupte crâncene pe străzile oraşului. Duşmanii se băteau cu turbare corp la corp. Vitejia încrâncenată a georgienilor era incredibilă.
Memnon secera cu sabia lui capetele duşmanilor. Însă la un moment dat, în învălmăşeala cumplită, i-a căzut coiful. Atunci unul dintre perşi i-a aruncat o suliță în cap şi l-a ucis.
Georgienii, pierzându-l pe viteazul lor conducător, şi-au pierdut şi moralul. S-au înspăimântat şi s-au descurajat. Astfel vrăjmaşii n-au întârziat să-i zdrobească, după care au trecut oraşul prin foc şi sabie. Nenumărați creştini – bărbați, femei şi copii – au fost înjunghiați, iar o sută de mii au fost luați prizonieri. Toate clădirile au fost jefuite şi toate bisericile pângărite, înainte de a fi distruse şi pustiite. Într-un timp foarte scurt, acolo unde odinioară se întindea un oraş frumos şi viu, nu mai existau decât ruine, fum şi cadavre. Aşa cum din Ierusalim nu rămăsese nimic în urma distrugerii sale de către romani în anul 70 d.H., la fel se întâmplase acum şi la

Tbilisi. Cu toate acestea, fortăreața Nisan, aflată în partea de sus a orașului, se afla încă în mâinile georgienilor și avea o oaste puternică. Împărăteasa, care între timp plecase din Istimerat în Kutaisi, când a aflat de nenorocirea care lovise capitala, a trimis poruncă oștii din Nisa, prin fratele lui Memnon, să părăsească fortăreața. Astfel, și aceasta a căzut degrabă în mâinile dușmanilor.
Gealaladin, stăpân de-acum peste tot orașul, a ordonat să fie dărâmată turla bisericii Sfântului Sio și în locul ei să fie pus cortul său. Când porunca i-a fost împlinită, a urcat acolo pentru a privi cu desfătare ruinele Tbilisiului.

O sută de mii de mucenici

Dar izbânda lui nu era deplină – așa credea –, dacă nu schimba credința tuturor robilor săi creștini. Și ce-a făcut?
Mai întâi a poruncit să fie scoase din biserică icoanele Domnului și ale Maicii Domnului și să fie așezate în mijlocul unui pod care unește malurile râului Kir. Apoi a pus soldați înarmați cu săbii la cele două capete ale podului. Iar la urmă a pus un bărbat cu voce puternică să-i anunțe pe prizonierii care erau adunați acolo hotărârea lui:
– Marele nostru împărat vă poruncește să vă lepădați de Hristosul vostru și să primiți credința noastră. Pentru a dovedi convertirea voastră trebuie să scuipați și să călcați în picioare aceste icoane. Dacă veți face așa, veți fi eliberați imediat și veți primi ca răsplată daruri bogate. Dar dacă, dimpotrivă, nu veți asculta, veți fi înjunghiați de săbiile tăioase pe care le vedeți în mâinile ostașilor și aruncați în râu.
Gealaladin era sigur că vor asculta de porunca lui, pentru a nu-și pierde viețile. Dar a greșit. Nu știa că credința în Hristos a poporului georgian era atât de mare, încât nu putea fi biruită nici de moarte. Astfel, când l-au auzit pe crainic, cei o sută de mii de prizonieri creștini – bărbați, femei, bătrâni, tineri, episcopi, preoți și monahi –, într-un cuget și într-un glas au hotărât să-și ofere trupurile lor ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu (Romani 12, 1). Se bucurau, desigur, atât pentru că vor mărturisi credința lor în fața barbarilor, pecetluind mărturisirea cu propriul lor sânge, cât și pentru faptul că vor scăpa grabnic de chinurile trecătoare, dobândind prin mila dumnezeiască bunurile veșnice ale împărăției cerești. Răspunsul pe care l-au dat șahului a fost limpede:
– Noi, cu harul Domnului, suntem creștini. Această sfântă credință am învățat-o și ne-a fost predanisită de strămoșii noștri. Mărturisim deci în fața voastră că noi credem în Sfânta Treime. Acum, desigur, întrucât am călcat poruncile Lui și am nesocotit legea Sa, pe bună dreptate a îngăduit distrugerea țării noastre și înrobirea de către voi, vrăjmașii noștri necredincioși. Însă orice am păți, nu ne vom lepăda de adevăratul nostru Dumnezeu și nu vom necinsti sfintele Lui icoane. Pentru curățirea noastră de păcatele pe care le-am săvârșit în viața pământească, suntem gata să murim mucenicește. Să nu credeți, necredincioșilor, că frica de moarte sau darurile voastre bogate ne vor putea despărți de iubirea lui Hristos. Nici unul dintre noi nu se va lepăda de Acesta! Nici unul dintre noi nu va scuipa și nu va călca în picioare sfintele icoane! Iată capetele noastre! Tăiați-le, pentru a ne înfățișa înaintea Domnului.
Și, ridicând mâinile la cer, au încheiat printr-o scurtă rugăciune:
– Doamne Iisuse Hristoase, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi, întărește-ne și primește în mâinile Tale sufletele noastre!
Soldații au început să-i ducă în fața icoanelor. Unul câte unul, apropiindu-se, în loc să le scuipe, se închinau la ele cu evlavie. În aceeași clipă li se tăiau capetele, care erau aruncate împreună cu trupurile în apele râului Kir, care curgea pe sub pod. În felul acesta, într-o singură zi cei o sută de mii de prizonieri georgieni au fost uciși!

Un bătrân…

Se spune că un bătrân cărunt, atunci când se apropia de icoane și era îndemnat de perși să le scuipe, a căzut în genunchi și a spus:
– Dar cum e cu putință să scuip sfintele icoane ale Domnului meu și ale Preacuratei Maicii Sale? Dumnezeul meu, iartă-mă! Maica Domnului meu, îndură-te de mine!
Cu aceste cuvinte a căzut peste icoana Maicii Domnului și și-a dat sufletul. Cu toate acestea, călăii cei severi i-au decapitat chiar și trupul său mort, înainte de a-l arunca în râu.

… şi un tânăr

Când a venit rândul unui tânăr preafrumos, chiar şi perşilor celor reci la inimă le părea rău de moartea sa. S-au străduit, aşadar, vreme îndelungată să-l convingă că trebuie să se supună, fie şi prefăcându-se, poruncii şahului.
– Iată! i-au spus la un moment dat. Nu scuipa icoanele. Scuipă lângă ele. Asta e de-ajuns pentru a-ţi salva viaţa.
Şi tânărul, înfricoşat, a scuipat în stânga icoanelor. Îndată perşii, aplaudând şi mândrindu-se, l-au luat deoparte şi au început să-l îmbrăţişeze şi să-i spună vorbe de laudă şi să-l felicite. Dar deodată acela, ca şi când s-ar fi trezit dintr-o ameţeală, a zis:
– Dumnezeul meu, ce-am făcut? E cu putinţă să nu mărturisesc împreună cu fraţii mei? E cu putinţă să mă lepăd de Tine şi să-l urmez pe blestematul Mahomed? Voi fi singurul care scapă de moarte în felul acesta ruşinos? Nu! Nu mă voi despărţi de ceilalţi creştini. Vin lângă Tine, Doamne!
Printr-o mişcare bruscă a scăpat din mâinile perşilor, a alergat la sfintele icoane, a îngenuncheat în faţa lor şi, plângând amarnic, a strigat:
– Împărăteasa cerurilor! Ia-mă pe mine, fiul cel risipitor, sub acoperământul tău!
În clipa aceea şi-a încredinţat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Călăii i-au decapitat trupul mort şi l-au aruncat în apele repezi ale râului, aşa cum făcuseră mai înainte şi cu trupul bătrânului.
Astfel, nici unul dintre cei o sută de mii de prizonieri georgieni nu s-a lepădat de Domnul. Toţi au fost înjunghiaţi de voie, ca nişte oi credincioase bunului lor Păstor.

Cele ce au urmat

După cum scrie un cronicar din epoca aceea, cineva putea trece de pe o parte pe cealaltă a râului fără să-şi ude picioarele, călcând pe trupurile Sfinţilor Mucenici. Iar apele râului au rămas înroşite de sângele creştinilor vreme de două săptămâni.
Crâncenul Gealaladin a urmărit mucenicia prizonierilor din turla catedralei Sfântului Sio, unde-şi întinsese cortul. Iar când şi ultimul mucenic fusese ucis, seara târziu, o lumină cerească în formă de stâlp a coborât deasupra podului, luminând întreaga regiune, şi în acelaşi timp un cutremur puternic a dărâmat cortul şahului din vârful bisericii.
De atunci podul acela s-a numit „Podul celor o sută de mii de mucenici ai Tbilisului“ sau „Podul mucenicilor“.

XIV. SFÂNTA MARE MUCENIŢĂ KETEVAN

Capitolul precedent
Urmatorul capitol

Împărăteasa înţeleaptă

Sfânta mare muceniţă Ketevan, această podoabă strălucitoare a Bisericii şi a tronului Georgiei, se trăgea din neamul împărătesc al Bagrationilor. Era fiica lui Asotan şi nepoata împăratului Kartalei, Constantin al III-lea (1469–1505).
În anii copilăriei şi ai tinereţii s-a ocupat cu studiul Sfintelor Scripturi. Evlavioşii ei părinţi o creşteau creştineşte întru învăţătura şi certarea Domnului (Efeseni 6, 4), şi astfel creşterea ei trupească era însoţită de sporirea duhovnicească. Curăţia şi cuminţenia, înţelepciunea şi cumpătarea erau principalele ei însuşiri. Buzele sale blânde zi şi noapte Îl lăudau şi-L slăveau pe Dumnezeu. Îi mângâia pe cei întristaţi, îi slujea pe neputincioşi, îi ajuta pe săraci.
Când a ajuns la vârsta maturităţii, părinţii au dat-o de soţie lui David, succesor al împăratului Kahetei, Alexandru al II-lea (1577–1605). Şi acesta îşi avea obârşia în neamul Bagrationilor. Era falnic şi viteaz, dar iute la mânie, iubitor de putere şi aspru. Căsătoria s-a sărbătorit cu mare fală, aşa cum se cuvine feţelor împărăteşti. Dumnezeu le-a dăruit un copil, pe Teimuraz, care mai târziu, ca împărat al Kahetei, a zdrobit jugul perşilor, a redeschis bisericile şi s-a distins ca orator şi poet.
Ambiţiosul David a vrut să urce prea devreme pe tronul tatălui său. Exploatând ura pe care o nutreau căpeteniile împotriva tatălui său, din pricina felului despotic cu care conducea ţara, i-a îndemnat să-l întemniţeze şi să-l urce pe tron chiar pe el. David însă nu avea calităţi de conducător. De aceea împărăţia era cârmuită cu înţelepciune de cinstita Ketevan. Aceasta, într-un timp foarte scurt, a adus pacea şi ordinea în

împărăție, a zidit biserici, a întemeiat spitale, a organizat cantine pentru săraci şi a întărit țara împotriva duşmanilor din exterior.

Prințul lepădător de credință

David, după ce a rămas şase luni pe tronul împărătesc, a murit. Gheorghe, cel de-al patrulea fiu al împăratului Alexandru, era foarte tânăr, şi de aceea conducerea a fost preluată din nou de bătrânul lui tată.
Între timp, Ketevan, odată cu pierderea soțului ei, l-a pierdut şi pe fiul său, care a fost trimis rob la curtea perşilor. A lăsat, aşadar, toate grijile lumeşti, a aflat mângâiere în singurătate şi s-a dedat studiului şi rugăciunii.
Dar s-a întâmplat şi o altă nenorocire. Şahul Persiei, Abas I (1586–1628), când a fost înştiințat de moartea lui David, a trimis să fie chemat la curte şi al doilea fiu al lui Alexandru, Constantin.
Constantin trăia ca rob la curtea perşilor din perioada şahului Tahmasp I (1524–1576) şi devenise mahomedan. Abas îl numise administrator al oraşului Sirvan şi al regiunilor înconjurătoare. Iar acela, pentru a urca într-un rang mai înalt, s-a instalat la Ispahan, pe atunci capitala statului persan, şi aflat la curte trăia o viață păgână.

Ucigător de tată şi de frate

Aşadar Abas, care cunoştea viața pe care o ducea Constantin şi de care nu s-ar fi putut lipsi, l-a chemat şi i-a spus:
– Mergi fără întârziere la Kaheta, omoară-l pe tatăl şi pe fratele tău Gheorghe, urcă pe tronul împărătesc şi străduieşte-te pe orice cale să-i faci pe cetățenii tăi mahomedani.
Şahul ura împărăția Kahetei, deoarece Hercule, al treilea fiu al împăratului Alexandru, avusese neînțelegeri cu familia lui şi fugise la Constantinopol, cerând refugiu la curtea sultanului. La fel de mult ura însă şi împărăția Kartalei, fiindcă în anul 1534 împăratul ei, Luarsab I, se lepădase de legătura lui cu şahul Tahmasp I. Acum, aşadar, era prilejul potrivit pentru a supune ambele împărății, lucru ce l-ar fi uşurat în războiul împotriva Turciei. Se temea, de altfel, ca nu cumva Georgia să se alăture Rusiei.
După această poruncă, Constantin l-a înştiințat pe tatăl lui că ar vrea să-l vadă şi a pornit cu armată mare spre Kaheta. Alexandru, plin de bucurie şi nebănuind nimic, s-a dus în oraşul Bazar – acolo urma să se întâlnească cu Constantin – împreună cu fiul său cel mic, Gheorghe, şi cu mai mulți însoțitori.
Constantin i-a strâns în brațe pe tatăl şi pe fratele lui, le-a oferit daruri bogate, veşminte de aur şi alte asemenea lucruri, trimise de şah, şi le-a aşezat o masă încărcată cu bucate alese. Însă în spatele tuturor acestora le pregătea moartea.
Aşadar într-o zi, pe când erau cu toții împreună, Constantin le-a spus:
– Vreau să vă aduc la cunoştință o poruncă a şahului. Însă acest lucru trebuie să se facă în secret. Porunciți deci să iasă toți afară.
Şi într-adevăr, au plecat toți în afară de trei colaboratori devotați ai lui Alexandru – Korțiba, Avel şi episcopul Rustav. Atunci soldații lui Constantin, care urmăreau pe furiş dintr-o ascunzătoare, s-au aruncat cu săbiile asupra lor şi i-au ucis. După aceea, ucigătorul de tată şi de frate, care i-a întrecut în sălbăticie pe Cain şi pe frații preabunului Iosif, a încărcat cadavrele pe cămile şi i le-a trimis lui Ketevan.
Aceea a fost rănită în inimă de această nenorocire. Georgienii, după ce i-au jelit multă vreme, i-au înmormântat cu mare cinste în catedrala oraşului Alaverdi.

Înfrângerea şi moartea ucigaşului

Constantin voia să adauge crimei sale şi o fărădelege, s-o ia de soție pe cinstita Ketevan, pentru că, după legea mahomedană, un bărbat se poate căsători cu văduva fratelui său. A trimis, aşadar, oameni şi i-a cerut sfințita ei mână, cu făgăduința că o va face iarăşi împărăteasă. Şi a amenințat-o că, dacă nu vrea de bunăvoie, va folosi forța.
La auzul acestei veşti înfricoşătoare, Ketevan cea iubitoare de Dumnezeu s-a tulburat. Hotărâse să rămână mireasa Mirelui nemuritor, precum Ana, fiica lui Fanuel (cf. Luca 2, 36–37). Aşadar le-a spus solilor lui Constantin:
– Să nu îndrăznească nici măcar să se întâlnească cu mine acest mizerabil ucigaş de tată şi frate! Nu-i ajung

crimele pe care le-a săvârşit?
Îndată înțeleapta femeie le-a vădit căpeteniilor Kahetei planurile mârşave pe care Constantin le urzea împotriva ei şi împotriva țării lor. Şi a adăugat că, dacă n-o vor apăra de această necinste, se va întoarce la familia ei. Aceia într-un glas i-au jurat credință şi devotament până la moarte. Au făcut sfat şi au hotărât să acționeze cât mai curând cu putință. Căpeteniile cele viteze au înarmat imediat oastea şi au pornit asupra ucigaşului. Constantin, când a auzit că armatele georgiene se apropie, a alergat la ghicitori. De la ele a aflat că va fi învins, şi de aceea n-a vrut să se lupte cu ei. S-a gândit să se refugieze în oraşul Bazar, însă era prea târziu. Singura cale rămasă era să se lupte.
Cele două armate stăteau față în față. Căpeteniile georgienilor, David, Tamaz şi Bebur, au dat semnalul şi soldații s-au aruncat cu furie neîmblânzită asupra perşilor. Căpeteniile l-au înconjurat pe Constantin, l-au străpuns cu sulițele, l-au aruncat de pe cal şi i-au tăiat capul. Georgienii i-au fugărit pe perşi departe, până ce i-au ucis pe toți.
Biruitorii s-au întors în țara lor mulțumindu-I lui Dumnezeu. Capul tăiat al lui Constantin i l-au dus împărătesei lor. Ketevan, după ce a plâns cu amar pentru trupul şi sufletul ucigaşului, a dat poruncă să fie îngropat.

Noul împărat
Pentru o perioadă de timp, împărăția Kaheta s-a liniştit de amenințarea persană. Ketevan, singura persoană care rămăsese în casa împărătească, a luat iarăşi puterea în mâini. Stătea la palat, în oraşul Gremi, şi de acolo conducea țara.
Însă slăbiciunea ei femeiască o îngreuna să săvârşească îndatoririle împărăteşti. De altfel, dorința sa era să se retragă de la conducerea țării şi să se dedice slujirii lui Dumnezeu. Din păcate, singurul supraviețuitor din neamul ei împărătesc era fiul său, Teimuraz, luat rob la curtea perşilor. Înțeleapta Ketevan i-a trimis atunci şahului Abas un convoi măreț cu daruri bogate şi cu următoarea scrisoare: „Preaînalte stăpân, trimite-mi-l, te rog, înapoi pe fiul meu, Teimuraz. Am neapărată nevoie de el pentru conducerea Kahetei. Dacă nu-mi împlineşti dorința, împărăția mea te va renega şi i se va supune sultanului".
Şahul, îndată ce a citit epistola, l-a pregătit pe tânărul prinț şi l-a trimis mamei sale împreună cu daruri bogate. Băiatul avea atunci cam şaisprezece ani. În ciuda vârstei sale tinere şi a şederii îndelungate la palatul perşilor, îşi păstrase dreapta credință. Şahul nu voia să-l facă mahomedan cu forța, ca să nu stârnească furia georgienilor.
În oraşul Gremi, Ketevan şi tot poporul l-au primit pe Teimuraz cu bucurie negrăită, slăvindu-L şi mulțumindu-I lui Dumnezeu.
Foarte curând împărăteasa i-a predat fiului ei administrarea țării.
– Dragul meu copil, i-a spus, eu acum voi lăsa grijile lumeşti. Dacă e nevoie, te voi ajuta, până ce vei căpăta oarecare experiență. Vreau de-acum să mă retrag din lume şi să mă îngrijesc doar de sufletul meu.
În catedrala Sfintei Nina a avut loc încoronarea şi ungerea noului împărat Teimuraz I. Puțin mai târziu s-a săvârşit căsătoria lui cu prințesa Ana, fiica domnitorului Mamia I, de la care a dobândit doi fii, Leon şi Alexandru, şi o fiică, Tinatin.

A doua căsătorie a împăratului
În anul 1610, după naşterea lui Tinatin, împărăteasa a murit. Atunci şahul Abas l-a chemat lângă el pe Teimuraz, chipurile pentru a-l găzdui şi odihni. Când acesta a ajuns în Ispahan, a fost primit cu mari ceremonii. Însă în spatele acestora şahul pregătea distrugerea Kahetei.
– Am cerut de la împăratul Kartalei, Luarsab, i-a spus Abas lui Teimuraz, să-mi dea de soție pe una din cele două surori ale lui. Îi voi cere ca pe cealaltă s-o iei tu, pentru credința şi dragostea ce mi-o porți. În felul acesta vom deveni rude şi vom întemeia pacea între noi.
– Asta nu e cu putință, stăpâne, a răspuns Teimuraz. Sora lui Luarsab îmi este rudă apropiată şi religia mea nu-mi îngăduie o asemenea căsătorie.
Şahul a stăruit. Voia ca prin fărădelegea aceasta să făurească legătură de rudenie între ei şi să-l silească pe Teimuraz să se facă mahomedan. Dar nu i-a spus pe care dintre cele două surori i-o va da. El a ales-o pe cea mai mică, Elena, care era mai frumoasă, lăsându-i-o lui Teimuraz pe cea mai mare, Huaresan.
Tânărul împărat s-a gândit că refuzul lui ar avea urmări neplăcute pentru Georgia. A fost nevoit, aşadar, să

accepte. A mers la Kaheta şi puţin mai târziu, în anul 1612, a luat-o de soţie pe Huaresan, fără să-şi închipuie viclenia şahului. Nunta s-a săvârşit în oraşul Gremi, cu mare fast. Pe Elena şahul a luat-o şi a făcut-o cu forţa mahomedană, dându-i numele Fatman-Sultan-Begum.

Amenințarea persană

În perioada aceea la Kartala împărățea tânărul şi evlaviosul Luarsab al II-lea, care mai târziu a fost torturat şi în cele din urmă ucis de către şahul Abas, pentru credința lui în Hristos. Acesta l-a îndepărtat de la curtea lui pe vicleanul Saakage, precum şi pe socrul său, domnitorul Nugzar. Atunci aceia s-au refugiat la curtea şahului, cerând protecţie şi răzbunare. Au fost primiți cu multă fală şi aşezați în poziții de onoare.
Sosirea celor doi georgieni i-a dat şahului un nou prilej de a interveni în țara lor. Într-o zi, aşadar, le-a spus:
– Pe sora lui Luarsab, pe care doream s-o iau de soţie, mi-a luat-o Teimuraz. Trebuie să-mi apăr onoarea.
Astfel, în anul 1615, a pornit cu oaste mare împotriva Georgiei, avându-l cu el şi pe cei doi trădători. A ajuns în Albania şi a făcut popas în oraşul Gagea. Acolo l-a întrebat pe Saakage:
– Ce obicei aveți în țara voastră? Ce face un bărbat când cineva îi răpeşte nevasta?
– Dacă are putere, îl omoară pe făptaş şi-i ia averea, a răspuns acela, pentru a-l mulțumi pe şah.
– Eu, aşadar, sunt victima unei astfel de răpiri.
Pe motivul acestei calomnii, Abas s-a pornit împotriva Kahetei.

Robia

Locuitorii l-au înconjurat degrabă pe împărat şi au început să-l roage fierbinte:
– Trimite-o pe mama ta şi pe fiul tău, Alexandru, ca să-l liniştească pe şah. Altfel ne va distruge!
Împăratul a înştiințat-o cu lacrimi în ochi pe mama sa despre rugămintea poporului.
– Fiul meu, a răspuns ea, ştii foarte bine de câte ori m-am jertfit pentru binele poporului. Acum însă orice legătură cu şahul este nefolositoare. Nimic nu va potoli furia lui împotriva noastră.
Dar sfaturile ei nu puteau fi înțelese de georgienii deznădăjduiți. Au venit, aşadar, s-o roage şi s-o convingă. Ieromonahul Gheorghe, care a fost de față în acele tragice momente, scria: „Toți locuitorii Kahetei jeleau cu suspine în fața împărătesei şi-i spuneau: «Du-te, maica noastră, şi izbăveşte-ne de la pieire»“.
Astfel, la presiunea poporului, Ketevan l-a luat pe nepotul ei, Alexandru, şi însoțiți de prințul Nadar Geordage a pornit, la sfârşitul anului 1615, spre Gagea. S-a înfățișat cu multe daruri în fața şahului, care a primit-o cu cinste. Însă pe când discutau, i-a spus arătând spre Alexandru:
– Nu cumva doar acestui copil îi sunt unchi şi dascăl? Teimuraz trebuie să mi-l trimită şi pe fiul său cel mare, Leon. Iar eu îi voi creşte pe aceşti doi copii aşa cum se cuvine unor prinți.
Ketevan l-a înştiințat pe fiul ei despre noua cerință a lui Abas. Însă totodată i-a transmis pe o cale secretă sfatul de a nu-l trimite şahului pe succesorul său.
Împăratul a aflat vestea cu groază. El nu voia să-l trimită pe fiul său, dar căpeteniile şi poporul l-au rugat cu lacrimi:
– Tu însuți n-ai fost acolo de două ori? Nu te-a cinstit şahul? Nu ți-a oferit daruri? De ce nu vrei să-l trimiți pe Leon? Vrei ca țara să fie distrusă? Fii sigur că copilul nu va păți nici un rău.
Vrând-nevrând, Teimuraz a fost nevoit în cele din urmă să-şi trimită fiul, însoțit de căpetenia curții, David-Aslan.
Crâncenul şah n-a fost mulțumit nici de sosirea moştenitorului. A cerut să vină însuşi împăratul. „Ştiu, i-a spus, cât de devotat eşti, de vreme ce ai jertfit-o pe mama şi pe copiii tăi. Vino acum şi tu, pentru a te bucura de darurile mele, iar după aceea te vei întoarce în liniştita ta împărăție“.
Când a citit scrisoarea, Teimuraz nu ştia ce să facă de amărăciune şi păreri de rău. O pierduse pe scumpa lui mamă şi pe copiii săi. Se simțea singur şi pustiit.
Căpeteniile l-au sfătuit să meargă şi el la curtea şahului. Însă acela a refuzat stăruitor.
Între timp i s-a întâmplat o nouă nenorocire: şahul i-a răpit-o – nu se ştie cum şi când – pe scumpa lui fiică Tinatin, singura lui mângâiere. Arhiepiscopul Antonie I notează în memoriile sale că mama lui, împărăteasa Elisabeta, o ținea minte pe Tinatin, care era atunci văduvă şi bătrână. Spune, de asemenea, că a luat-o Abas de soție şi după aceea i-a dat-o lui Zaal, satrapul Loristanului.

Distrugerea Kahetei
Mersul evenimentelor prevestea de-acum făţiş nenorocirea care urma să se abată asupra poporului şi Bisericii din Georgia. Într-adevăr, după cum scrie istoricul armean Arakil, şahul a pornit cu oşti nenumărate împotriva Kahetei. Armatele lui au intrat în ţară şi au început distrugerea. Au înjunghiat bătrâni, prunci, clerici şi monahi. Au necinstit femei. Au profanat morminte ale sfinţilor. Au pângărit sfinte biserici. Au dat foc oraşelor şi satelor. Nenumăraţi georgieni au fost luaţi robi în Persia.
Teimuraz, singur şi neajutat, s-a refugiat la curtea împăratului Imeretului, Gheorghe al II-lea.
Împărăteasa Ketevan, aflând despre nenorocire, s-a îndurerat şi întristat peste măsură. Dar în cele din urmă a căzut şi ea victimă şahului. Mucenicia ei este scrisă în versuri de fiul său, Teimuraz, şi de alţi poeţi georgieni, de către istoricul armean Arakil şi de către unii latini.

Ketevan în temniţă

După ce moştenitorul Leon s-a dus la curtea şahului, acela a trimis-o pe împărăteasă şi pe nepoţii ei la Siraz. Şi i-a poruncit căpeteniei de acolo, Beglar-Bek, să-i închidă în temniţă şi să-i supravegheze aspru. Iar el, după ce a terminat de distrus Kaheta şi Kartala, s-a întors la Ispahan.
Ketevan era deja de cinci ani în temniţă, când în 1620 i-au luat nepoţii, singura ei mângâiere, şi i-au trimis la Abas, care i-a făcut eunuci. Leon n-a suportat chinurile şi a murit. Alexandru a supravieţuit şi a ajuns la adânci bătrâneţi.
Eroica împărăteasă presimţea grabnicul ei sfârşit şi chinurile îngrozitoare care o aşteptau, avea însă credinţă şi nădejde în Dumnezeu. Se asemăna în răbdare lui Iov şi în înţelepciune lui Tobie. Nimic nu putea s-o zdruncine, nici presiunile cumplite, nici îndepărtarea nepoţilor ei, care o chinuia mai mult decât întunecata temniţă. A îndurat cu nădejde purtarea urâtă a curtenilor perşi. A refuzat cu statornicie propunerile viclene ale şahului, care îi făgăduia s-o facă împărăteasă a statului persan. Nu dădea nici o importanţă celor care o rugau să-i fie milă de viaţa ei şi o îndemnau să rostească măcar un singur cuvânt hulitor împotriva lui Hristos, pentru a se izbăvi. A rămas devotată Mirelui ei ceresc până în ultimul moment. A mărturisit credinţa ortodoxă şi şi-a vărsat pentru aceasta, cum vom vedea, sângele său.
În temniţă a rămas zece ani. Transformase un loc de acolo într-o mică bisericuţă, unde duhovnicul ei, Gheorghe, săvârşea Sfânta Liturghie. Cu post, rugăciune, priveghere şi mătănii se nevoia şi îşi pregătea sufletul pentru mucenicie. Dar şi în puţinele ei ceasuri de somn folosea în loc de pernă o piatră.

Stăruinţă în credinţă

Într-o zi veni un trimis al lui Abas şi-i spuse:
– Şahul îţi porunceşte pentru ultima dată: ori te vei lepăda de Hristosul tău şi te vei face mahomedană, ori vei muri în chinuri groaznice. Iată, călăii sunt afară şi aşteaptă…
Iar ea, care credea că suferinţele din vremea de acum nu au nici o însemnătate faţă de mărirea care ni se va descoperi (Romani 8, 18), a răspuns:
– Nimic nu mă va despărţi de iubirea lui Hristos; nici chinurile, nici necazurile, nici prigonirile, nici strâmtorările, nici primejdiile, nici moartea mucenicească.
– Fie-ţi milă de viaţa ta, a continuat trimisul. Adu-ţi aminte de înalta ta obârşie şi leapădă-te de Hristos, căci dacă nu, şahul va porunci să-ţi fie sfâşiat trupul.
Sfânta şi-a făcut cruce şi a spus cu hotărâre:
– Este cu neputinţă să mă lepăd de credinţa mea. Prefer moartea.
Apoi a mai cerut puţină vreme. Trimisul a lăsat-o singură. A intrat atunci în mica ei biserică, a îngenuncheat şi a început să se roage cu lacrimi fierbinţi:
– Dumnezeul meu cel Unul întru Treime nevăzut şi negrăit! Tu cu porunca Ta muţi munţii din loc şi cutremuri temeliile lumii. Indienii, grecii, israeliţii, romanii şi toate popoarele pământului trăiesc sub acoperământul Tău. Te rog, Stăpâne Doamne, trimite-l pe îngerul Tău şi izbăveşte-mi sufletul de înfricoşătoarele vămi ale văzduhului. Deschide-i miresei Tale porţile împărăţiei cereşti şi aşează-mă în ceata Sfinţilor Tăi Mucenici. Doamne, păcatele mele sunt nenumărate. Nimeni n-a păcătuit mai mult decât mine. Tu ştii bine acest lucru, căci

la Tine, Atotştiitorul, nu există nimic ascuns. Vindecă rănile sufletului meu şi, când se vor descoperi cele ascunse ale inimii mele, izbăveşte-mă. Dăruieşte-i fiului meu, Teimuraz, biruinţă împotriva vrăjmaşilor şi celor care mă vor pomeni veşnică fericire. Şi tu, Preasfântă şi Preacurată Maică a lui Dumnezeu, care ai rămas fecioară până la adormirea ta, miluieşte-mă pe mine, roaba ta, care crede în pronia Fiului tău.
După ce a terminat rugăciunea, s-a împărtăşit din mâinile preotului şi a luat putere pentru mucenicie.
– Hristoase al meu, a zis, nu-mi îngădui mie, roabei Tale, să mă lepăd de Tine! Nu mă da în mâinile diavolului!
Apoi şi-a făcut semnul crucii şi le-a spus fără teamă călăilor care deja o înconjuraseră:
– Faceți orice vreți. Sunt gata pentru toate.

Mucenicia

Îndată aceia au luat-o şi au târât-o până în piață. Au aprins un cuptor şi au aruncat în foc o mulțime de fiare – uneltele torturii. Priveliştea provoca groază. Administratorul oraşului n-a putut vedea aceasta şi a plecat întristat. Iar slugile sfintei plângeau nemângâiate şi îşi smulgeau părul. Aceea, văzându-le într-o asemenea stare, le ruga să-i urmeze pilda şi, în felul acesta, să plece toate împreună la ceruri.
Călăii le-au adus pe slujbaşe aproape de cuptor. Atunci acelea s-au înspăimântat şi s-au lepădat de Hristos. Şi au început s-o roage şi pe împărăteasă să facă la fel, ca să nu încerce durerile cumplite ale fiarelor înroşite în foc. Ea însă a rămas neclintită în hotărârea sa.
Îi venise acum rândul preotului şi duhovnicului ei, Gheorghe. Călăii l-au dus în piață. Flăcările se înălțau amenințătoare, iar fiarele înroşite erau gata să încerce credința atletului lui Hristos.
Preotul s-a apropiat. L-a cuprins groaza. Părea că se clatină. Atunci s-a auzit puternic vocea sfintei:
– De ce tremuri ca o frunză? Crezi că vei trăi veşnic pe pământ? Mai bine să plecăm cât mai curând din această lume. De ce ți-e frică de torturi? Ai uitat ce-a pătimit Domnul de la iudei? Dacă ne facem părtaşi patimilor Sale, vom deveni şi părtaşi ai Învierii Lui.
Auzind aceste cuvinte, părintele Gheorghe s-a întărit. Dar şi slujbaşele care se lepădaseră de Hristos L-au mărturisit iarăşi. Călăii, fără să piardă timpul, i-au ucis pe preot şi pe slujbaşe, dăruindu-le cununa muceniciei.
După aceea s-au apropiat de sfântă. În zadar i-a rugat să-i acopere puțin goliciunea. Nu-i dădeau nici o importanță.
Au luat-o cu forța, au atârnat-o de un copac şi i-au legat mâinile cu sfori, în formă de cruce. Apoi au scos din foc un cuțit înroşit. La vederea acestei privelişti înfricoşătoare, sfânta a zis:
– În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh!
Călăii au început să-i taie sânii, până ce n-au mai rămas nimic din ei. Cu acelaşi cuțit i-au tăiat bucăți din carnea de pe mâini.
Scoțând apoi din foc nişte unelte cu mânere lungi, ardeau rănile, precum şi toate membrele Sfintei. Îndată ce uneltele atingeau trupul ei, ieşea un fum gros.
Şi ca şi când acestea nu erau de ajuns, au coborât-o din copac şi au întins-o pe o grămadă de cuie pe care abia le scoseseră din cuptor. Apoi au luat nişte lopeți de fier, le-au umplut cu alte cuie înroşite şi le-au pus peste trupul ei, apăsându-le cu putere. Peste puțin trupul său a devenit în întregime o rană. Bucăți de carne cădeau pe jos, iar sângele curgea şuvoi.
Dar călăii nu-şi săvârşiseră încă lucrarea lor cumplită. Au scos din foc câteva țepuşe atât de fierbinți încât aruncau scântei. Cu acestea au început să sfâşie pieptul şi spatele Sfintei. Pe unde treceau țepuşele, trupul era ars imediat. Astfel, nici o părticică din trupul ei n-a rămas nerănit. Mucenicia sa însă nu se terminase.
Călăii, după cum notează în versurile sale episcopul Ruisei, Nicolae, au scos din cuptor un lanț înroşit. Deşi istovită, împărăteasa a reuşit să-şi facă semnul crucii şi să şoptească:
– În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.
Călăii i-au legat lanțul în jurul mijlocului, provocându-i o durere nesuferită. Apoi au luat o lopată înroşită.
– În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, a şoptit din nou Ketevan.
Au atins lopata pe fruntea şi pe gâtul ei. Un fum des i-a ieşit pe gură, pe nas şi pe urechi. Şi pe când se pregătea să-şi încredinţeze sufletul în mâinile lui Hristos, călăii au început ultima tortură.
Au luat o oală de fier, au băgat-o în foc şi au aşteptat să se înroşească bine. Apoi au luat-o şi au adus-o lângă muceniță. Ea, arsă deja pe tot trupul, a şoptit pentru ultima oară:
– În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.
În vreme ce cratița înroşită i-a acoperit capul sfintei şi i-a atins umerii, arzându-i carnea şi părul, fum gros s-a

înălţat din nou. În aceeaşi clipă viteaza muceniţă şi-a încredinţat sufletul în mâinile lui Hristos, pentru a primi cununa neveştejită a biruinţei, în veşnica Lui împărăţie. Era ziua de 13 septembrie 1624.
În felul acesta s-a săvârşit Sfânta Mare Muceniţă Ketevan şi a ajuns la limanul liniştit al raiului, unde se roagă neîncetat Domnului pentru poporul ortodox.

Semne şi minuni

Îndată ce sufletul ei a plecat spre sălaşurile dumnezeieşti, cerul a arătat biruinţa sa într-un mod suprafiresc: trei stâlpi de foc au coborât peste trupul ei, luminându-l minunat. Şi fiindcă mulţime de lume a început să se adune în piaţă, pentru a vedea minunea, şahul a poruncit ca trupul să fie aruncat într-o baltă, unde se scurgeau resturile din oraş. Dar lumina cerească a urmat acelaşi drum. Noaptea târziu câţiva creştini evlavioşi au scos din balta murdară trupul cel multpreţuit de ei, l-au aşezat într-un sicriu şi l-au îngropat cu cinste.
Sfânta Ketevan a primit de la Domnul harisma facerii de minuni. Nenumărate au fost minunile care s-au săvârşit la mormântul ei.

Sfintele moaşte

După un an, mormântul său a fost deschis, dar trupul mucenicesc nu era acolo. După cum a scris împăratul Teimuraz, câţiva monahi latini, care se aflau la curtea perşilor, i-au cerut şahului sfintele moaşte în schimbul a o sută douăzeci de mii de ruble. Însă şahul a refuzat. Nici n-a vrut să audă de aşa ceva. Atunci monahii au început să-l caute în secret. După o străduinţă stăruitoare au descoperit mormântul sfintei, au scos moaştele din el, le-au ascuns şi aşteptau prilejul cel mai bun pentru a fugi cu ele.
S-au gândit însă că cel mai bine era să se adreseze fiului sfintei, Teimuraz, care, la şapte luni după distrugerea Kahetei, a preluat din nou conducerea ţării sale. L-au înştiinţat, aşadar, că-i vor dărui craniul şi mâna dreaptă din sfintele moaşte ale lui Ketevan. Au făcut asta pentru a câştiga bunăvoinţa lui şi, ca urmare, să le fie îngăduit să se instaleze în Georgia. Împăratul, îndată ce a auzit vestea, a ieşit cu arhiepiscopul Zaharia, cu preoţimea şi cu tot poporul, în cântări şi miresme de tămâie, pentru a întâmpina moaştele mamei sale. Bucuria şi emoţia tuturor era negrăită. Peste puţin timp, împărăteasa, mijlocitoarea lor la tronul lui Dumnezeu, avea să se afle între ei.
Primirea s-a făcut cu mare strălucire. Poporul a urmat cu evlavie sfintele moaşte până la catedrala Sfântului Gheorghe Purtătorul de Biruinţă, aflată în oraşul Alaverdi. Acolo au săvârşit slujba cuvenită şi, după ce s-au închinat, le-au aşezat sub sfânta masă, pentru a ocroti biserica şi întreaga ţară.
Între timp, monahii latini au aşezat pe ascuns restul moaştelor într-un chivot preţios şi le-au trimis la Roma, la cimitirul apostolului Petru, unde odihnesc până astăzi.
Cinstitul craniu şi mâna dreaptă a Sfintei au început să facă minuni. Mulţi bolnavi alergau cu credinţă la sfintele moaşte şi îşi redobândeau sănătatea.
Evenimentul acesta l-a făcut pe arhiepiscopul Zaharia, ca întâi-stătător al Bisericii din Georgia, s-o aşeze pe împărăteasa muceniţă în ceata Sfinţilor. Şi a stabilit ca pomenirea ei să fie prăznuită la data de 13 septembrie.
Până astăzi Biserica Georgiei o cinsteşte cu strălucire în fiecare an pe Sfânta Mare Muceniţă Ketevan şi o imploră să mijlocească pentru toţi creştinii la Domnul nostru Iisus Hristos, „căruia I se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh acum şi pururea şi în vecii vecilor“.

O, luceafărul Bisericii ivirilor,
Sfântă preaostenitoare,
Mare Muceniţă şi împărăteasă Ketevan!
Luminează sufletul meu
cel întunecat de multe păcate.
O, mireasma Raiului,
podoaba şi mândria ivirilor!
Întăreşte-mă cu mijlocirile tale,
călăuzeşte-mă cu rugăciunile tale.

O, maică blândă,
fă-mă locuitor al Ierusalimului ceresc!
Potirul durerii mele alină-l
cu mângâierea ta cerească.
Primeşte, bucuria sufletului meu,
lumina ochilor mei,
Primeşte această smerită cântare!